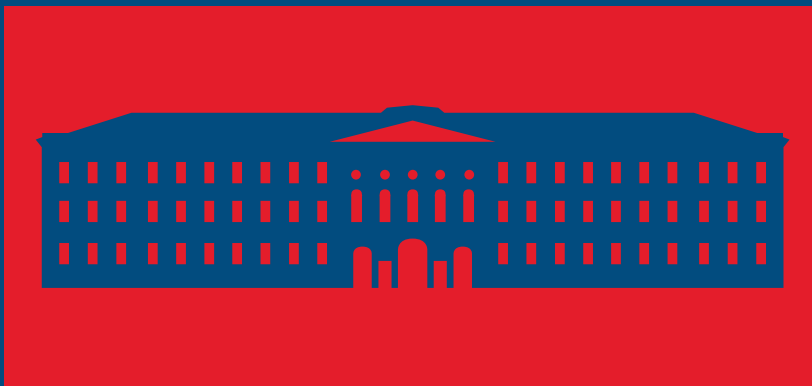

Andok Mónika
Bódi Zoltán
Csákvári János
Karuczka Péter

Pach Ferenc
Toldy Eszter
Toót-Holló Tamás

Szakújságíró ismeretek I.

A közpénzügyek komplex újságírói kezelése

Dialóg Campus

SZAKÚJSÁGÍRÓ ISMERETEK I.

A KÖZPÉNZÜGYEK KOMPLEX
ÚJSÁGÍRÓI KEZELÉSE

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében jelent meg.

Szerzők:

Andok Mónika
Bódi Zoltán
Csákvári János
Karuczka Péter
Pach Ferenc
Toldy Eszter
Toót-Holló Tamás

Szerkesztette:

Toót-Holló Tamás

Lektorálta:

Deák Bálint

Sorozatszerkesztő:

Antal Zsolt

© Dialóg Campus Kiadó, 2018

© A szerzők, 2018

© A szerkesztő, 2018

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

AZ ÚJSÁGÍRÁS NORMATÍV MEGKÖZELÍTÉSE (ANDOK MÓNKA)	4
1. A professzionális újságírás és átalakuló médiarendszer	4
2. A normativitás és az újságírás	5
3. A gazdasági szakújságírás	7
4. A közpénzügyi újságírás operacionális megközelítése	8
4.1. Az anyaggyűjtés	9
4.2. Az anyag szelektálása	11
4.3. A hírérték	12
4.4. A szerkesztés és a megfogalmazás	14
BEVEZETÉS A KÖZPÉNZÜGYEKBE (CSÁKVÁRI JÁNOS)	20
1. A közpénzt és a közvagyon meg kell becsülni	20
2. A közpénzügyi környezet	20
3. A közpénzügyi struktúra	21
4. A nemzeti vagyon	21
5. Az Alaptörvény az Állami Számvevőszékről	22
6. A közpénzfelhasználást ellenőrző más intézmények	24
7. Az államháztartásról	24
8. A hatékony államműködés alapjai	25
9. A Magyar Államkincstár	25
GAZDASÁGI TÁJÉKOZTATÁS A VÁLTOZÓ HÍRPIACON (PACH FERENC)	28
1. Tájékozódás és szórakozás	28
2. A felkészülés és az adatújságírás	29
3. A szakmaiság és a közérthetőség	30
A KOMMUNIKÁCIÓS AKTIVITÁS TERMÉSZETE A KÖZPÉNZÜGYEK MENEDZSELÉSÉBEN (TOÓTH-HOLLÓ TAMÁS)	32
1. A médiaképes kommunikáció helye a nyilvánosság felé forduló kommunikáció egyéb típusai között	32
2. A médiaképes kommunikáció rokonsága a helyes ügyfél-kommunikációval	33
3. Ha nem teljesen médiaképes a kommunikációnk, akkor azt a média transzformálja, ez a transzformáció viszont kockázat forrása	33
AZ ALAPHÍREK, A HÍRKÉNT FELDOLGOZOTT KÖZLEMÉNYEK –A KÖZPÉNZÜGYI TÁRGYÚ KÖZLEMÉNYEK ÁTALAKÍTÁSA A HÍRÜGYNÖKSÉGI KIADÁSBAN IS MÉDIAKÉPES HÍRANYAGOKKÁ (KARUCZKA PÉTER – TOLDY ESZTER)	40
LEHETŐSÉGEK A KÖZPÉNZÜGYI TÁRGYÚ KÖZLEMÉNYEK NYELVI-STILISZTIKAI MEGÚJÍTÁSÁRA (BÓDI ZOLTÁN)	104
1. A közönség: szakmai vagy laikus	104
2. Nyelvhasználat és terminológia	104
3. A közérthetőség főbb nyelvi szempontjai	105
3.1. A szórend	105
3.2. A mondat szerkezet	105
3.3. A stílus	106
3.4. A szakkifejezések	106
3.5. Konklúzió	106
FOGALOMTÁR A KÖZPÉNZÜGYEK TANULMÁNYOZÁSÁHOZ	108
TOLDY ESZTER – KARUCZKA PÉTER	108
FELHASZNÁLT IRODALOM	125

AZ ÚJSÁGÍRÁS NORMATÍV MEGKÖZELÍTÉSE

Andok Mónika

1. A professzionális újságírás és átalakuló médiarendszer

A nyomtatott sajtó és vele az újságírás megjelenése – a kibontakozó polgári nyilvánosság kontextusában – már a 18. században megmutatta erejét, befolyását, mind kulturális mind gazdasági, mind politikai értelemben. Ebből a korszakból származik két, sokat emlegetett metaforikus elgondolás az újságírás hatalmával kapcsolatban: az egyik a *negyedik rend*, míg a másik a *negyedik hatalmi ág* elnevezéssel bír. A kettő közül a sajtónak mint negyedik rendnek a leírása a korábbi. „Burke azt mondta, hogy három rend van a parlamentben; de az újságírók karzatán ott ül a negyedik rend, jelentékenyebb, mint a másik három együttvéve.”¹ A negyedik rend (*the fourth estate*) fogalmával Burke arra utalt, hogy az újságírók a demokrácia ellenőrzői. Feladatuk, hogy a választók nevében felügyeljék a nemesség, a papság és a polgárság rendjeit: miként bánnak a választott politikusok az ideiglenesen rájuk ruházott hatalommal.

A *sajtó* mint negyedik hatalmi ág fogalmát Montesquieu elméletével hozzák összefüggésbe. A felvilágosodás jeles gondolkodójának *A törvények szelleméről* (1748) című könyve nyomán három hatalmi ágat szoktak megkülönböztetni: a döntéshozó, a végrehajtó és a bírói hatalmat. Bár azóta újabb hatalmi ágak születtek (ilyen például az alkotmánybíróság és az adatvédelmi biztos intézménye), ma is „negyedik hatalomként” emlegetik a médiát, amely a másik három hatalmat számoltatja be munkájáról.

A médiarendszeren belül kifejezetten az újságírás történetével foglalkozó szakirodalom két-féle megközelítési lehetőségét, két nézőpontot kínál fel az újságírás történetének megragadására. Természetesen ez a két nézőpont csak elméleti módon választható ketté, a valós történelmi folyamatban ezek integratív módon történtek. Az egyik irány a sajtószabadságért vívott küzdelem folyamatának bemutatása a 17–18. századtól kezdve napjainkig. Az újságírás története ezen esetben a cenzúra lebontásának története, a külső ellenőrzésé, mely lehet politikai, gazdasági, társadalmi esetleg kulturális cenzúra. A szólás- és sajtószabadság törvénybe iktatásával, sok esetben nemzeti alkotmányokba foglalásával a politikai cenzúrának gátat lehetett vetni. A 20. század második felének sajtótörténete már a gazdasági cenzúra, a gazdasági befolyás erősödéséről ad számot. Sőt, ahogy az angol médiakutató James Curran írja: „Már nem arról van szó, hogy a médiumok [gazdasági] kapcsolataik miatt kompromittálttá váltak a »big business« által, a média maga lett a »big business«. Hihető az az állítás, hogy a média már csak azért is hajlamosabb kerülni a céges korrupcióval való foglalkozást, mert maguk is részei a céges világnak.”²

A másik lehetőség az újságírás történetének bemutatására a szakmai professzionalizálódásról szól, annak történetét mutatja be. Egyrészt a szakmai szabályok (objektivitás-szubjektivitás) és a műfaji kánon kialakulása és rögzülése szempontjából, másrészt a munkafolyamat jellegéhez igazodó iránymutatások (hírszelekció, hírérték, oknyomozás, tényfeltárás) tekintetében. A professzionális újságírás irányából fontos a szakmai önszabályozás, etikai kódexek kidolgozása, illetve a média oktatási rend-

¹ CARLYLE 2003, 191–192.

² CURRAN 2010, 341–342.

szerének kiépülése is.³ Az újságírás erősödő szakmaisága hívta életre a hivatáson belüli szakosodás igényét és lehetőségét, s alakult ki a politikai, gazdasági kulturális vagy éppen sportújságírás.

Az ezredforduló több kihívással is szembesítette mind a médiarendszert, mind magát az újságírói hivatást. Az egyik ezek közül a technológiai változás, a hálózati kommunikáció és a közösségi média térnyerése és sajátos tükröződése a médiafogyasztásban, valamint a technológiai konvergencia hatása a média intézményeire és tartalmaira.⁴ Tovább folytatódott a bulvártartalmak és a médiumok expanziója a szeriöz tartalmak rovására. A minőségi újságírás és a szeriöz sajtó védelmében állami koncepciók is születtek. Ennek kapcsán Antal Zsolt írja: „A technológiai fejlődés és a médiakoncentráció negatív hatásainak kompenzálására több állam tett jogi lépéseket először a sajtó védelmében. A tájékoztatás sokszínűségét védő országok a sajtóalapok '60-as évek végén kezdődő életre hívásával ismerték el, hogy a sajtót a közszolgálati tájékoztatás részének tekintik.”⁵ S ezzel együtt mind a médiarendszernek mind az újságírói hivatásnak meg kell birkóznia egy hitelességi válsággal – globális szinten. Válasz erre a szakmaiság erősítése, a médiaoktatás fejlesztése nemcsak a tartalom-előállítók, de a befogadók körében is, mert az újságírás csak így fogja tudni betölteni azt a feladatát, amelyre a 18. századtól kezdve létrejött: a közjó artikulálásában való hathatós részvételt.

2. A normativitás és az újságírás

A tájékoztató, hírközlő média professzionális működése az egyik alappillére a parlamentáris demokráciának. A nyilvános szférában megjelenő, közjóhoz kapcsolódó kérdésekben racionális mérlegelésre és döntéshozatalra a jól informált, körültekintően tájékozott polgárok képesek. A média feladata, hogy eredményesen járuljon hozzá olyan társadalmi párbeszéd megteremtéséhez, amely elősegíti a jobb, átgondoltabb közös döntéshozatalt. A média hozzájárulása jelenthet információs (tartalmi) hozzájárulást, de jelentheti azt is, hogy teret s ezzel egyben társadalmi szintű láthatóságot is biztosít a párbeszédnek; legyen szó nyomtatott vagy akár elektronikus médiumokról, helyi, regionális vagy globális felhasználói körrel. Az úgynevezett normatív elméletek éppen arra keresik a választ, hogy a demokratikus társadalmakban milyen szerepet és miként kellene betöltenie a médiának. A normativitás úgy az elmélet, mint a gyakorlat szintjén is megjelent mind az amerikai, mind az európai megközelítésekben.⁶ Az egyik legjelentősebb kortárs médiaszociológus, Denis McQuail a munkáiban különösen nagy hangsúlyt fektet a normativitás kérdésére. Elgondolásának középpontjában a *közérdek* és a *közjó* fogalma áll. A médiára vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy a működése során tekintettel kell lennie az igazságosság, a méltányosság, a demokrácia, valamint a kívánatos társadalmi és kulturális értékekre is. A normatív elmélet jelentőségét McQuail abban látja, hogy „szerepe van a médiaintézmények formálásában és legitimálásában, és jelentős hatást gyakorol más társadalmi ágensek és a különböző médiumok közönségének a médiával kapcsolatos elvárásaira.”⁷ Vagyis a normatív működés ahhoz is nélkülözhetetlen, hogy egy adott társadalom legitimnek tekintse a média munkáját és hitelesnek tartalmait. Amennyiben a normától való eltérés nyilvánvalóvá válik a befogadók számára, ez nemcsak a tartalmakkal szembeni fenntartást fogja jelenteni, de befolyásolja a közönség konkrét médiummal kapcsolatos attitűdjeit is.

A mediakutatást egészen az 1990-es évekig meghatározta az a vélekedés, miszerint a normatív modell nem lehet más, mint a liberális angolszász médiarendszer. Beleértve ebben az amerikai, piac által szabályozott kereskedelmi modellt és az angol közszolgálati médiát is. Vagyis az alapvetően gazdasági-piaci alapon szerveződő, a sajtó és a politika közti párhuzamosságot alacsony szinten tartó, a közhatalommal szemben kritikus hangot megütő média állítható normaként minden nemzeti médiarendszer elé. Bár ezen kritériumok mindegyike helyénvaló, mégsem állíthatók követelményként

³ BAJOMI-LÁZÁR 2008, 57–122.

⁴ ANDOK 2016, 37–65.

⁵ ANTAL Zsolt 2010, 91.

⁶ lásd részletesen ANDOK 2015a

⁷ McQUAIL 1995, 16.

olyan országok elé, melyek történelmi, kulturális háttere nagyban eltér az észak-atlanti országokétól. Ez a felismerés egy szerzőpáros nevéhez, Daniel Hallinhoz és Paolo Mancinihez kötődik.⁸ Ők nem csupán elméleti felosztást alkalmaznak, hanem az empirikus kutatást is bevonva beszélnek normativitásról. Úgy vélik, különböző országok sajtója történetileg eltérő mértékben tükrözi, illetve befolyásolja az adott társadalom szerkezetét. Kutatásaik nyomán az általuk leírt három médiamodell közül egyikről sem állítják, hogy csak az működhet normatív módon és a többi nem. A három modell: a mediterrán vagy polarizált pluralista; az észak-/közép-európai vagy demokratikus korporatista és az észak-atlanti vagy liberális modell. Ezen típusok identifikálásakor olyan tényezőket vizsgáltak, mint a lapkiadás alakulása az egyes országokban, a politikai párhuzamosságok, valamint ehhez kapcsolva a pluralizmus kérdése, az újságírói professzionalizáció szintje, valamint az állam szerepe a médiarendszerben.

1. táblázat

A médiarendszer és a politikai rendszer kapcsolatának három modellje Hallin és Mancini alapján

Médiarendszerek	Liberális	Demokratikus korporatista	Polarizált plurális
az állam szerepe a médiában	gyenge	erős (jóléti)	erős
politikai konszenzus vagy polarizáció	vegyes	inkább konszenzus	inkább polarizált
az újságírás szakmaisága	közepes	magas	alacsony
a sajtó és a politika közti párhuzamosság	alacsony	közepes	magas
a klientizmus jelenléte	alacsony	alacsony	magas

Forrás: MCQUAIL 2015, 292. alapján a szerző szerkesztése

A magyar médiarendszer egyik modellbe sem illeszthető be tökéletesen, s ez nem véletlen: Hallinék kutatásában ugyanis 18 európai és amerikai országot vizsgáltak, de a kelet-európai régiót nem szerepeltették. Nem véletlenül bontakozott ki Hallin és Mancini könyve nyomán egy olyan kutatási irányzat, amely egyre differenciáltabb modelleket ír le, köztük olyanokat is, amelyek nem a nyugati világhoz, kultúrához tartoznak.⁹

McQuail 2009-ben szerzőtársaival együtt publikált *Normative Theories of the Media* című kötetben is érzékelhető az átrendeződés: ők is a kulturális kötöttségek figyelembe vétele felé orientálódtak.¹⁰ Már nemcsak a liberális modellt tekintik normatívnak, sőt négy eltérő lehetőséget is bemutatnak a média működésével kapcsolatban, és mind a négyet akként kezelik. Ezek a következők: (1) a monitorozó – figyelő, (2) a segítő-támogató, (3) a radikális, illetve (4) az együttműködő médiaműködés.

A média megfigyelői pozícióban régóta jelen van a hatalom és a társadalom viszonylatában. Ám McQuailék a *megfigyelés* fogalmát nem szűkítik le a hatalom, a kormányzat, a politika feletti éber őrködésre. Ide sorolják a média azon funkcióját is, hogy az kiszűr, összegyűjt és bemutat olyan fontos információkat és híreket, amelyek az emberek mindennapjaiban fontosak. Facilitatív (közvetítő) szerepében akkor látjuk a médiát, amikor segít a racionális politikai döntéshozatalban; jelentős társadalmi folyamatok megjelenítésében; akár indikátora is lehet ezeknek. A harmadik lehetőség a média működésének radikális elgondolása, a klasszikus baloldali tradícióba illeszkedve. Ebben az esetben a médiát a politikai vagy a gazdasági vagy a kulturális hegemoniával szembeni kritikus fellépés fogja jellemezni. McQuailék tipológiájában a negyedik az együttműködő szerep. Némiképp a monitorozó,

⁸ HALLIN – MANCINI 2008

⁹ lásd ANDOK 2015b

¹⁰ CHRISTIANS, Clifford G. et al. 2009

megfigyelő pozíció kritikájaként is olvashatjuk, mert itt nem azzal a médiával találkozunk, amely folyamatosan szemmel tartja, számon kéri és elszámoltathatja a hatalmat, ugyanakkor önnön hatalmát megkérdőjelezhetetlennek és abszolútnak tételezi. Az együttműködő újságírás modelljében benne van magának a médiának az elszámoltathatósága és transzparenciája is. Ez utóbbihoz kötődik az elmúlt évtizedek egyik fontos médiapolitikai elgondolása, a *mediagovernance* modelljének kidolgozása.¹¹ Ráadásul ezen szerepek nem kizárólagosak, egy adott ország esetében konkrét történelmi helyzetekben többféle szerepvállalással is találkozhatunk.

Konkrét médium esetében a normatív szerepet az is befolyásolja, hogy az a hírlánc mely pontján található, a világ eseményeit iparszerűen feldolgozó hírszolgáltató intézményhálózat mely eleméről beszélünk.¹² Míg a hírügynökségi munkára elsősorban a monitorozó tevékenység jellemző, addig egy erőteljesen ellenzéki hírportál akár radikális szerepben is megmutatkozhat.

A 2009-es kötet fontos elmozdulást mutat tehát abban a tekintetben, hogy a normativitást a média többféle szerepben is képes megvalósítani. Ezen megvalósulás egy-egy konkrét állam, nemzet tekintetében kizárólag a történeti, szociokulturális kontextusban elemezhető és értelmezhető.

A normatív megközelítésben nemcsak az újságírás intézményei (hírügynökségek, szerkesztőségek, szabályozó testületek), formái (műfaji és mediális értelemben) és gyakorlatai (hírgyűjtés, szelektálás, véleményformálás, keretezés) fontosak, de maguk a befogadók is.

A médiatartalom létrehozói is többféleképpen gondolhatnak saját közönségükre, befogadóikra. Az egyik ezzel foglalkozó tipológia szerint a média meg tudja szólítani a fogyasztót, a szavazót és a polgárt.¹³

A fogyasztó elsősorban a kereskedelmi média számára kiemelten fontos, akár információt kínál a nézőnek, akár szórakozást, mert az eredményesség mérőszáma ebben az esetben a nézettség lesz. „A globális média áttörése elsősorban a kereskedelmi (kommerciális) média nyomulását segíti elő, háttérbe szorítva a közszolgálati programokat mind a kultúrában, mind a politikai információk terén. Ezzel megrendíti a hagyományos kulturális identitásokat, szűkíti a politikai nyilvánosság terét, hiszen a közönséget nem állampolgárként, hanem mindenekelőtt fogyasztóként szólítja meg.”¹⁴ A média ezen helyzetben gazdasági befolyásolásra törekszik.

Amikor a média a befogadóban a szavazót látja, őt szólítja meg, akkor kétségkívül politikai, ideológiai működésére kell gondolnunk. Ebben az esetben a média politikai befolyásra törekszik.

A polgárként megjelenített befogadó pedig az a racionális olvasó, néző, aki az életvezetéséhez a média információit is felhasználja, akár hétköznapi ügyekről van szó, akár jelentősebb eseményekről. A média befolyásoló mechanizmusai itt kevésbé jellemzők. Normatívnak így leginkább ez utóbbit tarthatjuk.

3. A gazdasági szakújságírás

„[A]z újságírók társadalmában a gazdasággal foglalkozó kollégák a »komolyzenészek« – írja újságíró tankönyvében Harle Tamás.¹⁵ Ezt a megtisztelő pozíciót azzal vívják ki maguknak, hogy egyrészt gazdasági többlet felkészültséggel kell rendelkezniük a nem szakosodott újságírókhoz képes, másrészt nemcsak az anyag teljes megírása után, hanem a cikkírás minden egyes fázisában ellenőrizniük kell az addigi munkafolyamatot és részeredményt – megsokszorozva ezzel mind az ellenőrzés mind a pontosság és hitelesség faktorát.

¹¹ MCQUAIL 2010

¹² ANTAL et al. 2015, 98.

¹³ Ezen tipológiát Stuart Allan (2010) ismerteti, alapvetően a médiahírekre kidolgozva, de úgy vélem, kiterjeszthető a teljes médiatartalomra. (ALLAN 2010, 4)

¹⁴ BAYER 2002

¹⁵ HARLE 2012, 359.

Mi mindenhez kell értenie egy gazdasági szakújságírónak, mely területeket kell lefednie? Harle felsorolását követve:

- makrogazdasági folyamatok bemutatása és ellenőrzése;
- az egyes gazdasági ágazatok és szereplők bemutatása;
- a gazdaság jogi hátterének bemutatása és magyarázata;
- kitekintés a nemzetközi gazdaságra és pénzpiacra;
- makrogazdasági mozgások, pénzpiaci folyamatok értelmezése és összefüggéseinek bemutatása;
- jelentős gazdasági szereplők megszólaltatása;
- a gazdasági és pénzügyi szektorban tapasztalt esetleges visszaélések leleplezése, feltárása;
- országos vagy regionálisan jelentős beruházások, nagy állami projektek figyelemmel kísérése;
- tőzsdei, pénzügyi hírek, információk közlése, elemzése. Ezen folyamatok értelmezése, előrejelzése.¹⁶

A gazdasági szakújságírók tudáskomponenseinek egyik részét tehát kifejezetten a közgazdaságtanban való jártasság adja, jelenti. Másik részét pedig az újságírói, publicisztikai munkában való jártasságként lehet leírni. Tudásként kell említeni az újságírói műfaji tudást, vagyis annak ismeretét, hogy egy bizonyos (nyers)anyagot milyen újságírói műfajban kell vagy lehet megírni: hírben, tudósításban, interjúban, riportban, háttérmagyarázatként esetleg kommentárban? Elengedhetetlen ezen műfajok formai-tartalmi követelményeinek ismerete is: melyikben fejezhető ki vélemény, melyikben nem, melyiknek kell azonnali aktualitással rendelkeznie, melyiknél lehet ettől eltekinteni. A szakmai jártasság nagyban segíti az anyaggyűjtést, a források hitelességének ellenőrzését, valamint a szakszerű ám mégis közérthető megfogalmazást segítő rutin megszerzését. A gazdasági újságírásban – írja Harle, utalva Farkas Zoltán megállapítására – gyakran az elsődleges hírforrásig kell visszamenni, illetve az újságírónak kell a „hétköznapi értelmezhetőség szintjére lefordítani a sokszor nagyon komplex, szerteágazó modelleket és összefüggéseket”¹⁷

A speciális szakmai követelmények miatt alapvető elvárás a gazdasági szakújságírókkal szemben, hogy képesek legyenek elmélyülten, kitartóan és rendkívüli precizitással dolgozni; logikusan, fegyelmezetten elemezni az eseményeket, történéseket és ugyanilyen módon prezentálni is azt a befogadók (olvasók, hallgatók vagy nézők) számára.

Az ezredfordulóra azt tapasztalhattuk, hogy egyrészt a gazdasági területek fontossága, másrészt a gazdasági szakújságírás speciális követelményei miatt ez vált „a pálya legkeresettebb szegmensévé”.¹⁸ Mindezen igények, illetve speciális tudások, jártasságok miatt a médiaoktatásban is külön szerepet kell szánni a gazdasági szakújságíró képzésnek.

4. A közpénzügyi újságírás operacionális megközelítése

A mindennapi újságírói munkafolyamat több fázisra bontható: először az információ- és anyaggyűjtés zajlik a készülő cikkhez, majd ezt követi a válogatás, szelektálás az összegyűjtött anyagból, s végül a megírása következik, az anyagot megszerkesztik. Az anyaggyűjtésnél a széles körű tájékozódásra, a források hitelességére kell ügyelni, a szelektálásnál a hírértéket befolyásoló tényezőket kell figyelembe venni, a megírásnál a műfaji követelményeket és az érthetőséget.

¹⁶ HARLE 2012, 368.

¹⁷ HARLE 2012, 358–359.

¹⁸ LAMBERT 2009, idézi HARLE 2012, 359.

4.1. Az anyaggyűjtés

Az anyaggyűjtés, a hír- és információszerzés menete és forrásai a 21. században alaposan kidolgozottak egy-egy médium esetében. Az újságíró egyrészt primer forrásból (szervezetektől, cégektől stb.) is gyűjthet adatokat, információkat, de támaszkodhat másodlagos forrásokra, hírügynökségi anyagokra is. A hírközlésben már a 19. század közepén megjelentek a nemzeti, majd nemzetközi hírügynökségek (Reuters, Havas, MTI), meglátva a jó üzleti lehetőséget a gyors és pontos híráramlás megteremtésében és fenntartásában.

A „news net” vagy hírgyűjtési háló tekintetében a forrásokat a nemzetközi szakirodalom két irányból veszi számba. Az egyik a szövegtani alapú megközelítés, amely a narratíva típusa, vagyis a műfaj szerint csoportosítja a hírforrásokat: jelentés, kutatás, beszámoló, beszéd, információszerző alapinterjú, hír. A szervezetszociológiai vizsgálatok viszont intézményi, illetve származási hely szerint csoportosítják ezeket. Nem lehet tökéletesen kimerítő felsorolást adni, de a nagyobb területek a következők: parlament, törvényhozás, bizottságok, minisztériumok, pártok, pártszervezetek, az alkotmánybíróság, bíróságok, ügyészség, rendőrség, közigazgatási intézmények, önkormányzatok, bankok, kulturális intézmények (színházak, kiadók, galériák), kórházak, tűzoltóság, sportintézmények, csapatok, civil szervezetek. De ide sorolhatjuk a közhiteles nyilvántartásokat (cég- illetve ingatlan-nyilvántartás) is, valamint a hírgyűjtési hálóba beleértik az adott médium archívumát is, különösen akkor, ha hosszabb folyamatról (kampány), elhúzódó (klímaegyezmény) vagy rendszeresen ismétlődő (davosi csúcstalálkozó) eseményről van szó. Esetenként más médiumtól is átvehetnek híreket, de erre csak rendkívüli események kapcsán kerül sor a hírverseny és az exkluzivitásra törekvés miatt.

2. táblázat

Van Dijk és Bell hírforrás-tipológiája

Teun A. van Dijk¹⁹	Allan Bell²⁰
nemzeti és nemzetközi hírügynökségek anyagai	hírügynökségi anyagok
sajtójelentések különféle szervezetektől, cégektől, intézményektől	sajtójelentések
sajtókonferenciák, sajtótájékoztatók, valamint azok meghívói	sajtókonferenciák
jegyzékek törvényhozó testületektől, bizottságoktól	szervezet által előállított dokumentum: riport, kutatás, levél, jegyzék stb.
különbféle szervezetek által készített riportok	
interjú egy szervezet sajtóképviseelőjével	interjú, személyesen (18%) vagy telefonon (37%)
telefonbeszélgetés egy szervezet sajtóképviseelőjével	
jegyzetek, melyeket az újságíró készített az interjú alatt, sajtókonferencián stb.	az újságíró jegyzetei
szervezetek hivatalos levelei melyek dokumentációt is tartalmazhatnak, s gyakran más szervezetekre vonatkoznak	
hazai és külföldi lapok hírei	hasonló témájú történetek a saját vagy más lapokban, médiában
a saját lap dokumentációja	a nyilvános beszéd, a közbeszéd
beszéddek, találkozók, viták nyomtatott változata	írott változata különféle beszédeknek

Forrás: ANDOK 2013, 203.

¹⁹ VAN DIJK 1988a, 128.

²⁰ BELL 1991, 57.

A hírek közlésének, megjelentetésének értékláncában a hírügynökségek szerepe felértékelődött. Az egyes országos vagy regionális médiumok nem maguk gyűjtenek, szelektálnak és fogalmaznak meg első körben sajtóanyagokat, hanem a hírügynökségektől veszik át ezeket. Magyarországon az MTI vezető helyen szerepel ebben a folyamatban. A hírügynökségi anyagokat már a lap, a műsor tervezésének fázisában hasznosítják a lapok, a magazinok, a rádiók vagy a televíziók (MTI–Tükör), a nap folyamán pedig további figyelemirányításra használják ezeket. Arra is van példa, hogy kész anyagként is felhasználják a hírügynökségi cikkeket. Ez annak is köszönhető, hogy hitelesnek tekintik a hírügynökségi tartalmakat, melyek már nem igényelnek külön ellenőrzést. Természetesen ez a bizalom csak a hírügynökségi munka különösen precíz, körültekintő voltára és a források hitelességének alapos vizsgálatára épülhet. Összegezve elmondható, hogy a *hírügynökség* intézményként legitim státusszal rendelkezik tehát a hírközlés folyamatában.

A médiumok használhatnak internetes forrásokat is, ám ezek hitelessége rendkívül bizonytalan. Léteznek közöttük teljesen megbízható cégek, intézmények, ugyanakkor számos olyan felülettel is találkozunk, melyek kifejezetten álhíreket terjesztenek.²¹ A közösségi média fontos jellegzetessége az is, hogy míg a klasszikus tömegkommunikációs tartalmakat (nyomtatott sajtó cikkei, rádióműsorok, televíziós műsorok) kizárólag médiaszakemberek, újságírók hozták létre, addig a web 2.0-es felületeket maguk a médiahasználók töltik meg tartalommal. A felhasználók által létrehozott tartalom (user generated content – UGC) színvonala érhető módon sokkal kevésbé professzionális, mint a szakújságírók által írt és szerkesztett. E szempontú megkülönböztetésére használják a JGC- (journalist generated content) jelzést az egyes hírtovábbító szervezetek.²² Ugyanakkor egyre gyakrabban előfordul, hogy egy szemtanú anyaga – aki a helyszínen van, és rögzíti, esetleg élőben közvetíti okostelefonjával az eseményeket – bekerül a mainstream hírközlésbe is. Az első ilyen eset 2009-ben történt, amikor a US Airways 1549-es járata műszaki hiba miatt kénytelen volt New Yorkban a Hudson folyóra leszállni. A pilóta sikeres manővere és helytállása mentette meg az utasok életét és a gépet. Az esetet a szárazföldről látó Janis Krums közzétett fotót és néhány mondatot közösségi oldalán,²³ ahol látta ezt kb. 60 követője. Ekkoriban még kevés olyan újságíró volt a világon, aki tudta, hol kell képet keresnie az esetről a közösségi médiában, miként igazolható az esemény, és érhető el, hogy az anyag mihamarabb bekerüljön váratlan hírként a televíziók adásába. Több év telt el az eset óta, és a szemtanúk által készített képek, videók, melyeket a közösségi oldalakra töltenek fel, forradalmasították a hírszerkesztőségek munkáját: jól látható ez a különböző terrorcselekmények kapcsán, lásd a párizsi, brüsszeli eseményeket. Bár a szakirodalom még mindig *véletlenszerű újságírásnak* nevezi a folyamatot, az így készült anyagok mennyiségi előretörése kétségtelen. 2014-ben a Columbia Egyetemhez kapcsolódva három kutató – Wardle, Dubberly és Brown – megvizsgálta, hogy a hírszerkesztőségek milyen esetekben és miként használják a közösségi oldalakat.²⁴ Az elemzésükből látható, hogy a szerkesztőségek napi rendszerességgel jelentetnek meg felhasználói tartalmakat, ám ezt a fajta forrást ritkán tüntetik fel. Az átvett anyagok 72 százalékánál nem jelölték, hogy nem a szervezethez tartozó professzionális újságírótól származik. A szerkesztőkkel készített mélyinterjúk több fontos szempontra is ráirányították a figyelmet. Az ellenőrizhetőség, az ellenőrzés az első ezek közül. A felhasználók által létrehozott és feltöltött tartalmak ellenőrzésére szolgáló gyakorlatok kidolgozását tartják a legsürgetőbb feladatnak az újságírók. Kiváltképpen a rendkívüli hírek esetében, amikor minden perc számít a hírversenyben. A szerzői joggal kapcsolatos kérdések is aggasztják a szerkesztőket, hiszen a felhasználói tartalmak a legtöbb esetben a készítő beleegyezése, hozzájárulása nélkül ágyazódnak be a hivatalos hírtarta-

²¹ A 2016-os amerikai elnökválasztási kampányhoz kapcsolódó, közösségi médiában terjedő tartalmak jó részéről kiderült, hogy álhír vagy álhíre épülő tájékoztatás. Ennek kapcsán Mark Zuckerberg is megszólalt, ígérvén a fellépést ezen oldalak ellen.

²² WARDLE – DUBBERLEY – BROWN 2014, 14.

²³ www.google.hu/search?q=janis+krums&rlz=1CIVFKB_enHU628HU645&espv=2&biw=1242&bih=602&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKewj2i_aHv7XRAhVDtRoKHUZpBUcQ_AUIBigB&dpr=1.1#imgrc=skWH_pHhhYkg0M%3A (a letöltés ideje: 2018. 03. 06)

²⁴ 1164 órányi televíziós anyagot elemeztek és 2254 weboldalt, emellett 64 mélyinterjút készítettek újságírókkal és szerkesztőkkel a világ 24 országából, 38 különféle hírszervezettől.

lomba. A felhasználók által készített tartalmak bemutatásánál különösen nagy az etikai felelőssége a szerkesztőségnek, a fenntartók, a közönség és saját munkatársaik iránt egyaránt.²⁵

Az online forrásokhoz, hírgyűjtéshez kapcsolódik az Európai Unió egyik kutatási programja, az úgynevezett Social Sensor Project. Ennek keretében vezető európai online újságírókat kérdeztek arról, mit kellene tudnia annak a software-nek, amely segítené a felhasználók által létrehozott tartalmak közti hírgyűjtést, hírszelektálást. A projektben végül néhány fő célt jelöltek ki. Az első: valós időben azonosítani a legfontosabb eseményeket, trendeket a közösségi médiában. A második, ezen események kapcsán azonosítani a fő véleményformálókat s a hitelességüket. Vagyis a software tegye lehetővé, hogy a felhasználó által feltöltött tartalom könnyen, gyorsan és megbízható módon hitelesíthető legyen.

A szakújságírói munka tehát az anyaggyűjtéssel kezdődik, a cikk forrásainak, az adatoknak az összegyűjtésével. Ezen források megjelölését a kész anyagnak is tartalmaznia kell, hogy az írás hiteles, a benne foglaltak pedig ellenőrizhetők legyenek. Az objektív, tárgyilagos újságírásnak ezek a szempontok jelentik az alapját: hitelesség, megbízhatóság, tényszerűség, ellenőrizhetőség. Mindezeket túlmenően a kiegyensúlyozottság is elsődleges szerepű. Konkrét esetben ez az jelenti, hogy az újságíró több forrásból tájékozódik, majd összeveti ezen forrásokat. Az esetek egy részében ugyanúgy vagy hasonlóan írnak le, jelenítenek meg egy esemény, folyamatot, hátteret. Előfordulhat azonban, hogy egyik-másik forrás akarva-akaratlan pontatlan (például, hogy hányan haltak meg a robbantásban) vagy részrehajló (ki a felelős a történetekért), s emiatt az információk nem egyeznek. Ilyenkor az újságíró forráskritikával él, jelzi a kész szövegben az „ellentmondó értesüléseket”. Vitás esetekben pedig a pártatlanság elve kifejezetten azt kívánja meg az újságírótól, hogy minden vitában álló felet megszólaltasson, forrásként kezeljen.

Pályájuk során az újságírók számtalan kapcsolatra tesznek szert. Az újságírói munkát információval segítő személyek közül nem mindig és nem mindenkire lehet forrásként hivatkozni. Mivel ilyen esetekben a forrástól származó információ ellenőrizhetősége sem zökkenőmentes, így az esetleges tévedések nagyban rontják magának a lapnak, a médiumnak a hitelét. Mindezek miatt a „meg nem erősített”, „névének elhallgatását kérő” forrástól származó anyagok csak szerkesztői, esetenként fő-szerkesztői engedéllyel vállalhatók – az esetleges kockázatok mérlegelése után.

4.2. Az anyag szelektálása

Az újságírók, illetve a hírügynökségek által összegyűjtött anyag rendkívül bőséges, így válogatni kell belőle a szerkesztés során. A szelekció fontosságának hangsúlyozása nem új keletű, hiszen ennek első komoly, sokat hivatkozott említése *David M. White* esettanulmánya 1950-ből, amelyben a szerző bevezeti a *kapuőr* fogalmát. Az újságíró örködik a nyilvánosság szimbolikus „kapuja” előtt, megszűri, hogy a világ aznapi eseményeiből mi kerüljön a média tartalmi közé, mely esemény, beszéd, adat érdemes arra, hogy széles publicitást kapjon. „Hírkapuőrök azok az alkalmazottak, akik a hírláncban érdemi döntést hoznak a hírek tartalmi megjelenéséről ... A válogatás szempontjait a befogadó kulturális közeg igényei, a politikai-társadalmi környezet elvárásai, valamint a kapuőri feladatokkal megbízott szubjektum önérdeke határozza meg.”²⁶

Az újságírói szakmai fejlődésével kialakult az a szabályrendszer, amely segíti a hírszerkesztőket annak elbírálásában, hogy a számos esemény közül melyek jelenjenek meg a sajtóban, illetve melyeket lehet kihagyni belőle. Ezt a szabályrendszert *hírértéknek*, *hírérdemességnek* nevezzük. A hírértékkel kapcsolatos, sokat idézett mondat 1882-ben jelent meg a *New York Sun*-ban Charles Anderson Dana tollából: „When a dog bites a man that is not news, but when a man bites a dog, that is news.”²⁷

²⁵ WARDLE – DUBBERLEY – BROWN 2014, 7–8.

²⁶ ANTAL et al. 2015, 97.

²⁷ Nem abból lesz hír, ha egy kutya megharap egy postást, hanem abból, ha a postás harapja meg a kutyát. ALLAN 2010, 27.

4.3. A hírérték

A *hírérték* viszonyfogalom. Segítségével a hírszerkesztők, hírírók kiválogatják a híresemények sokaságából azokat, amelyeket – a többi eseményhez képest – fontosnak, közlésre érdemesnek tartanak. Választásukat befolyásolja természetesen, hogy milyen médiaszervezetben, intézményben dolgoznak: hírügynökségnél, nemzetközi, országos, regionális vagy helyi médiumnál, s az milyen profilú: a közéleti lap, szakmai magazin, esetleg bulvár. Nyilván más híryanagot fog kiszűrni egy országos közéleti lap, egy helyi közösségi rádió vagy egy országos kereskedelmi televízió hírszerkesztője.

A hírértékkutatások egy részét szervezetszociológiai vizsgálatok leágazásának is tekinthetjük. Ezen szakirodalom szerint a *hírérték* a hírszelekció vélt professzionális kritériuma. A magyar kutatásokban az egyik első, szigorúan szakmai leírást Kiss Zsolt Péter jegyzi,²⁸ bemutatva egyrészt a felsorolást tartalmazó irányzatokat (milyen momentumok befolyásolják a hírérdemességet), másrészt utal más szociológiai megközelítésekre. A hírértéket befolyásoló tényezőket – vagy más elnevezéssel *hírfaktorokat* – három fő csoportba sorolják: az esemény jellegéhez kapcsolódó, a hírfolyamatban és a hírszövegben lévő érték.²⁹

Az esemény jellegéhez kapcsolódó, hírértéket befolyásoló tényezők:

- a normasértés foka, a negativitás mértéke;
- azonnaliság: az idő alapidimenziója a híreknek;
- közelség: ez lehet kulturális, földrajzi, pszichológiai vagy ideológiai. Az utóbbira jó példa, hogy egy földrengésről szóló alaszka-i hír fontosabb egy földrengéstől gyakran sújtott területen, mint másutt;
- megegyezés, összhang: a történet megfelel annak a prekoncepciónak, amit arról a szociális csoportról vagy nemzetről gondolunk. A latin-amerikai kormányokról és puccsokról szóló híreket szokás ide sorolni;
- meglepetés, a történet váratlan volta: a postás megharapja a kutyát klasszikus példája. A lapolvasó nem arról akar információt kapni, amit már amúgy is tud, hanem arról, amit még nem;
- szuperlatívuszok: valaki vagy valami a „leg” a maga kategóriájában;
- relevancia: a hír hatással van az olvasók életére, ide főleg a gazdasági hírek tartoznak;
- elit: hírességekről szóló hírek. Az angol újságírói bonmot megfogalmazása szerint: „Names make news. Big names make bigger news.”³⁰

Érték a hírfolyamatban:

- folyamatosság: egy hosszabb eseményről folyamatosan küldenek híreket. Elhelyezik az események rendjében;
- megjósolhatóság;
- verseny: minden hírösszeállítás exkluzív akar lenni.

Érték a hírszövegben: a hírek stílusának hatása van a hírértékre: érthetőnek, világosnak, rövidnek és színesnek kell lennie az írásnak.

Az amerikai Stuart Allan 2010-es felsorolása hasonlókat tartalmaz, bár a főbb hangsúlyokat máshova teszi. Sorrendben a következőket említi: konfliktus, relevancia, időszerűség, egyszerűsítésre való lehetőség, megszemélyesítés, váratlanság, állandóság, beállítás, elit nemzetekhez kapcsolható relevancia, elit személyek által teremtett relevancia, az adott kultúra biztosította relevancia, a negativitás.³¹

²⁸ Kiss 1993

²⁹ Hírérték felsorolásokhoz magyarul lásd ACZÉL 2007.

³⁰ „Nevek teszik a híreket, még nagyobb nevek a még nagyobb híreket.”

³¹ Részletesen lásd ALLAN 2010, 72–73.

Ezek a tényezők persze nem függetlenek egymástól, összeadódnak, s így erősíthetik vagy akár gyengíthetik, kiolthatják egymást.

Számos kutató kritikát is megfogalmaz a kapuőri tevékenység és a hírszelekció kapcsán. Úgy vélik, a szelekciót gazdasági-tulajdonosi, politikai-ideológiai érdekek is befolyásolhatják, ám ezen szempontok és mechanizmusok a befogadók előtt rejtve maradnak. Négy szerzőt érdemes itt idéznünk, van Dijkot, Bagdikiant és szerzőpárosként Harmant és Chomskyt. Vizsgálatai során a holland van Dijk arra jutott, hogy a hírértéket alakító tényezők zöme gazdasági jellegű (a hírközlő médium mint cég profitorientált), ugyanakkor erősen kötött a hírgyártási rutinhoz, automatizmusokhoz is. Összességében úgy véli, hogy a hírérték gazdasági, társadalmi és ideológiai értékeket tükröz.³² Hangsúlyosan szerepel a gazdasági szempont Bagdikian írásában is.³³ Ideológiai alapon is bíralták a *hírérték* és az azzal összekapcsolódó *objektivitás* fogalmát. Legfontosabbként Herman és Chomsky 1988-as propagandamodelljét kell megemlítenünk, mely erőteljesen baloldali, antikapitalista kritikával él a hírértékkel kapcsolatban. Szerintük a hírmédiában olyan alapelvek és előfeltételezések rögzülnek, melyek az elit számára kedvező vélekedést tartják fenn. Vagyis a hírközlő médiumok mindennemű autonómiáját kétségbe vonják, sőt amellet érvelnek, hogy a hírmédia szisztematikusan alárendelt a domináns osztály érdekeinek. Amerikai példák alapján mutatják be és elemzik, miként működik összetett szűrőrendszerként a média (öt fokozatot, szűrőt különítenek el).³⁴

A magyar nyelvű szakirodalomban is akadnak olyan szerzők, akik úgy vélik, a hírérték gazdasági, társadalmi és ideológiai értékeket is tükröz.

Horvát János a következőket írja: „[a] piaci faktor felerősödése [...] jelentősen megváltoztatja a döntéseket. A lapok függenek az olvasók számától, a tévék a nézőszámától, és elemi érdekük a közönség növelése. [...] Háttérbe szorulnak a szakmai-etikai érvek, és mindent elsöpörhet az üzleti érdek.”³⁵

Kotroczó Róbert szerint: „[e]gy adott orgánus hírszelekciója függhet a médium tulajdonosi szerkezetétől is. A tulajdonos/támogató stb. ugyanis többféle módon beavatkozhat a médium híreinek a szerkesztésébe. *Pozitív* a beavatkozás, ha a tulajdonos, többségi résztulajdonos stb. azt mondja meg, hogy érdekének megfelelően milyen információ kerüljön még be a hírek közé. Ezek lehetnek gazdasági, politikai vagy kulturális hírek. *Negatív* a beavatkozás, ha a tulajdonos/támogató érdekének megfelelően bizonyos hírek és információk kimaradnak a műsorból.”³⁶

A másik út a *hír* klasszikus definíciójának átírása, erre egy Kereszty Gábort idéző tanulmányból hozok példát: „Nálunk, a tv2-nél az a hír, amiről az emberek beszélnek vagy beszélniük kell. [...] [L] étezik egy műfaj, [...] az *infotainment*.³⁷ A tv2, a *Tények* vállalja, hogy szórakoztató hírműsört készít.”³⁸

Tulajdonképpen a hírszelekciót kiegészítő újságírói tevékenységként beszélhetünk a keretbe foglalás, a *framing* fogalmáról. (Az újságírói szakma a *szerkesztés* fogalma alatt tulajdonképpen ezt a két tevékenységet – a szelekciót és a keretbe foglalást – érti.) A média először dekontextualizál majd rekontextualizál. Vagyis először kiemeli az eseményt eredeti környezetéből, kontextusából és a hírműsor/show kontextusába illeszti. Márpedig ez nem valósítható meg jelentésmódosítás nélkül. Az esemény minden alkalommal új jelentést kap, új olvasatok hozhatók létre belőle, új relevanciaviszonyok teremtődnek. Így nemcsak az egyes hírek megfogalmazásakor, de azok sorba rendezésekor is szem előtt kell tartani az objektivitás elvét.

³² VAN DIJK 1988a, 120.

³³ BAGDIKIAN 1997

³⁴ HERMAN – CHOMSKY 1988, 2011

³⁵ HORVÁTH 2001, 53.

³⁶ KOTROCZÓ 2001, 151. – kiemelés a az eredeti szerzőtől

³⁷ Amerikai szakirodalomban többször olvashatjuk, a *news and information show* elnevezést is.

³⁸ SÜKÖSD – CSERMELY 2001, 184.

4.4. A szerkesztés és a megfogalmazás

A tanulmány ezen részében a médiaszövegek két aspektusára szeretnék kitérni, az egyik az objektivitás kérdése, a másik a műfajiságé. Nézzük először az objektivitást!

A hírással, -szerkesztéssel foglalkozó újságírók és az ő munkájukról szóló tankönyvek kiemelt figyelmet fordítanak az *objektivitás* fogalmára. Megpróbálják meghatározni, szeretnék betartani, betartatni a hírközlés során, és ezt kommunikálják a befogadók felé. A folyamatot kutató szociológusok, médiaelméleti szakemberek viszont úgy vélik, hogy az *objektivitás* nem más, mint stratégiakövetés.³⁹ Leírták ennek a stratégiának a történelmi változásait az amerikai újságírás történetében,⁴⁰ és rögzítették azokat szinonimákat, amelyeket az objektivitással kapcsolatban emlegetni szokás, úgymint *tényszerűség, távolságtartás, semlegesség, pártatlanság*. „Az újságírásban a tényeket úgy határozzák meg, ahogyan a tudományban és bizonyos mértékig a jogalkotásban is: vagyis a tények a világról szóló, igazolható állítások. (Az igazolhatóság természetesen azonos fogalommal vált az igazsággal.)”⁴¹

A médiaszociológus Denis McQuail is ekként érvel, amikor az információminőség kapcsán foglalkozik az objektivitás kérdésével, s ő is egyfajta újságírói gyakorlatként értelmezi. Am megemlíti mint attitűdöt is: „Az objektivitás a médiagyakorlat egy sajátos formája, ugyanakkor az információgyűjtés, -feldolgozás és -terjesztés feladatával kapcsolatos sajátos attitűd is. Fő jellemzői közé tartozik a tudósítás tárgyával szembeni tárgyilagosság és pártatlanság. [...] [N]incs pártosság: állásfoglalás vitás kérdésekben, vagy a részrehajlás megnyilvánulása. [...] [A]z objektivitás a pontossághoz és más igazságfeltételekhez (például a relevanciához és a teljességhez) való szigorú ragaszkodást követel.”⁴² Egy svéd kutatóra hivatkozva felfeji azokat a szálakat, melyek összessége adja ki az objektivitást az újságírói gyakorlatban.

Objektivitás				
Ténybeliség			Pártatlanság	
Igazság	Informativitás	Relevancia	Kiegyensúlyozottság	Semlegesség

1. ábra

Az objektivitás összetevői Westersthal szerint

Forrás: Westerstahl idézi McQUAIL 2003, 155.

A *tárgyilagosság* a hírszerkesztési gyakorlatban azt jelenti, hogy az újságíró elfogulatlanul, előítéletmentesen, részrehajlás nélkül írja meg a témát, személyes vélekedése, attitűdjei nem jelenhetnek meg az anyagban sem nyíltan sem utalásszerűen.

A kiegyensúlyozottság pedig azt követeli meg, hogy kérdéses, vitás esetekben valamennyi, a híranyagban szereplő fél, érintett elmondhassa a saját álláspontját, véleményét, érveit.

Mindegyik elem magában foglal valamennyi jóhiszeműséget az olvasók, befogadók részéről, vagyis annak feltételezését, hogy nem próbálják meg félrevezetni őket.

Természetesen a mai hírműsorokban a magyar hírkészítési gyakorlat is követte a nemzetközi mintákat; pártatlanságát és objektivitását a következő módszerekkel jelzi:

- helyi hírek esetében két szemtanú vagy résztvevő hitelesítse az eseményeket;
- objektívnek fogadnak el (hiteles) dokumentumokat;

³⁹ TUCHMAN 1972, GANS 1979

⁴⁰ SCHUDSON 1978

⁴¹ SUMSER 1999, 61.

⁴² McQUAIL 2003, 155.

- nemzetközi hírek esetében az a bevett gyakorlat, hogy két független hírforrásnak kell megerősítenie a történeteket. Egy másik médiumban elhangzottakat eleve, adott módon objektívnek tekintik (ebben szerepet játszik a másik médium presztízse is);
- vitás esetek bemutatásánál mindkét érdekelt fél megszólaltatása biztosítja az objektivitást az újságírói stratégia szerint.

A mai helyzet különféle átalakulások eredménye, hiszen leírhatók, felgöngyölíthetők azok az újságírói, szerkesztői stratégiában beállt változások, melyekkel a mindenkori hírszolgáltatók objektivitásukat akarták demonstrálni. A *szövegstratégia* határozza meg, hogy mit kell, illetve mit tilos beleírni egy szövegbe ahhoz, hogy azt objektívnek tekintsék. Az *intézménystratégia* azt mutatja meg, hogy a magyar újságírás történetében mikor milyen presztízzsel bírtak az egyes lapok, mit hoztak magukkal a hírügynökségek, hazai és nemzetközi vonatkozásban. Ez sem hagyható figyelmen kívül hitelesség és objektivitás kérdésében. S ezen a ponton szeretném javasolni, hogy az *objektivitás* fogalmát váltsa fel a *hitelesség* fogalma. Mégpedig azért, mert az objektivitás csak egyik (jellemzően 20. századi) stratégiája a hitelesség biztosításának, melynek módjai *koronként*, *kultúránként* és *technológiai* szempontból is változtak, vagyis másként biztosították a hitelességet a hírek kapcsán a 18, 19 illetve a 20. században. Fontos megemlíteni a történetiség szempontjából a pozitívizmus és az empirikus kutatás hagyományát. A tények és a vélemények különválasztásának szerkesztőségi szinten deklarált igénye az 1920-as években jelent meg az Amerikai Egyesült Államok sajtójában. De a *Manchester Guardian* szerkesztője, C. P. Scott által 1922-ben jegyzett publicisztika utolsó mondata is ezt jelzi, mely nagy karriert futott be, bár többnyire Scottra való hivatkozás nélkül: „Comment is free but facts are sacred.”⁴³

Meg kell említeni azt is, hogy a hitelesség startégiái igen eltérők abban a tekintetben is, hogy azt a *személytelen* (pozitívista, empirikus) tudás felől vagy épp a *személyesség* felől próbálják megvalósítani. Jól példázza ezt a közszolgálati és a kereskedelmi televíziók eltérő gyakorlata. Míg az előbbi ideális esetben minél több hivatalos forrással igyekszik alátámasztani hitelességét, addig a kereskedelmi hírshowk inkább az utca emberére, annak személyes történeteire építik a hitelességet (és ne legyünk naivak: a szórakoztatást l. a *street – corner interview* gyakorlatát). Ez a személyesség persze más, mint amely a klasszikus újságírás véleményműfajait jellemzi, s közelebb áll az internetes újságírás (blog) műfajához, valamint az úgynevezett *personal journalism* fogalmához.⁴⁴

A műfajiság kérdései

A nyomtatott sajtó műfajait aszerint csoportosítja a szakirodalom, hogy objektíven közlik az eseményeket, történéseket, vagy véleményt is nyilvánítanak. Eszerint a megkülönböztetés szerint megkülönböztethető a híralapú, objektív, tényalapú műfajcsalád, az átmeneti, valamint a vélemény alapú, szubjektív műfajcsalád.

3. táblázat
A sajtóműfajok rendszere

Tájékoztató műfajcsalád	Átmeneti műfajok	Véleményműfajok
hír, címes hír, mínuszos hír, információ, tudósítás, háttér	interjú riport portré	publicisztika, kritika, tárcsa, glossza, vezércikk, kommentár, jegyzet

Forrás: a szerző szerkesztése

⁴³ ALLAN 2010, 27.

⁴⁴ Az objektivitás történeti kialakulásához lásd ANDOK 2013, 181–194.

A közpénzügyi újságírás esetében legfontosabb szerepe és legnagyobb terepe a tájékoztató, valamint az átmeneti műfajoknak van. Természetesen véleményműfajban is írhatnak, de ennek aránya jóval kisebb, mivel ez többnyire a nagy gazdasági és újságírói tapasztalattal rendelkező kollégák feladata. Műfaji szempontból leggyakrabban hírt, tudósítást, háttérmagyarázatot és interjút készítenek a közpénzügyi újságírók.

A hír

Mind a magyar mind a külföldi szakirodalomban a szerzők más-más irányból közelítve definiálták a *hír* műfaját. Egy legutóbb történt, társadalmilag számottevő eseményről adott első sajtóértésítés a *hír*, amely válaszol az „5 w+ h” képletben rejlő kérdésekre: who, what, when, where, why, how, vagyis ki, mit, mikor, hol, miért és hogyan.⁴⁵ A The New York Times szlogenje szerint „hír mindaz, ami nyomtatásra méltó.”

A hír beszámoló a lapokban, a rádióban vagy a televízióban egy kurrens eseményről, egy tényről vagy egy véleményről, mely érdeklí az embereket. Más szempont szerint ez tehát olyan valamiről szól, amiről elég sok ember akar olvasni, nem sérti meg a jó ízlést és nem rágalmozó, becsületsértő. Ez alapján a legjobb hír az, amely a legnagyobb érdeklődést váltja ki az olvasók legszélesebb körében.

Ugyanakkor hírnek tartjuk, azt, amikor nem cselekvésről, nem történelemről van szó, hanem vélekedésről, megerősítésről vagy cáfolatról. Ez sem mai keletű megközelítés, a Magyar Távirati Iroda elődjét irányító Kozma Miklós már az 1930-as években vallotta, hogy hírnek számítanak, „a kormányférfiak vagy politikusok szájából elhangzó megnyilatkozások és beszédek is.”⁴⁶

A hírszövegek tartalmi-formai követelményeit a már ismertetett „5 w+h” szabály mellett még kétféleképpen szokás összefoglalni. A másik a fordított piramis elve, míg a harmadik Teun A. van Dijk holland nyelvész hírsémája. Előbbi az események menetét fordítottan közlő hírirási gyakorlat, melyet az újságíró tankönyvek, s néha az elemző írások is *fordított piramis* (inverted pyramid) szerkezetnek neveznek. Történetiségét tekintve valamikor az 1880-as években bukkant fel az amerikai napisajtóban.⁴⁷ Ebben a hírelrendezésben a leglényegesebb dolgokat emeljük ki az első mondatban, amely információk többnyire épp a hírül adott eseménysor végét közlik, nem pedig az elejét. A kronológia tehát fordított: a hírtörténetet a valós esemény végéről kezdjük leírni.⁴⁸ A nyelvtudomány művelői közül először Békési Imre írta le ezt a jelenséget a magyar szakirodalomban.⁴⁹ Az ő példáján mutatjuk be a modellt.⁵⁰

A valós esemény időrendje:

„A hollandiai Groningen börtönéből egy másik börtönbe akartak átszállítani két rabot.

Társaik ezért lázadást robbantottak ki: összecsaptak a börtönőrökkel, és felgyújtották az egyik emelet celláit.

A biztonsági erőknek csak a késő esti órákban sikerült rábírnium a lázadókat, hogy visszatérjenek celláikba.”

⁴⁵ DOMOKOS 1994. Hasonló definíció olvasható másutt is, mely szerint a hírnek tartalmaznia kell, hogy mi történt, mikor, hol, hogyan és milyen szereplőkkel. (SZIGETHY András et al. 1995.)

⁴⁶ KOTROCZÓ 2001

⁴⁷ Él egy ettől különböző magyarázat is egyes amerikai újságíró tankönyvekben, mely szerint az amerikai polgárháború idején (1861–65) jött létre a fordított piramis szerkezet, mivel a csatáiról tudósító újságírók attól tartottak, hogyha időrendben írják meg a történetet, akkor az – a táviró szolgáltatás sérülékenysége folytán – könnyen megszakadhat, s a harc vége, a csata eredménye sosem jut el a szerkesztőségbe. S így igyekeztek minden fontosat leírni a hír elején, megfordítva ezzel az időrendiséget a hírből. Lásd: FRIEDLANDER, Jay Edward – MARSH, Harry – MASTERSON, Mike (1987). Illetve ugyanezt az álláspontot képviseli: HARRISS – LEITER – JOHNSON 1985, 96. Mindez Stuartnál: „This included the *inverted pyramid* structure of news accounts, as unreliable telegraph lines made it necessary to compress the most significant facts into the summary *lead* paragraph.” (STUART 2010, 38.)

⁴⁸ lásd részletesen ANDOK 2013, 69–70.

⁴⁹ BÉKÉSI 1982

⁵⁰ BÉKÉSI 1982, 56.

A hír időrendje a fordított piramis modelljét követve:

„Tegnap délután fegyencélázadás robbant ki a Hollandiai Groningen börtönében.

A biztonsági erőknek csak a késő esti órákban sikerült rábírniuk a lázadókat, hogy visszatérjenek celláikba.

A rabok azért lázadtak fel, mert két társukat egy másik börtönbe akarták átszállítani. Összecsaptak a börtönőrökkel, és felgyújtották az egyik emelet celláit.”

A fordított piramis szerkezet hasznos vezetőül szolgál a hírárás mindennapi gyakorlata során, ugyanakkor a hírek szerkezetét a legkomplexebb módon van Dijk sémája mutatja.

4. táblázat

*A hír szövegének szuperstruktúrája*⁵¹

Hírszöveg					
Összefoglalás			Történet		
Vezércím		Lead	Szituáció	Kommentár	
Epizód	Háttér		Verbális reakció		Konklúzió
Fő esemény	Következmény	Kontextus	Történelem	Várakozások	Kiértékelés
	Körülmények		Korábbi események		

Forrás: VAN DIJK 1988, 55. alapján a szerző szerkesztése

Van Dijk ezt a hírsémát egy rendkívül alapos, 138 újság 700 híren végzett szövegtipológiai vizsgálatot követően alkotta meg. 1982. szeptember 14-i újságokat gyűjtött össze több mint 100 országból, s mind ugyanarról az eseményről számolt be: Gemayel libanoni elnök elleni merényletről.⁵² A fenti szerkezet kritikai feldolgozásai rámutattak, hogy ez a hírséma valóban alkalmas *történelmi* alapú hírek, katasztrófa hírek leírására, ám nem működik olyan esetben, ha a hír adatból vagy beszédből születik.

A mindennapi hírárás gyakorlatban három nagy szövegrész kap kitüntetett figyelmet: a cím, a lead és a hírtörzs.

A hírek címadása során – a közpénzügyi újságírásban is – szem előtt kell tartani az objektivitás és a tárgyilagosság szempontját. Még ha a lead és a hírtörzs tényszerűen is van megírva, fontos, a cím se adjon az anyagnak olyan keretet, amely túllép az objektivitáson. Ez sem politikai, sem világnézeti, sem bulvár céllal nem lenne indokolható. A hírek címe nem lehet megtévesztő, félrevezető vagy álláspontot sugalló.

A cím után következő rövid bekezdés a *lead*, amelyet néha mikrostorynak, illetve „egy bekezdésnyi történetnek” (one paragraph story) is neveznek. A leadekben leggyakrabban azt a részt emelik ki, amely az újságszerkesztői szabályok szerint a hírértéket mutatja: egyrészt a történet összefoglalását adja, másrészt ezzel kezdődik maga a hírszöveg, vagyis egyértelműsíti, hogy további információkra számíthatunk.

A hírekkel foglalkozó tankönyvek nagy részletességgel foglalkoznak a leadtípusok meghatározásával. A lead mint bekezdéstípus nem kizárólag a hírekre jellemző – kezdődhet vele interjú, riport, kritika is.

Legáltalánosabb az úgynevezett összegző lead, mely a már említett ki, mit, mikor, hol, miért és hogyan kérdésre válaszoló egyszerű mondat. De létezik az esemény egy mozzanatát kiemelő, egy

⁵¹ VAN DIJK 1988, 55.

⁵² VAN DIJK 1988, 31.

eseményt előre jelző vagy egy idézetet tartalmazó lead, ugyanakkor mindezek mellett kiemelhető a leadben egy várt esemény elmaradása is. Ebben a speciális bekezdésben jelezhető, ha az események várt menetéhez képest valami mégsem következik be, vagy a forgatókönyv szerinti eseménymenet megszakad vagy másként folytatódik. Lehet még drámai vagy ellentétes a lead, bár ezek nem alkalmazhatók a tényalapú, inkább az átmeneti vagy a véleményműfajok esetében. A közpénzügyi újságírásban nagy szerepe lehet még a statisztikai leadnek, mely közérthető módon, a főbb adatokat és a köztük lévő összefüggéseket mutatja be az olvasóknak.

S végül a hírtörzsben jön maga a történet az 5w+h, esetenként a van Dijk-féle hírsémában elmondva, leírva.

A tudósítás

A hírt követően a másik rendkívül fontos sajtóműfaj a tudósítás. Ez annyiban különbözik a hírtől, hogy az újságíró ebben az esetben a helyszínen van, s személyes jelenlétével hitelesíti a történeteket és az arról készült beszámolót. A tudósítás alapja lehet egy-egy esemény (természeti vagy ipari katasztrófa, terrortámadás) vagy rendezvény is, ez utóbbi gyakran sajtótájékoztató típusú. Mivel ebben a műfajban is válaszolni kell az 5w+h kérdésekre, le kell írni a helyszínt, a hangulatot, a résztvevőket, de az objektivitás keretei között kell maradni. Ez azt is jelenti, hogy bár az újságíró a helyszínen van, nem kapcsolódhat be a történésekbe, nem válhat azok részesévé. Kívülálló státuszát – az objektivitás érdekében – meg kell őriznie.

A háttérmagyarázat

Előfordulhat a mindennapi újságírói munka során, hogy olyan eseményről, folyamatról adunk hírt, melynek értelmezéséhez elkerülhetetlen néhány háttér-információnak vagy háttérmagyaráznak a közlése. Ez azonban nem a hírben jelenik meg, mert formailag és terjedelemben is „szétfeszítené” annak kereteit. Így külön műfajban, külön írásként közöljük, de szorosan az alaphírhez kapcsolva, mert maga a háttérmagyarázat önmagában nem áll meg, minden esetben szükség van az alaphírré is. A közpénzügyi újságírás során különösen sok háttérmagyarázat írására lehet szükség a gazdasági folyamatok, eredmények megfelelő értelmezéséhez.

Az interjú

Az átmeneti műfajok közül az interjú a mai újságírás egyik alappillére, alapvető formája. Az első interjút 1836-ban *James Gordon Bennett* készítette *Helen Hewitt* meggyilkolása ügyében. Az interjú a *New York Herald Tribune* oldalain jelent meg. *Hewitt* örömlány volt, akit egy nyilvánosházban öltek meg. *Bennett* a holttestet felfedező asszonnyal, *Rosina Townsendeddel* beszélgetett. Némileg megidéződik a vallatási, bírósági forma is, s leírták⁵³ azt is, hogy *Bennett* éppen a bírósági anyagot színesítendő készítette az interjút. Amint megjelent, a lap konkurenciája, a *Sun* azonnal megkérdőjelezte a szöveg hitelességét. Európában nagyon nehezen honosodott meg az interjú műfaja, az itteni kultúrától idegen és (szak)barbár dolognak tartották, azt is mondták róla, hogy ez a modern amerikai inkvizíció.

Az interjú készítése során pontosan meghatározandó, hogy az újságíró kitől mit kérdezzen; az esemény és az interjúalany – aki lehet politikus, szakértő, művész, tudós, sportoló, szemtanú, hős/főszereplő, híresség (celebritás), az utca embere – egyaránt fontos. Az interakció lehet párbeszéd, beszélgetés vagy vita. Döntő jelentőségű az interjú céljának pontos meghatározása, amelyet a munka

⁵³ SCHUDSON 1995, 72–94.

során végig szem előtt kell tartani. Az interjú előkészítéséhez tartozik a felkészülés (a kérdezett személyről, illetve magáról a témáról), az időpont és helyszín megválasztása, valamint kérdés- és/vagy témalista összeállítása.

Az interjú során alkalmazott kérdéstípusok lehetnek: felszólító, motiváló, más megközelítésben zárt vagy nyitott kérdések, direkt vagy indirekt formájúak, illetve provokálók vagy irányítók. A pszichológiai keret kapcsán ügyelni kell a státushierarchia harmonizálására, a nem verbális jelzésekre (a hely, az elrendezés, a test, az öltözködés, tárgyak szerepére) és az időkezelésre.

Az interjú megszövegezése, vagyis a felvett szöveg leírása és a dramaturgiai ív kialakítása a szövegben belül úgy történjen, hogy végig fenntartsuk az olvasó érdeklődését. Ezt segíti a lead típusának helyes kiválasztása és a megfelelő címadás. Az interjú esetében fontos kérdés az autorizálás, vagyis annak mérlegelése, hogy az elkészült cikket visszaküldik-e az újságírók az interjúalanynak, s ha igen, akkor ő mibe javíthat bele és mibe nem (az amerikai újságírási hagyomány szerint nem küldik vissza, az európaiban viszont igen). A közpénzügyi újságírásnál amiatt is szükség lehet erre, hogy az adatok pontosságába ne csússzon hiba. Hogy az interjú alanya pontosan mibe és milyen szinten javíthat bele, azt többnyire egy adott szerkesztőség belső szabályzata rögzíti. Újságíróként az a feladat, hogy még az interjú megszületése előtt tisztázzuk ezen határokat az interjúalanyal.

A szakma többféle altípusát is ismeri az interjúnak, ezek a portréinterjú, az öninterjú vagy az úgynevezett ösztűz és a hólabda módszer alapján készült interjú, de készíthetünk párosinterjút is.

Az átmeneti műfajok közül riportot, tényfeltáró, oknyomozó riportot a gazdasági újságírásban is megjelentethetünk, de ennek megírására hosszabb időre (esetenként több hónapra), nagy szakmai rutinra és szerkesztőségi támogatásra van szükség.

A véleményműfajok a szakújságírásban csak kisebb súllyal vannak jelen (kommentár, vezércikk), vagy egyáltalán nem jellemzők (kritika, glossza, tárcá). Amelyek megjelennek szakmai lapokban, magazinokban, azokat a szerkesztőség tapasztalt, nagy tekintélyű tagjai írják, már csak azért is, mert többnyire nem személyes, hanem szerkesztőségi állásfoglalást tartalmaznak.

A cikkek megírása után a nyelvhelyességi, a stílusbeli és a helyesírási ellenőrzés van hátra, illetve az illusztráció kérdésének tisztázása. A 21. századi újságírás előszeretettel él az adatvizualizáció eszközével, roppant népszerűek a különböző infografikák. Előnyük, hogy gyorsan és könnyen áttekinthetők, hátrányuk, hogy kevésbé képesek az összefüggések megmutatására. Alkalmazásuk során ügyelni kell a vizuális objektivitásra, hiszen a skálázási értékek eltérő megjelenítése rendkívül alkalmas a vizuális manipulációra.

A közpénzügyi újságírás a médiaintézmény felől

Az újságíró mindig szervezetbe ágyazottan végzi a munkáját. Szerkesztőséghez és ezen túlmenően kiadóhoz, illetve tulajdonoshoz is tartozik. Munkáját befolyásolja a szerkesztőségi rendszer, ehhez kapcsolódóan a szerkesztőségi hierarchiát követő döntéshozatal. Meg kell említeni még a rovatoltságot, a periodicitás és az időzítés kérdését is; vagyis az újságíró egy meghatározott rovatban, rovatvezetővel dolgozik, napi vagy heti szerkesztő alá beosztva. Meg kell tanulnia nemcsak írni, de a lapzárta szorítása miatt időre teljesíteni is. Döntéshozatali mechanizmusait segíti, támogatja az intézményrendszer, a személyes vezetés belső dokumentumok, szabályzatok segítségével is. Ez utóbbiak között kiemelkedő szerepük van a szakmai etikai kódexeknek. Ilyennel az újságíró szervezetek (Magyarországon ezek a MÚOSZ, MAKUSZ) és a szerkesztőségek is rendelkeznek, ez rögzíti a szakma alapvető etikai szabályait az újságírók és alanyaik közötti, valamint a kollegiális viszonyokban egyaránt.

BEVEZETÉS A KÖZPÉNZÜGYEKBE¹

Csákvári János

1. A közpénzt és a közvagyont meg kell becsülni

A pénzügyi kultúra fejlesztése, az ismeretek bővítése, azok széles körű elterjesztése, illetve a pénzügyi kompetenciák elsajátítása nélkül nem lehet hosszú távon rend a magyar közpénzügyekben. E megállapítás a 2010 óta tartó gazdasági fordulat egyik legfontosabb felismerése a jövő szempontjából.

Az államháztartás működésének és a közpénzügyi folyamatoknak az áttekintéséhez elengedhetetlen az Alaptörvény ismerete, mert – túlzás nélkül állítható – az a fiskális és monetáris politika alfája és ómegája. Rendelkezései adnak útmutatót az aktuális adatok, a bruttó hazai termék (GDP), a költségvetés alakulása, az államadósság, az adócentralizáció, a devizaárfolyamok mindennapokra gyakorolt hatásának megértéséhez. A közpénzügyeknek, a közpénzügyi politikának alapvetően két fő vonulata van: a költségvetési (más néven fiskális) politika és a jegybank által vitt monetáris politika. Az államháztartás tehát nem egyszerűen része a nemzetgazdaságnak, hanem – a fiskális politikán keresztül – meghatározó, befolyásoló eleme. Az Alaptörvény több, az államháztartáshoz témájában kapcsolódó kérdésről sarkalatos törvény megalkotását írta elő. Ilyenek – többek között – a közteherviselés és a nyugdíjrendszer szabályai, a Költségvetési Tanács működésének és a nemzeti vagyon körének szabályozása.

Az új gazdaságpolitika a növekedés fenntartható pályán tartását tűzte ki célul, amelyhez arra van szükség, hogy a közpénzek felhasználása ne csak szabályszerű, hanem célszerű és eredményes is legyen. Ebben kiemelt szerep hárul a közpénzügyi ellenőrzés rendszerére, mert a költségvetés mennyiségi jellemzői mellett a közpénzfelhasználás átláthatósága, elszámoltathatósága, hatékonysága a legfontosabb tényező. Alapvető követelmény, hogy az állam a közpénzeket valóban közfeladatok ellátására fordítsa, azokkal hatékonyan és átlátható módon gazdálkodjon.

2. A közpénzügyi környezet

Új gazdasági szemlélet, másfajta fiskális megközelítés kellett ahhoz, hogy az Európai Unió által elvárt, legfeljebb 3 százalékos, GDP-arányos költségvetési hiányt Magyarország tartósan teljesíteni tudja, az államadósság növekedését megállítsa, s azt csökkenő pályára állítsa. Az újrafinanszírozás örök kihívás.

Az a kezdetekkor nyilvánvaló volt, hogy a megoldáshoz a szorosan vett fiskális eszközök alkalmazása önmagában nem elegendő, strukturális átalakítások szükségesek. Ehhez elsőként a költségvetés helyzetét kellett stabilizálni, konszolidálni. Új, átlátható és egyszerű adórendszert kellett bevezetni, s azzal párhuzamosan jelentősen megerősíteni az adóhatóság ellenőrző szerepét, bővítve annak eszköztárát.

A 2011 tavaszán elfogadott, majd 2012. január 1-jén hatályba lépett új Alaptörvény rögzítette, hogy az Országgyűlés nem fogadhat el olyan központi költségvetésről szóló törvényt, amelynek eredménye-

¹ A fejezet LENTNER 2013 könyve alapján készült. A friss adatok az MTI 2016-ban és 2017-ben kiadott anyagaiból származnak. Az összeállításban, az adott témához kapcsolódóan, a szövegrészhez csatoltan jelennek meg.

képpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék felét. Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. Mindezekről csak különleges jogrend idején, az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez szükséges mértékben, vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén, a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben lehet eltérni.

Az Alaptörvény arról is rendelkezik, hogy mindaddig, amíg az államadósság a GDP felét meghaladja, – a meghatározott szabályok kivételével – a központi költségvetés végrehajtása során nem vehető fel olyan kölcsön, és nem vállalható olyan pénzügyi kötelezettség, amelynek következtében az államadósságnak a GDP-hez viszonyított aránya a megelőző évben fennállóhoz képest növekedne. Mindez azt mutatja, hogy Magyarországon az adósság csökkentése a legfőbb gazdaságpolitikai prioritássá vált.

3. A közpénzügyi struktúra

Az új magyar közpénzügyi struktúra három alappilléren nyugszik: az Alaptörvény közpénzügyi fejezetén, az Állami Számvevőszékről (ÁSZ) szóló új törvényen, valamint a megújított és megerősített Költségvetési Tanácson (KT).

Az Alaptörvény fontos újdonsága volt, hogy az Állami Számvevőszékkel és a Magyar Nemzeti Bankkal (MNB) megegyező státuszt adott a Költségvetési Tanácsnak, ezzel az alkotmányi jogállással rendelkező szervek közé emelte azt. Az államháztartás stabilitása szempontjából kiemelkedően fontos volt a megerősített jogkörű Költségvetési Tanács felállítása, mert az egyrészt erős kontrollt gyakorol a fiskális folyamatok felett, másrészt akár vétőjogot is gyakorolhat a költségvetési törvényt illetően, ha az szem elöl tévesztené az államadósság csökkentésének célját. A megújított háromtagú Költségvetési Tanácsnak – a köztársasági elnök által hat évre kinevezett szakértő mellett – hivatalból tagja az MNB és az ÁSZ elnöke. Az általuk irányított két független közpénzügyi intézmény apparátusa – elemzések, megállapítások rendelkezésre bocsátásával – közvetlenül tudja kiszolgálni a KT döntés-előkészítését. A KT munkáját eseti jelleggel külső szakértők, elemzők is segítik.

A számvevőszék a Költségvetési Tanács munkájának minél hatékonyabb támogatása érdekében – a zárszámadási és a költségvetés véleményezését megalapozó ellenőrzés részeként – monitoring rendszert alakított ki, amely a tárgyévi költségvetési folyamatok szisztematikus megfigyelését és értékelését tette lehetővé. A számvevőszék módszertani segédletet is készített az államadósság-szabály betartásának ellenőrzéséhez.

A Magyar Nemzeti Bank – alapfunkciójából adódóan – az inflációs és a pénzáramlási folyamatok közvetlenebb méréséből és kiértékeléséből rendelkezésre álló információival járul hozzá a Költségvetési Tanács munkájához.

Az új vagy megújult intézmények és szabályok azt az alapvető célt szolgálják, hogy átlátható, hatékony és számon kérhető legyen a közpénzekkel és a nemzeti vagyonnal való gazdálkodás.

4. A nemzeti vagyon

Az Alaptörvény megfogalmazásában:

Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.²

² Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (1) bekezdés

Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel, az értékarányosság követelményének figyelembevételével.³

Nemzeti vagyon átruházására vagy hasznosítására vonatkozó szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható.⁴

Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint.⁵

Az állami vagyon feletti tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét a Magyar Állam nevében – ha törvény eltérően nem rendelkezik – az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter gyakorolja, aki a feladatát a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV) Zrt., a Magyar Fejlesztési Bank, illetve a kijelölt tulajdonosi joggyakorló szervezet útján látja el.

Az állami Számvevőszék ellenőrzési jogköre a közpénzek és a nemzeti vagyon felhasználásának, hasznosításának teljes területére kiterjed.

5. Az Alaptörvény az Állami Számvevőszékről

Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az Állami Számvevőszék az ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi.⁶

Az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja meg. Az ÁSZ elnöke a számvevőszék tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.⁷

Az ÁSZ szervezetének és működésének részletes szabályairól szóló jogszabály volt az első sarkalatos törvény.

A 2011. július 1-jén hatályba lépett új jogszabály kiszélesítette az ÁSZ ellenőrzési jogosítványát, megerősítette függetlenségét és átláthatóbbá tette a számvevőszéki munkát. Az ÁSZ a központi költségvetésben önálló fejezet.

A számvevőszéknek joga van rálátni minden közpénzköltésre. Az alkotmányos rangra emelt szervezet a közpénzügyi ellenőrzési rendszer csúcán helyezkedik el, de nem pusztán az a feladata, hogy rámutasson a hibákra, hanem az is, hogy részt vállaljon a jól működő állam felépítésében, kijelölje a követendő irányokat.

Az Állami Számvevőszéknek megalakulása óta az egyik legfontosabb feladata a költségvetési törvényjavaslat véleményezése. E tevékenysége ritkaságszámba megy, mert a nemzeti számvevőszékek jellemzően csak a zárszámadást véleményezik, minősítik.

Az ÁSZ egész évben nyomon követi a költségvetési folyamatokat, rendszeresen ellenőrzi a költségvetés alakításában meghatározó szerepet játszó intézmények, például az Államadósság Kezelő Központ vagy a Magyar Államkincstár tevékenységét.

Az ellenőrzési tevékenysége során minden más szervezettől független számvevőszék általános hatáskörrel végzi a közpénzekkel és az állami, önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás ellenőrzését, így első kézből jut a költségvetést érintő információkhoz.

³ Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (3) bekezdés

⁴ Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (4) bekezdés

⁵ Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (5) bekezdés

⁶ Magyarország Alaptörvénye 43. cikk (1) bekezdés

⁷ Magyarország Alaptörvénye 43. cikk (2)–(3) bekezdés

A forrásmegosztásról szóló rendelet felülvizsgálatát az ÁSZ évente elvégzi. Az ellenőrzés célja a fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételek rendeletben előírt megosztásának ellenőrzése, valamint annak ellenőrzése, hogy a helyi adózással kapcsolatos kiadások megállapítása, elszámolása szabályszerűen történjen.

A 2016. évi forrásmegosztási rendeletet szabályszerűen, megalapozott tervszámokkal fogadta el a Fővárosi Közgyűlés. A fővárosi önkormányzatot és a kerületeket osztottan megillető bevételek és kiadások tervezésénél a törvényben rögzített részesedési arányokat érvényesítették.

„Számításokkal, elemzésekkel, az időarányos teljesülési adatokkal alátámasztva megalapozottan határozták meg az iparüzési és idegenforgalmi adóból, valamint a kivetett pótlékból és bírságból származó bevételek, továbbá a fővárosi önkormányzati adóhatóság működtetésével összefüggő, helyi adózással kapcsolatos kiadások tervszámait.”⁸

Az ÁSZ a középtávú stratégiája részeként bevezette a több helyszínen, de ugyanazon program alapján végzett témacsoportos ellenőrzéseket.

A kockázatalapú kiválasztás révén az ÁSZ ott ellenőriz, ahol arra a legnagyobb szükség van. Ellenőrzéseit fokozatosan kiterjeszti korábban nem vizsgált területekre és tevékenységekre is, így a közpénzeket felhasználók biztosak lehetnek abban, hogy idővel elér hozzájuk az ÁSZ, és ha a közpénzt hibásan költik el, számolniuk kell a feltárt hiányosságok törvényben rögzített következményeivel.

Az ÁSZ ugyanakkor nem hatóság és nem bíróság, magyarán, kötelező érvényű határozatot nem hoz, de jogszabálysértés vélelme esetén azt jelzi az ügyészségnek. Mivel szankcionálási joga nincs, lényegében „közvetítőként” keresztül fejt ki hatását. Munkája eredményességét mutatja, hogy ellenőrzéseinek tapasztalatai évről évre törvényekben „hasznosulnak”.

Az ÁSZ megállapításainak fontos „közvetítője” a média, amely az ÁSZ-jelentések közreadásával tájékoztatja a nyilvánosságot a befizetett adóforintok felhasználásról, egyfajta nyomást helyez az ellenőrzöttre a feltárt hiányosságok kiküszöbölése érdekében.

Az ÁSZ jelentései, következtetései bíróság vagy más hatóság előtt nem támadhatók meg. Az adófizetők pénzének és vagyonának védelme szempontjából fontos előrelépés volt, hogy az ellenőrzöttek nem „léphetnek át” a megállapításokon: intézkedési kötelezettségük van. Számukra konkrét intézkedési tervet ír elő az ÁSZ, amely utóellenőrzésekkel vizsgálja javaslatai hasznosulását.

Az ellenőrzési munka végső soron azt a célt szolgálja, hogy minél jobban működjön az adófizetők által fenntartott állami intézményrendszer, minél szabályszerűbb, hatékonyabb és eredményesebb legyen a közpénz felhasználása. „Az ÁSZ 2017-ben nagy hangsúlyt helyez a fenntartható fejlődést befolyásoló és a levegő minőségét érintő tényezők ellenőrzésére. Új témaként jelenik meg a hallgatói önkormányzatok gazdálkodásának, a gyermekétkeztetés rendszerének értékelése.”⁹

„A számvevőszék számára nagyon fontos, hogy ne legyenek ellenőrizetlen területek, egy közpénz-felhasználó se érezhesse úgy, hogy „szabadon garázdálkodhat” a közpénzzel és közvagyonnal. Ezért ellenőrzéseit két irányba erősítette: elkezdte az ellenőrzési, felügyeleti tevékenységet végzők – például a MÁK, a NAV, az MNB, a GVH – ellenőrzését. Másrészt korábban nem vizsgált területeket – például nemzetiségi önkormányzatokat, egyetemeket, kórházakat – vont ellenőrzés alá. Hófehér gazdaság akkor alakulhat ki, ha ehhez minden szervezet hozzájárul tevékenységének átláthatóvá, elszámoltathatóvá tételével.”¹⁰

Az ÁSZ átláthatósága biztosított: minden számvevőszéki jelentés nyilvános és letölthető, az ÁSZ hírportálon a jelentéskészítés folyamata és a számvevőszéki munka egésze is nyomon követhető.

⁸ A 2016-os fővárosi forrásmegosztás ellenőrzése. Budapest, Állami Számvevőszék. Elérhető: <https://www.aszhirportal.hu/hu/hirek/a-2016-os-fovarosi-forrasmegosztas-ellenorzese> (a letöltés ideje: 2017. 05. 16)

⁹ Nyilvános az ÁSZ 2017. első félévi ellenőrzési terve. Budapest, Állami Számvevőszék. Elérhető: <https://www.asz.hu/sajtokozlomenyek/nyilvanos-az-asz-2017-első-felevi-ellenorzesi-terve> (a letöltés ideje: 2017. 05. 16.)

¹⁰ 2016. december 2. Warvasovszky Tihamér, az ÁSZ alelnöke a Nézőpont Intézet gazdaságfehérítésről rendezett konferenciáján. Összefoglalás és a szó szerinti idézet elérhető: <http://ado.hu/rovatok/ado/ngm-csokkennie-kell-az-adoadminisztracionak> (a letöltés ideje: 2017. október. 06.)

6. A közpénzfelhasználást ellenőrző más intézmények

A számvevőszéken kívül számos olyan egyéb intézmény működik, amelynek a közpénzek felhasználásának ellenőrzése, továbbá minden egyes intézmény belső ellenőrzése a feladata.

A kormányzati költségvetési ellenőrzést – a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalapok, a központi költségvetési szervek tekintetében – a kormány külön intézményen, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatalon (Kehi) keresztül valósítja meg, amely országos hatáskörű közigazgatási szerv.

A Kehi ellenőrzési jogköre – többek között – kiterjed a kormánydöntések végrehajtásának ellenőrzésére, a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalapok, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai és a központi költségvetési szervek kormányzati ellenőrzésére, illetve egyéb, az államháztartásról szóló törvényben meghatározott szervezetek és gazdálkodási folyamatok vizsgálatára. A hivatal elnöke a kormány döntése, a miniszterelnök vagy a miniszter utasítása alapján soron kívüli kormányzati ellenőrzést rendelhet el.

Kormányhivatalként működik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV), amely az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, valamint a Vám- és Pénzügyőrség összevonásával 2011. január 1-jén jött létre. Három alaptevékenységét – állami adóhatósági, vámhatósági és nyomozóhatósági feladatai ellátását – három, egymással mellérendeltségi viszonyban álló szakmai ágon valósítja meg: adó- és vámigazgatási, büntető- és nyomozóhatósági, rendészeti és igazgatási jogkörökben jár el.

Az integrációval létrejött új szervezet legfontosabb feladata az államot megillető bevételek biztosítása, a jogrend fenntartása. A NAV az államháztartáson kívüli hatáskörben is tevékenykedik, a magánszemélyektől egészen a versenyszféráig végzi ellenőrzéseit. „A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2016-ban ellenőrzés helyett önellenőrzésre buzdította a szabályokat tévesen alkalmazó adózókat. A segítő jellegű ellenőrzés eredményeként 2600 adózó önként rendezte 5,7 milliárd forintnyi kötelezettségét, így mentesült az adóhatósági szankcióktól.”¹¹

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a piaci szereplők közötti kényes egyensúlyt felügyeli, fellép a monopóliumok kialakulása ellen, illetve mérsékli a jogtalan piaci előnyhöz jutást is.

Az ellenőrzési rendszer része a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) piacfelügyeleti tevékenysége, amely a nemzeti kultúra és a vélemények sokszínűségének megőrzését, a tisztességes és hatékony piaci verseny fenntartásának elősegítését szolgálja.

7. Az államháztartásról

„Az államháztartás irányítása az ország egész sorsára kiható jelentőségű. Fontos, hogy ne ötletszerű legyen, a mindenkor erősebb vagy hangosabb érdekeknek a kielégítéséből álljon, hanem nagy körültekintéssel, messze kitűzött célokkal és a gazdasági élet szakadatlan folytonosságával számolva történjék” (Magyary Zoltán, a magyar közigazgatás-tudomány klasszikusa tollából).¹²

Az államháztartásról szóló, 2012. január 1-jén hatályba lépett törvény jobbra az államháztartási ellenőrzés szigorítására, a jogkörök hatékony gyakorlására helyezi a hangsúlyt.

Alapvető követelmény, hogy az állam a közpénzeket valóban közfeladatok ellátására fordítsa, azokkal hatékonyan és átlátható módon gazdálkodjon. Az Alaptörvény közpénzügyekkel foglalkozó rendelkezése ezt a következőképp fogalmazza meg:

„A közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.”¹³

¹¹ 2017. január 29. – Tállai András, a Nemzetgazdasági Minisztérium parlamenti és adóügyekért felelős államtitkára az MTI-nek.

¹² MAGYARY 1923.

¹³ Magyarország Alaptörvénye 39. cikk (2) bekezdés

Az államháztartási szerveknek tájékoztatási kötelezettségük van. A nyilvánosság „korlátja”, hogy mindezek nem vonatkoznak az állam-, a szolgálati, a bank- és adótitkot képező adatokra, valamint a védelem alá tartozó személyes adatokra.

Az államháztartás valamennyi költségvetési bevétele közbevételek minősül, függetlenül az adott pénzeszköz eredetétől (azaz természetes vagy jogi személy fizeti be) és jogcímétől.

8. A hatékony államműködés alapjai

Egy-egy ország nemzetgazdasági összjövedelme mérésére különféle mutatókat alkalmaznak. Az államháztartás szempontjából talán a legfontosabb mutató a bruttó hazai termék (GDP), mert az államháztartás bevételeinek döntő többsége az adórendszeren keresztül realizálódik: az ország területén jövedelmet szerző vállalkozások és magánszemélyek adó- és járulékbefizetéseiből származik.

A közfeladatok ellátásához az államnak bizonyos mennyiségű jövedelemre van szüksége. A fiskális politika szabályozza a jövedelemtulajdonosoktól az állam javára beszedendő adó mértékét, arányait, továbbá az oda kiáramoltatott állami támogatásokat. Értelmszerűen a kormány fiskális politikája a jövedelemtulajdonosoknál megmaradó, illetve képződő jövedelmeket is behatárolja.

Az állam és a gazdaság kölcsönhatása akként jellemezhető, hogy az állam központosítja a gazdaságban megtermelt javak egy részét, és azt a piactól eltérő szempontok szerint újra elosztja. Az állam feladatainak többsége ugyanis közvetlenül nem szolgál gazdasági célokat. „Tradicionalis” feladat például a jogalkotás, a jogalkalmazás, a honvédelem, vagy a „jóléti” feladatok sorában az oktatás, az egészségügy, a szociális ellátás ügye.

Az európai uniós klasszikus felfogás szerint a monetáris politika független a fiskálistól, ám a pénzügyi válság, a nemzetközi trendek igazolják, hogy a monetáris politikának a közpénzügyi politika, azon belül pedig a kormány fiskális politikája támogatójának kell lennie. Összehangolt mechanizmusaik révén képesek biztosítani a gazdaságpolitikai célok tartós megvalósulását.

Az államnak – a jegybankon keresztül – speciális jogosítványai vannak a pénzpiac szabályozására. A közhatalom birtokában azt is megteheti, hogy kötelezi a nemzetgazdaság többi szereplőjét: jövedelmének egy részét fizesse be az államkasszába.

Ez – többek között – abból a felismerésből fakad, hogy a gazdasági szervezetek koordinálása, befolyásolása és ellenőrzése csak jól szervezett gazdasági kormányzás keretei között, vagyis világos közpénzügyi és átlátható államháztartás mentén lehet eredményes és átfogó.

9. A Magyar Államkincstár

A Magyar Államkincstár hivatalosan 1996. január 1-jén jött létre, azóta számos átalakuláson ment át jogilag és szervezetileg. Működött részvénytársasági formában, regionális felállásban is, jelenleg költségvetési szervként látja el feladatát.

A Magyar Államkincstár működése, feladatainak szabályozott ellátása, átlátható gazdálkodása az egész magyar nemzetgazdaság működési hatékonyságát befolyásolja, kiemelten fontos a költségvetés végrehajtása szempontjából, és közvetve vagy közvetlenül minden magyar állampolgár életét érinti.

„A kormány elkötelezett amellett, hogy a Magyar Államkincstár (MÁK) működése egyre inkább megfeleljen a modern kor kihívásainak, kiemelt célja a MÁK szakmai munkájának folyamatos fejlesztése, célorientált szolgáltató központtá történő átalakítása. Ehhez az informatikai folyamatok és a kincstári rendszerek folyamatos megújítására van szükség.”¹⁴

¹⁴ Berczik Ábel, a Nemzetgazdasági Minisztérium kincstárért felelős helyettes államtitkára, a MÁK által szervezett konferencia sajtótájékoztatóján. Elhangzott 2016. október 26-án.

„Az államkincstár naponta átlagosan 1300 milliárd forintnyi pénzforgalmi szolgáltatást nyújt az államháztartás és az államháztartáson kívüli szereplők számára. Óriási felelősséget jelent, hogy ezeket a pénzforgalmi szolgáltatásokat a kincstár átláthatóan, nyilvánosan és mindenki számára követhető módon tudja biztosítani. A kincstár jelenleg több mint kétszáz különféle állami feladatot lát el, megalakulásától kezdve számlavezetési, állampapír-forgalmazási feladatokat végez. A MÁK bonyolítja le a hazai pénzforgalom csaknem negyedét, mintegy 960 milliárd forint állampapírt tart nyilván ügyfelei számláján. Országosan több mint 13 ezer intézmény fizetési számláját vezeti, emellett több mint 900 ezer dolgozó illetményét számfejt, és részt vesz az önkormányzatok nettó finanszírozásában is.

A modern kincstári koncepció 2014-ben fogalmazódott meg, annak egyik kiemelt eleme a pénzforgalmi szolgáltatások korszerűsítése, a fiókhálózat bővítése volt.

A kincstár állampapír-forgalmazási tevékenysége révén a lakosságnak is nyújt szolgáltatásokat: több mint 110 ezer Kincstári Start értékpapírszámlát vezet, nyolcvanadik állampapír-forgalmazó ügyfélszolgálatát 2016 októberében nyitotta meg. A kincstár fontos szerepet játszik a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) közreműködő szervezeti feladataiban, az önkormányzatok pénzügyi szabályszerűségi ellenőrzésében is.

A kincstár folyamatosan korszerűsíti és bővíti szolgáltatásait, ennek érdekében jelentős informatikai fejlesztéseket hajtott végre, bevezette az új illetményszámfejtési rendszert, a pénzforgalmi szolgáltatások terén pedig korszerűsíti a számlavezető rendszert.¹⁵

„2017 nyarára a Magyar Államkincstár lehet az egyedüli központi kifizetőhely, azaz az állampolgárok minden állami támogatást, juttatást innen kaphatnak.”¹⁶

„A Magyar Nemzet Bank (MNB) a Magyar Államkincstár bankja, ez azt jelenti, hogy a kincstár az MNB egyik legfontosabb ügyfele is. Az MNB vezeti az államháztartás elszámolásforgalmát biztosító Kincstári Egységes Számlát (közismert nevén a KESZ-t), itt mutatkozik meg szinte valamennyi költségvetési bevétel és kiadás, az állampapírokkal kapcsolatos számlamozgások, ez az állam »folyószámlája«. A KESZ esetében a kincstáré a számla, az MNB vezeti és az Államadósság Kezelő Központ menedzseli a likviditását. Ezért az MNB és leányvállalata, a Giro Zrt. minden pénzforgalmi fejlesztésnél kiemelt szempontként veszi figyelembe az államkincstár igényeit.”¹⁷

Az Alaptörvény a Magyar Nemzet Bankról kimondja, hogy Magyarország központi bankja, amely külön sarkalatos törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért. Az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Elnökét és alelnökeit a köztársasági elnök hat évre nevezi ki.¹⁸

A jegybank szervei: a Monetáris Tanács, amely a legfőbb monetáris politikai döntéshozó szerv; az igazgatóság, amely az operatív ügyeket koordinálja, illetve a felügyelőbizottság, amely a monetáris politikán kívüli gazdálkodási folyamatokat ellenőrizheti.

A gazdaságpolitika egészének legfontosabb célja a hosszú távon fenntartható, stabil gazdasági növekedés biztosítása. A jegybank ezt azzal tudja támogatni, ha kiszámítható és hiteles monetáris politikájával az inflációt alacsony szinten tartja.

E cél érdekében az MNB folyamatosan csökkenti a jegybanki alapkamatot, amelynek mértékéről a Monetáris Tanács dönt. Inflációellenes eszköz az MNB Növekedési Hitelprogramja. A 2013 áprilisában elfogadott program lehetőséget nyújt arra, hogy akár új hitel felvételével, akár a meglévő hitel kiváltásával jobb helyzetbe hozza a kis- és középvállalkozásokat.

Az alacsony infláció kialakulásában meghatározó szerepe volt a kormány 2010–2013 közötti, a költségvetési hiányt csökkentő politikájának.

Gazdaságtörténeti tanulságok sora intette a kormányzást a helyes stratégia megtalálására és alkalmazására: nemzeti függetlenség, önálló gazdaságpolitika nélkül nincs tartós siker, nincs felzárkózás.

¹⁵ Dancsó József, a MÁK elnöke. Elhangzott: 2016. október 26-án.

¹⁶ Lázár János Miniszterelnökséget vezető miniszter sajtótájékoztatója a stratégiai és a gazdasági kabinet elmúlt üléseiről. Elhangzott: 2016. augusztus 25-én.

¹⁷ Windisch László, az MNB alelnöke. Elhangzott 2016. április 27-én a Magyar Államkincstár konferenciáján.

¹⁸ Magyarország Alaptörvénye 41. cikk

2010 nyarán indult a gazdaság- és társadalomfejlesztési programokat ösztönző, azokhoz forrásokat biztosító Új Széchenyi Terv, majd a bürokráciacsökkentésre hivatott Széll Kálmán Terv és a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program.

2012 végére a gazdaságpolitika alapvető eszköze, a fiskális politika megteremtette a pénzügyi stabilizációt, utat nyitott az állami tulajdont, az állami szerepvállalást, befolyást tovább erősítő gazdaságpolitika megteremtéséhez. Mindez azt bizonyítja, hogy a gazdaságpolitika egészének, a centrumban lévő közpénzügyeknek folyamatos megújuláson, korszerűsítésen kell átmenniük.

Versenyképes az a nemzetgazdaság, amelynek közpénzügyi körülményei (adózás, támogatáspolitiká, monetáris ügyek) képesek a világgazdaságban folyamatosan bekövetkező változásokhoz igazodni, ezáltal a gazdasági és a lakossági szektornak stabilitást biztosítani.

GAZDASÁGI TÁJÉKOZTATÁS A VÁLTOZÓ HÍRPIACON

Pach Ferenc

Míg az internet megjelenése alapvetően technológiailag alakította át a hírpiacot, a közösségi média térnyerése elsősorban a tartalmat változtatta meg mélyrehatóan. A huszadik század kilencvenes éveinek második felére a világháló jelentősen megkönnyítette az információkhoz való hozzáférést mind a hivatásos tájékoztatók, azaz az újságírók, mind az újságolvasók számára. Az internet elterjedése 150-200 éves újságírói munkamódszereket, eljárásokat változtatott meg pár év alatt. A 21. század elején kialakult és elterjedt keresőmotorok alkalmazásával már nincs szükség arra, hogy felkeressünk hivatalokat, könyvtárakat, ahol dossziékat lapozgatunk, lexikonokat bújunk, papíralapú kimutatásokból, sajtóanyagokból gyűjtünk adatokat. Minden házhoz jön, minden a számítógépünkre varázsolható – nagyon gyorsan.

A szakma szabályai, elvei nem változtak, hacsak azt nem vesszük, hogy éppen a hatalmas kínálat miatt bizonyos elvek fölértékelődtek, így talán a forráskritika minden eddiginél fontosabbá vált.

1. Tájékozódás és szórakozás

A közösségi média rendkívül gyors terjedése, s az ehhez kapcsolódó új szokások – a technológiai változások mellett – messzemenően átalakították a hírfogyasztást, s ez természetesen komolyan visszahat az újságírói munkára is.

A közösségi média népszerűségének növekedése kéz a kézben haladt az okostelefonok villámgyors térnyerésével. Az okostelefon azt ígéri a használatjának, hogy „velem sosem fogsz unatkozni”! Nagyon sok hasznos funkciója van, s emellett teljesen mindegy, hogy buszon vagy vonaton utazol, az orvosnál vársz vagy egy unalmas értekezleten ülsz, a telefonoddal mindig elütheted az időt.

A tájékozódás és a szórakozás technológiailag is összekapcsolódik. Mindezt már korábban kitalálta a kereskedelmi televíziózás, amely az infotainment műsorokkal azt kívánta elérni, hogy mindig szórakozzunk, még a tájékoztató műsorokban is.¹ Az okostelefonokkal és a közösségi médiával ez a mindennapjaink szerves részévé vált.

A közösségi média által kialakított új nyilvánosság szinte mindent magába szív. Ma már nem csupán az ismerőseinkkel, barátainkkal váltunk üzeneteket, hanem a családtagjainkat, barátainkat ott köszöntjük születésnapjukon, sőt még a szomszéd asztalnál ülő kollégánkat is. Nem a folyosói beszélgetésből tudjuk meg, ki hol nyaralt, kinek született gyermeke, hanem a feltöltött képekből. A megosztott videókból szerzünk tudomást barátaink, kollégáink hobbijáról. A hivatalok, intézmények a leglátogatottabb platformon, a közösségi médiában publikálják közlendőiket. Míg a magyar miniszterelnök a Facebookon tesz közzé fontos állásfoglalásokat, az amerikai elnök Twitteren sorjázó üzenetei államközi kapcsolatokat javítanak vagy rontanak, míg máskor komoly hullámvárost okoznak az euró vagy a jen árfolyamában. De nemcsak a washingtoni, hanem a brüsszeli tudósítók is fontos dolgokról maradnak le, ha nem követik a megfelelő embereket. Mert például rendkívüli uniós csúcs összehívását vagy személyi változásokat is ott jelentenek be.

¹ lásd részletesen ANTAL 2007, 107–117.

Kormányokat buktató tüntetések szerveződnek a közösségi médiában, de a termékek bojkottjára szolgáló felhívás sem ritka, csakúgy, mint az egyes programok szervezése, ajánlása.

A mindent magába szippantó közösségi média radikálisan átalakítja a hírfogyasztási szokásokat. A világ legfejlettebb régióiban, így Észak-Amerikában és az észak-európai országokban már most is minden második ember úgy nyilatkozik, hogy ő csak a közösségi médián keresztül követ híreket. Azaz nem keres fel híroldalakat, általános portálokat, csak azt olvassa el, amit barátai, ismerősei megosztanak.

Immár nem csupán arról van szó, hogy a nyomtatott sajtó példányszáma zuhan, hiszen a rádiók hallgatottságának lassú, de biztos csökkenése mellett, a televíziók nézettsége is egyre gyorsabban elenyészik. A lineáris szolgáltatásokra csak az idősebbek tartanak igényt, a fiatalabb generációk médiafogyasztását szinte teljesen az „on demand” lehetőségek uralják.

Ma a közösségi média okos használata nélkül nehéz célba érni. Az újságírónak nagyon jól kell tudnia használni mint forrást és mint publikálási felületet.

A környezet alapos ismerete elengedhetetlen az újságíró felkészüléséhez. A kellően felkészült újságíró tudja elérni a célját, a hiteles tájékoztatást, mert aki „nincs képben”, azt kihasználják, becsapják, „etetik”, s még csak észre sem veszi.

A felkészülésre akkor is szükségünk van, ha egy sajtótájékoztatóra megyünk, tudósításra készülünk, vagy egy összetettebb ügy felderítésébe fogunk.

Az új viszonyok miatt megváltozott tartalom nemcsak a tájékoztatás és a szórakozás összeolvadását hozta, hanem a sajtótermékek korábbi struktúrája is teljesen átalakult. A szilárd rovatszerkezet teljesen elavult, de a mai felületeknél a tények és a vélemények egybeolvadása is – a korábbi szigorú szétválasztottságot elhagyva – általánosan elterjedt.

A gazdasági újságírást mindig is a szakma legjobbjai végezték, hiszen elengedhetetlenek voltak a gazdasági, pénzügyi szakmai ismeretek. A még élő rovatstruktúra mellett általánosan elfogadott volt, hogy politikai, ideológiai irányultságtól függetlenül a gazdasági anyagokban a tények, adatok tökéletesen helytállóak. Még a politikailag nagyon elfogult lapokban is a gazdasági rovatok a tények szakszerű bemutatásával tűntek ki, s ezek mellett természetesen teret kapott a lap irányultságának megfelelő interpretáció.

Ma az általános portálok nem törekszemek ilyen tájékoztatásra, ezért aszerint kell választanunk, hogy anyagunkat a gazdasági, pénzügyi témákra szakosodott felületeket látogató szakmai érdeklődőknek szánjuk, avagy a széles nyilvánosságban próbálunk minél nagyobb közönséghez eljutni.

2. A felkészülés és az adatújságírás

Egy konkrét anyag elkészítése előtt érdemes végigvenni a felkészülés, az előkészítés folyamatát.

A gazdasági, pénzügyi témák feldolgozásának legfontosabb feltétele, hogy megbízható adatokkal dolgozzunk, értsük a számokat! A világháló tele van információkkal, adatokkal, ám nagy kérdés, hogy minek, kinek lehet hinni? A hétköznapi életben legtöbbször használt szabad szavas keresés itt nem sokat segít. A forráskritika, amely minden újságírói munka egyik fontos alapkövetelménye, itt és most különösen fontos! Nagyon kockázatos másodlagos forrásokat használni, mások által feldolgozott adatokra figyelni. Minden esetben keressük az elsődleges forrást, az adatok gazdáját, akinek kötelessége az általunk keresett információk közzététele. A közpénzt használó cégeket törvény kötelezi arra, hogy a pontosan meghatározott közérdekű adatokat közzétegyék honlapjukon. A tőzsdei cégekre szintén szigorú közzétételi szabályok vonatkoznak. Az egyéb cégek, intézmények adatait szintén a hivatalos felületeken érdemes keresni.

A szakma új ága, az *adatújságírás* foglalkozik azzal, hogy miként lehet adatokat keresni, a megtalált legkülönbözőbb digitális formátumban rögzített anyagokat a magunk számára felhasználható formátumra átalakítani, s az adathalmazt az olvasók számára emészthető formában megjeleníteni.

A fast food korszakában nehéz betű- vagy számtengerrel olvasókat szerezni, ezért az adatok vizualizációja kiemelt feladattá vált.

Ha nem ismerjük a felkeresendő oldalt, különböző programok segíthetnek abban, hogy célzottan keressük a megfelelő adatokat a népességalakulástól a szociológiai felméréseken és közvélemény-kutatásokon át a hivatalos makrogazdasági adatokig. Ugyancsak speciális programok segítenek abban, hogy a számhalmazból a minket érdeklő adatokat válasszuk ki.

A digitális technikának köszönhetően ma már nem elégedhetünk meg azzal, hogy egyszerűen táblázatokba foglaljuk az adatokat, és sematikus grafikonokat készítünk. Az igényes és látványos megjelenítésnek önállóan is meg kell állnia a lábán. Különösen a nagyközönségnek szánt anyagokban a vizualizáció szöveges kíséret nélkül is megmutatja, hogy mi cikkünk fő mondanivalója.

Az adatok begyűjtése után tisztázandó, hogy a feldolgozáshoz, a téma bemutatásához szükségünk van-e érintettek, illetve hozzáértők, szakértők megszólaltatására? Segíthetnek az adatok megértésében és értelmezésében, illetve, ha a terület kiváló ismerőjeként kommentálják az adatokat! Előbb magunkban, majd a választott szakértővel tisztáznunk kell, hogy háttérbeli segítséget kérünk, azaz minket okosítson. Persze lehet szó nyilvános megszólalóról is, ez esetben is két lehetőség adódik: névtelenül vagy névvel nyilatkozik – nyilvánvalóan ez a hitelesebb, erősebb megszólalás. Abban az esetben, ha nem kíván névvel szerepelni, de kész megosztani szakértői álláspontját, törekedni kell arra, hogy minél inkább körülírjuk – ugyan nem beazonosíthatóan –, hogy a névtelenséget kérő személy véleménye miért releváns.

Közpénzokről lévén szó különösen figyelni kell a tényszerűsége, valamint a kiegyensúlyozottságra. A megszólalók – érintettek, szakértők – kiválasztásánál elkerülendő, hogy a téma pártpolitikai értelmezési tartományba kerüljön. Amennyiben közéleti viták tárgya az ügy, érvényesíteni kell azt az elvet, hogy „hallgattassék meg a másik fél is”.

Összegezve: a téma kiválasztása, illetve a kapott elvégzendő feladat meghatározása után tisztázni kell, hogy milyen felületre, kinek írunk; feltérképezzük, milyen elsődleges forrásokat tudunk használni; az adatújságírás módszereit használva, célzott programok segítségével sokrétű adatgyűjtést folytatunk; az erre szolgáló programok használatával igyekszünk minél áttekinthetőbben, ugyanakkor feltűnően és látványosan megjeleníteni az összegyűjtött, témánk szempontjából fontos adatokat. Amikor már felkészültünk a témából, és a megfelelő adatokkal rendelkezünk, fel tudjuk tenni a vonatkozó kérdéseket, úgyhogy keressünk érintett interjúalanyt, megszólaló szakértőt. A megszólalók véleménye alapján esetleg szükség lehet arra, hogy további adatgyűjtést folytassunk. Az utolsó munkafázisban megírjuk a cikket.

3. A szakmaiság és a közérthetőség

A szakmai felületre szánt cikk megírásánál az alábbiakat érdemes figyelembe venni: az ideérkező látogatók döntő többsége érdeklődik a gazdasági, pénzügyi témák iránt, vagyis jelentős részük valamilyen szakmai előképzettséggel is rendelkezik. Aki ilyen oldalakat keres föl, nagy valószínűséggel érdemi tájékoztatást igényel, ügyeket, témákat akar részletesen megismerni, ezekben akar elmélyülni, s nem azt várja, hogy nézeteit, előítéleteit megerősítsék.²

A digitális korban, amikor már a címnél eldől a folytatás, azaz, hogy kattint-e a látogató, a szakmai felületre írt anyag címének is figyelemfelkeltőnek kell lennie, s pontosan jelölnie kell a témát. A minden esetben elvárható pontosság és szakszerűség mellett is feltétlen ügyelnünk kell arra, hogy a témával először találkozó olvasó számára is érthető cikket írjunk, hiszen nem szakmai továbbképzést tartunk bennfenteseknek, hanem tájékoztató anyagot publikálunk.

² lásd ANTAL 2017a

Szakmai portálon is mértékletesen – csak indokolt esetben – kell használni a szakmai zsargont, miközben tájékozottságban és előképzettségben többet várunk el az olvasótól. Egy szakportálra írt cikkben bátrabban említhetők és hagyhatók nyitott kérdések.

A nagyközönségnek szánt írásunk esetében egy témára, jelenségre vagy egy ügyre kívánjuk ráirányítani a figyelmet, illetve egy napirenden lévő témában kialakult közbeszédhez kívánunk további információkat adni. Függetlenül attól, hogy személyesen mit gondolunk a közösségi médiáról, a megváltozott média-, valamint hírfogyasztási szokásokat tudomásul kell vennünk. A közösségi média tudja csak megsokszorozni az elérést.

A címadás tehát – ahogy fentebb írtuk – a mai korban sorsdöntő: ha nem elég figyelemfelkeltő, ha nem elég informatív, meg sem nyitják a cikket, az egészet elveszítettük. Ugyanakkor nagyon kockázatos, rövidlátó és kontraproduktív a kattintás érdekében hamis, megtévesztő címeket adni. Az ügyes, jó címmel megnyert első ütközet után a leaddal kell az olvasó figyelméért vívott végső győzelmet teljesen megalapozni.

A pontosságnak és a közérthetőségnek együttesen kell érvényre jutnia anyagunkban. Ne lépünk túl a köznyelvi kifejezéseken, szófordulatokon, kössünk kompromisszumot akkor is, ha egyébként úgy gondoljuk, hogy a közérthető kifejezés nem teljesen azonos értékű, tartalmú a szakmai zsargonban használt szóval. Ha nagyon hiányosnak érezzük a köznyelvi megfogalmazást, egy következő bekezdésben a szakzsargon szavaival is rögzítsük az elmondottakat.

Tartalmilag és formailag is jól mutató, könnyen befogadható anyag elkészítésére kell törekedni. A világos, közérthető nyelvezet mellett ezt az anyag logikus felépítésével, ügyes tagolásával érhetjük el. A szöveges leírás és érvelés, valamint az adatok változatos tálalása segít ebben. Az adatokat a már fent leírt módon jól áttekinthetően, látványosan jelenítsük meg. Azaz a fast foodhoz szokott olvasó is a cím, a lead és a szembeszökő infografika segítségével – a teljes szöveg elolvasása nélkül is – képet arról, hogy miről szól a cikk. A vizuális eszközök – infografika, fotó, videó – nagy mértékben elősegíthetik a figyelem fenntartását, a mondanivaló megértését.

A szövegeknél csakúgy, mint az adatoknál nagyon pontosan fel kell tüntetni a forrást. A hitelességet, a megbízhatóságot növeli, ha megadjuk az eredeti elérhetőséget.

Adjunk meg link(ek)et azoknak is, akiknek sikerült felkelteni az érdeklődését, s ennek nyomán szeretnének mélyrehatóbban tájékozódni.

A közpénzekkel foglalkozóknak már a téma okán is nehéz a feladatuk, számos akadályt kell leküzdeniük, hogy eljussanak a hírfogyasztókhoz.³ Számos felmérésből tudjuk, hogy sokkal nagyobb az olvasói érdeklődés a sport, a kulturális, de még a politikai témák iránt is, mint a gazdaság ügyei iránt. S az is könnyen belátható, hogy az előbb említettekről sokkal egyszerűbb színesen, könnyen emészthetően, sőt szórakoztatóan írni, mint a gazdaságról, s különösen a közpénzekről. Kivéve persze, ha szaftos botrányt sikerül föltárni!

Írásunk utóéletére is érdemes időt, energiát fordítani. Különösen fontos ez a szakmai felületen megjelent írásoknál, hiszen bízhatunk abban, hogy az itt leírtakra érdemi visszajelzések érkeznek. A legtöbb esetben hasznos, ha itt reagálunk is a tartalmi megjegyzésekre.

³ lásd ANTAL 2017b

A KOMMUNIKÁCIÓS AKTIVITÁS TERMÉSZETE A KÖZPÉNZÜGYEK MENEDZSELÉSÉBEN

Toóth-Holló Tamás

1. A médiaképes kommunikáció helye a nyilvánosság felé forduló kommunikáció egyéb típusai között

Amikor a kommunikáció médiaképességéről beszélünk, akkor a nyilvánosság felé forduló kommunikáció egyik sajátos változatáról van szó: arról, hogy az írásos vagy szóbeli közléssel célzottan a média valamelyik típusát, valamelyik hírszerkesztőséget kívánjuk elérni.

A nyilvánosság felé fordulásnak ezt a sajátos alakzatát akkor tudjuk jobban megérteni, ha ezt az aktust előjáróban elhelyezzük a nyilvánosság felé forduló szervezeti kommunikáció egyéb fajtáinak rendszerében.⁴

Egy szervezet például folytathat szervezeten belüli és azon kívüli kommunikációt.

A belső kommunikáció a saját munkatársaknak szóló szolgálati közleményeket és a belső hírek piacán elhelyezhető egyéb információkat jelenti. Itt egészen alacsonyra lehet állítani a hírérzékenységi küszöböt, hiszen egy szervezet belső életének még a jelentéktelennek tűnő hírei is csoportkohéziós erőt jelentenek az adott közösség tagjai számára, akik a cég vagy az intézmény belső kommunikációs felületein nyilván szívesen olvasnak a közös dolgaikról, és szívesen böngészik a közös rendezvényeiken készült képeket.

A szervezeten kívüli kommunikáció nem más, mint a külső partnerekkel folytatott információcsere, amelyen belül megint érdemes megkülönböztetni a külső partnerekkel folytatott általános kapcsolattartó rutinokat és az alapvetően szolgáltató jellegű ügyfél-kommunikációt.

Az ügyfél-kommunikáció lényege, hogy a saját szervezetünk ügymenetét illetően döntően laikus külső partnerekkel, a saját ügyfeleinkkel kommunikálunk, s a saját kommunikációnknak ehhez kapcsolódóan van egy nagyon határozott szolgáltató jellegzetessége.

Ha ügyfél-kommunikációt végzünk, akkor a szolgáltatásnak az is elidegeníthetetlen része, hogy az adott ügyfél számára közérthető módon foglaljuk össze mindazt, amit a tudomására hozunk. A polgárbarát tájékoztatás így tehát nem bújik el a szakma ügyeit leíró, nehezen felfogható jogi nyelv fordulatai mögé, hanem jól tagoltan, a lényegi információkra koncentráltan adja elő, mi az, ami a mondanóból az ügyfelet érinti.⁵ Az ügyfél személyes érintettsége ilyenkor mindig kulcsfontosságú – a jó ügyfél-kommunikáció ugyanis egyfajta információérték-vizsgálaton alapul. Ez arra irányul, hogy mi mindent akarunk közölni az ügyféllel – s miután ezt sorra vettük, a közlendő információkat fontossági sorrendbe rendezzük. A fontossági sorrend soha nem a saját szervezetünk szempontrendszerén alapul: az a helyes, ha mindig az ügyfelet személyesen leginkább érintő információtól halad a még fontos, de egyre kisebb személyes érintettséget jelentő információk közzé felé. Ami az ügyfelet közvetlenül nem érinti, s nem tartozik az általunk előadott közlés szorosán vett indoklásához, azt nem kell részleteznünk.

⁴ lásd ANTAL 2017a

⁵ lásd ANTAL 2017a

2. A médiaképes kommunikáció rokonsága a helyes ügyfél-kommunikációval

Ha figyelmesen áttanulmányozzuk mindazt, amit a megfelelő stílusú és tartalmú, ügyfélbarát ügyfél-kommunikációról tudnunk kell, arra juthatunk, hogy a médiaképes kommunikációt is el lehet helyezni ezen a halmazon belül, tekintettel arra, hogy egy bizonyos megközelítés szerint a sajtót képviselő újságírót is felfoghatjuk egy különleges ügyfélnek.

A sajtóval folytatandó médiaképes kommunikációnak – alapesetben – a legtöbb jellegzetességét tekintve ugyanolyannak kell lennie, mint a jó ügyfél-kommunikációnak: nem belterjes nyelven előadott, viszont világosan tagolt, a laikusok számára is érthető tájékoztatásnak. A különbség mindössze annyi, hogy az újságíró olyan ügyfél, akihez fordulva nem egyetlen ügyfélhez, hanem rajta keresztül, a nyilvánosság erejének köszönhetően, az ügyfelek egész sokaságához juthatunk el.

A laikusok számára is érthető nyelvezet elvárását megfogalmazva érdemes számot vetnünk azzal is, hogy az újságíró nem feltétlenül szakértő. Ha ő az adott téma gazdája a szerkesztőségében, akkor persze nem kizárt, hogy szakértő módon tud viszonyulni az adott kérdéshez, de a leginkább hasznos hozzáállás alapesetben mégis az, ha őt egy intelligens szemlélőnek tekintjük, akinek az a dolga, hogy amit előtte szemlére bocsátanak, azt feldolgozza, s mások számára is érthető formában továbbadja.

A mások számára is érthető forma és tartalom az a két kulcselem, amelyek miatt a nyilvánosság felé forduló médiaképes kommunikáció erős rokonságban áll az ügyfél-kommunikációval. Itt is az a cél, ami az ügyfelek felé fordulva: a közérthetőség itt a szolgáltatásunk része kell, hogy legyen.

3. Ha nem teljesen médiaképes a kommunikációnk, akkor azt a média transzformálja, ez a transzformáció viszont kockázat forrása

A sajtóval folytatott médiaképes szervezeten kívüli kommunikáció lényege: médiaképesnek kell lenni, mert ha egy kommunikáció nem az, akkor a sajtó ezt médiaképessé teszi, de már öntevékenyen – ami viszont kockázat forrása lehet.

Fontos megértenünk, hogy ilyen módon a médiaképes közlés valójában nem csupán a saját szolgáltatásunk érdemi része, hanem a saját, jól felfogott érdekünk is. Ha ugyanis mi magunk nem fogalmazunk közérthető nyelven, s nem állítjuk információérték szerinti helyes sorrendbe a közlendőnk elemeit, akkor annak a kockázatnak tesszük ki magunkat, hogy ezt jól-rosszul megteszi helyettünk az újságíró. A görcsös, erősen hivatali stílusban előadott, esetleg logikailag összefüggéstelen közlemény fokozottan problematikus – minél nagyobb távolságot kell ugyanis áthidalnia az újságírónak a nehezen értelmezhető a közérthető kommunikáció felé törekedve, akaratán kívül is annál többször hibázhat. A hiba korrigálására utólag pedig már nagyon kevés lehetőségünk akad – ha valamit félreérthetően adtunk közre, s így azt a média félreérti, a helyreigazítás kérelmével már kínos helyzetek sorozatát idézhetjük elő.

A média öntevékenységkorrekciós mechanizmusa nem elítélendő, hanem adottságként számba veendő körülmény. Valójában ugyanis minden sajtóorgánumnak elemi kötelessége, hogy csakis olyan anyagot adjon közre, amelyet a saját újságírója is megértett, s a reménybeli olvasói számára is érthetővé tett. A közlemény írójának feladata tehát az, hogy minimalizálja az anyag átalakításának kockázatát, ezt pedig csak úgy teheti meg, ha maga is sajtóbarát módon kommunikál: érthető módon fogalmaz, logikusan tagolja a mondandóját, s a legfontosabb információtól halad a legkevésbé lényeges, inkább már csak háttértudásként számításba vehető információk közlése felé. A sajtóbarát anyagok kialakításánál az is fontos szempont, hogy ne írjunk túl keveset a témánkról, mert akkor az kiegészítést kíván, s amikor az újságírónak öntevékeny módon kiegészítés után kell néznie, újabb kockázatot jelent, hogy jó és hiteles kiegészítő információkat talál-e – figyelembe véve azt is, hogy az információigényével nem feltétlenül a közlést kibocsátó szervezet sajtóosztályánál fog jelentkezni, hanem például az interneten is elkezdhet búvárkodni. Ugyanilyen fontos, hogy ne is írjunk érdemén felül egy témáról, s különösen az anyag felvezetésénél és kibontásánál ne legyünk indokolatlanul bőbeszédűek, hiszen az a sajtóban

megint csak korrekciót, húzást kíván, e húzás viszont megint kockázatot jelent. Különösen a bonyolult kérdések előadásánál nagyon nem mindegy ugyanis, hogy milyen információ marad benne egy a közleményünket hírként feldolgozó anyagban. Ne feledjük: az, ami egy adott szakma szakértője számára evidens módon alapinformáció, az egy többé-kevésbé laikus újságíró számára – különösen, ha az az információ beleveszik a szavak tengerébe –, szerencsétlen esetben akár figyelmen kívül hagyható momentumnak is tűnhet.

Az, hogy folyamatosan a sajtóbarát, közérthető kommunikáció szükségességére utalunk, nem jelenti azt, hogy ez a mondandónk lebutítását jelentené. A közérthető szöveg soha nem primitív, hanem inkább világos logikát követ – miközben az is igaz, hogy minden szakma képviselőiben megvan, meglehet a hajlandóság arra, hogy a bennfentességüket a saját szaknyelvük túlhajtott alkalmazásával érzékeltessék. Ez a hajlam a sajtóbarát, médiaképes, közérthető kommunikációnak viszont soha nem lehet a sajátja.

Első eldöntendő kérdés: kell-e egyáltalán egy adott témában kommunikálni, s ha kell, mikor van itt ennek az ideje?

Ha valóban médiaképes kommunikációt akarunk folytatni, akkor egy adott téma hírértékét megvizsgálva legelőször is arról kell döntést hozni, hogy azt a témát alkalmasnak látjuk-e arra, hogy a róla szóló hír megállja a helyét a hírek piacán, és számot tarthat-e bárminemű érdeklődésre. Ennél a döntésnél mindig tekintettel kell lenni az úgynevezett „szervezeti vakságra” – arra a jelenségre, hogy egy adott szervezet vezetői olykor a saját életüket lázban tartó, ugyanakkor lényegében mégiscsak belterjes eseményt hajlamosak mások számára is érdekes, a média számára is hírértékű történetnek ítélni, s így „vaknak” mutatkoznak arra, hogy külső szemlélő nézőpontjából is lássák mindazt, ami őket foglalkoztatja. A jó kommunikációs szakembernek ilyenkor belső pozícióból is egyfajta külső kontrollt kell nyújtania. Ha szükséges, az ő dolga felhívni a figyelmet arra, hogy az adott téma kívülről nézve minden bizonnyal érdektelen. Ilyen esetekben is van értelme természetesen a kommunikációnak, de annak a helye ilyenkor a szervezet belső, intranetes kommunikációs felületein van. A külső kommunikációra alkalmatlan témák külső terjesztésének tudatos blokkolása a médiával kapcsolatot tartó szakember felelőssége – aki ilyen módon a felesleges és biztosan prognosztizálható kommunikációs kudarcoktól is meg tudja óvni a szervezetét.

A külső kommunikáció blokkolására tett javaslat lehet ideiglenes is – könnyen előfordulhat ugyanis az is, hogy a szervezet belső kommunikációs szakembere nem az adott téma külső kommunikációját ítéli általában kontraproduktívnak, hanem csak annyit jelez: nem most, hanem később kellene a témában közleményt kiadni. Tipikus magyarázata lehet egy ilyen javaslatnak az, hogy kommunikációs szempontból úgy ítéljük meg: egy folyamat eredményeinek összegzéséről később ütősebb lehet a közlemény, mint magának a folyamatnak az egyelőre bizonytalan kimenetelű elindításáról. Egy projekt sikeres, a sikert már számokban is mérhető lezárulásáról mindig szerencsésebb anyagot kiadni, mint annak elindításáról.

Ha a kommunikáció mellett döntünk, döntenünk kell a megfelelő kommunikációs csatornáról és meg kell becsülnünk a közlés ideális hatókörét.

Ha a téma kommunikálása mellett döntünk, megvizsgálandó, hogy írásban vagy szóban kommunikáljunk-e. Közleményt többször lehet és érdemes kiadni egy szervezetet nevében, mint amennyi sajtótájékoztatót lehet és érdemes meghirdetni. A szóbeli megszólalás erőteljes hitelesítő aktus, amit nem szabad túlzott mértékben kihasználni – úgy érdemes tervezni, hogy a szervezet vezetőjének, szóvivőjének kiállása a nyilvánosság elé már eleve a téma súlyát és rangját jelezze. Ebből nem következik feltétlenül az, hogy a közlemények kiadása kisebb jelentőségű lenne, de általában azért megállapítható,

hogy a közlemények, a kommunikék a nem kiemelkedően fontos, de azért még evidens módon fontos közlendők legjobb hordozói. Ezeknek a súlyára és a rangjára is vigyázni kell azonban – amelyik szervezet minden önkorlátozás nélkül bocsát ki nem evidens módon hírértékű témákról is közleményeket, az devalválja saját kommunikációs csatornájának értékét.

Az írásos és/vagy a szóbeli kommunikáció közötti választás nem jelenti azt, hogy a szóbeli kommunikáció választása esetén ne lehetne a sajtótájékoztató helyszínén a sajtó képviselőnek írásos háttéranyagokat kiosztani. Ha ezt a kombinált formát alkalmazzuk – vagyis sajtótájékoztatót hívunk össze, de arra írásos háttéranyagot is készítünk –, ügyelnünk kell arra, hogy a helyszínen kiosztott sajtóanyag ne ugyanazt az információt tartalmazza, amit a megszólaló már előadott, hanem annak értelmezéséhez inkább egyfajta háttérrel adjon. Különösen szerencsés ilyen háttéranyagokat készíteni, ha a szóban előadott téma sok számot vagy sok elsőre nehezen lejegyzetelhető, idegen hangzású nevet tartalmaz. Az ilyen segédlet ahhoz is nagyban hozzájárulhat, hogy a sajtóban megjelenő anyagban később ne szerepeljenek téves adatok, téves írásmóddal rögzített nevek. Az ilyen írásban kiosztott háttéranyag akkor is hasznos lehet, ha az abban szereplő adatokat az előadó előadása közben egy prezentációs programmal kivetítőn is bemutatta – mert a prezentáció ilyen esetben az újságíró szempontjából nézve csak hatásos látványelem, nem pedig minden elemében pontosan rögzíthető információfolyam.

Ha a tisztán írásos kommunikáció mellett döntünk, akkor mérlegelni kell, hogy az adott témát milyen hatókörben lehet a siker esélyével megjárni. Ha a téma a saját szervezetünk belső ügyeivel foglalkozik, válasszuk a belső, intranetes fórumokat. Ha azonban a ház falain kívül is érdekes, mert erősen kötődik szűkebb környezetünkhöz, akkor válasszuk a regionális nyilvánosság fórumait. Ha a téma a ház falain kívül, a saját szakmánk belső nyilvánossága előtt is érdekes lehet, válasszuk a közlésre a szakmai nyilvánosság fórumait. Ha pedig van annyira érdekes, hogy hírértékét tekintve az országos nyilvánosság ingerküszöbét is elérheti, tegyünk kísérletet az adott közlemény országos terítésére.

Bármelyik típusú nyilvánosságra esik is a választásunk, fontos, hogy legyen egy naprakész címlistánk, amelyikre a közleményt elküldhetjük. Az a praktikus, ha a közleményt egyszerre küldjük el a kiválasztott orgánum központi mailcímére, s onnan kerül tovább a mi témánk szempontjából releváns szakújságírójának személyes mailcímére. Feltétlenül kerülendő, hogy a közleményt személyesen csak egyvalakinek küldjük, esetleg valaki olyannak, akinek a névjegyét egy korábbi sajtótájékoztatón kaptuk meg. Ha így teszünk, a közleményünk beragadhat, süllyesztőbe juthat, nem kerül időben a megfelelő szintű, a szerkesztőségi kapacitásokkal gazdálkodó szerkesztőhöz. Ne feledjük: egy szerkesztőség erősen hierarchikusan működő szervezet, ahol a döntést az anyagunk feldolgozásáról nem az esetleg velünk kapcsolatban lévő újságíró maga hozza, hanem valamelyik felettese – optimális esetben persze a témagazda újságíró javaslatát is kikérve, s azt is figyelembe véve.

A közleményünk elküldésének vannak finom, udvariassági szabályai. Ha van rá lehetőségünk, a legfontosabb partnereinknek ne tömeglevelet küldjünk, a sok tucat, számára is látható egyéb címzett között melleleg őt is feltüntetve, hanem egy személyesen neki címzett levelet. Ha erre a küldés tömegessége miatt nincsen módunk, akkor használjuk a modern elektronikus levelezőrendszereknek azt a funkcióját, amelyet alkalmazva a közleményt formálisan saját magunknak küldjük, az elérendő címzettek körét pedig csak titkos másolatban szerepeltetjük. Így szintén elkerülhető az az érzet, hogy a címzett csak egyetlen egy elem egy személytelen sokaságban.

Ha a közleményünk mellé háttéranyagot is csatolunk, ügyeljünk arra, hogy az első csatolmány a közlemény, a második a háttéranyag legyen – vagyis a csatolmányok sorrendje legyen egyben az a fontossági sorrend is, amelyben szándékaink szerint az elküldött anyagokat a címzettek érdekes kinyitnia. A levél törzsében ugyanúgy ott szerepelhet pár udvarias felvezető sor után az elsőként csatolt dokumentum – a közlemény – teljes szövege, mint ahogyan a csatolmányban is elérhető. Soha ne használjunk küldeményeink csatolmányaiban egy általános irodai gépen vagy mobiltelefonon nehezen kezelhető formátumú fájlokat.

A közölni kívánt téma esetében az is elemzendő körülmény, hogy az anyagot a közszolgálati vagy inkább a kereskedelmi médiumokban kívánjuk-e vizionálni?

Egy téma alapkaraktere sokszor már magától is meghatározza, hogy annak kommunikálása a közszolgálati médiumok szolgáltató vagy a kereskedelmi médiumok bulvárosabb jellegű közegében lehet inkább sikeres.

Ha a témánk az átlagemberek nagy tömegét közvetlenül is érintő, közszolgáltatásként is kezelhető információt foglal magában, akkor inkább a közszolgálati médiumok érdeklődésére tarthat számot. Ha azonban van olyan rendkívüli, átlagon felül érdekes mozzanat, amely a színessége és/vagy meglepő jellege miatt a bulvármédiumok érdeklődését is felkeltheti, akkor inkább a kereskedelmi médiumok szerkesztőseit találjuk meg vele. Ritkán ugyan, de az is előfordulhat, hogy egy és ugyanazon téma egyszerre kínálja fel a szolgáltató és a kereskedelmi jellegű feldolgozás lehetőségét. Ebben az esetben megéri ugyanazt a közleményt a közszolgálati és a kereskedelmi médiumok számára más és más szövegében és nyelvezetével is előadni.

A tematizáló és a reagáló típusú közlemények közreadásának helyes protokollja

Az eddigiekben a közlemények kiadása egy előre megtervezett folyamat részeként jelent meg a gondolatainkban. Van azonban olyan helyzet is, amikor nem a saját kommunikációs tervünk, hanem az élet diktálja azt, hogy meg kell szólalnunk, közleményt kell kiadnunk. A saját megszólalásunkat saját magunk által, előre meghatározott terv szerint tematizáló közlemények, valamint a külső körülmények folytán kényszerű gyorsasággal kiadandó, reagáló közlemények más és más típusú aktivitást várnak el tőlünk.

A saját ütemtervünk szerint kiadott, tematizáló közlemények esetében jó esetben minden a mi terveink szerint halad – így a kommunikáció sikere és kudarca is döntően a mi munkánk eredménye. Amikor azonban a szervezetünk hirtelen valamilyen forró témában érintetté, netán kritika tárgyává válik, a kríziskommunikáció szabályai szerint haladéktalanul reagálnunk kell. A reagáló típusú közlemény kiadása krízishelyzetben elengedhetetlen, még akkor is, ha a helyzet számunkra is váratlan, s mi magunk is ugyanúgy az információk után kutatunk még, mint ahogyan a közvélemény – és annak képviselőiben a sajtó – is. A haladéktalan megszólalás érdemi információ híján is elengedhetetlen, hiszen akkor is a szervezet jó hírért keltjük, ha egyelőre például csak annyit tudunk közölni, hogy tudatában vagyunk a kérdés súlyának, minden erőnkkel igyekszünk a megfelelő információkat begyűjteni, s amint csak lehetséges, azonnal a nyilvánosság elé tárjuk azt, ami tudunk.

Amint pedig érdemi információk birtokába kerültünk, rögtön tájékoztatnunk kell a sajtót. Az ügy súlyára való tekintettel itt megint mérlegelendő, hogy a sajtótájékoztató összehívása a megfelelő forma vagy a közlemény kiadása.

A közlemények kiadásának menedzselése: a kommunikációs vezető és az általános vezető szerepfelfogásának különbsége a szervezeten belül

Mind a tematizáló, mind a reagáló típusú közlemények kiadása során eddig tisztán kommunikációs kérdésként tekintettünk arra, hogy mikor milyen tájékoztatást, milyen ütemezésben érdemes eljuttatni a nyilvánosságnak. A szervezetek hierarchikus felépítése miatt értelemszerű viszont az is, hogy a közlemények kiadása végső soron az adott szervezet valamelyik vezetőjének felelőssége – aki jóváhagyja azt, hogy milyen tájékoztatás mikor és hogyan kerülhet a nyilvánosság elé. Itt érdemes tehát megkülönböztetni azt a kétféle kompetenciát, amelyik ilyenkor egymást kiegészíti a döntéshozatal során: a közlemények kiadásának jóváhagyásához szükséges vezetői jártasságot, valamint a közlemények megfelelő formába öntéséhez szükséges kommunikációs jártasságot.

A szervezetirányítói vezetői kompetencia és a szervezet kommunikációs céljait szolgáló kommunikációs vezetői kompetencia nem rivalizál egymással, hanem a két kompetencia diktálta szempontok összeadódnak, hogy végeredményben a szervezet általános céljait és eseti, kommunikációs céljait egyaránt kifejező közlemények születhessenek.

A kommunikációs vezető vagy a kommunikációs szakember a legjobb tudása szerint tesz javaslatot arra, hogy akár a tematizáló, akár a reagáló közlemény összeállításakor milyen kommunikációs célokat lehetne szolgálni. A szervezetet irányító, az adott kommunikációs tervet véleményező és jóváhagyó vezető viszont az eseti kommunikációs célokon túl a szervezet egyéb érdekeit is mérlegelheti. A cég vagy intézmény üzleti vagy cégpolitikai megfontolásait is szem előtt tartva dönthet arról, hogy egy-egy téma vagy egy-egy érvrendszer szerepeltetése mennyire jól időzített.

A közlemények megírásának szakmai rutinja

A közlemények helyes formáját, gördülékeny megfogalmazását, világos logikai rend szerinti tagolását külön képzéseken, továbbá sok-sok gyakorlattal lehet csak elsajátítani, de néhány általános irányelv természetesen az ilyen képzéseket és/vagy gyakorlatokat megelőzően is rögzíthető.

Fontos kiemelni, hogy a közlemény címének elsőrendű a fontossága. Egy hivatalos tájékoztatás címének a témát félreérthetetlenül, a lehető legnagyobb konkrétsággal kell megjelölnie, de ezen túlmenően érdeklődést is kell keltenie. A címalakzat dinamizmusát nagyban elősegíti az ige nyitópozícióba helyezése a címben.

A leadben a cím után következő első mondatnak lényegre törőnek kell lennie, a leginkább hírértékű információval kell szolgálnia. Ezzel áruljuk el azt, hogy a közleményt egyáltalán miért adjuk ki, mire akarjuk vele felhívni a figyelmet. A többszörös alárendelés ilyenkor feltétlenül kerülendő, a világos logikai vonalvezetést a világos és egyszerű mondatszerkezet fejezi a ki a leghitelesebben. Fontos, hogy tudatosítsuk magunkban: ez az a része a közleményünknek, ahol megnyerhetjük magunknak az olvasót – ha itt lekötjük a figyelmet, akkor a közlemény további részének elolvasatására is esélyt kapunk.

A nyelvezetünk legyen közérthető, ne használjuk a saját szakmánk belterjes, a külső szemlélő előtt akár tudálékosnak is ható fordulatait.

Az anyag végén szerepeltessünk olyan információkat, amelyek megfelelő összefüggések közé helyezik a témánkat. Ha a történetünknek vannak fontos előzményei, azokra utaljunk; ha vannak a mondandónk fontosságát megerősítő egyéb körülmények, nemzetközi párhuzamok, azokat is mutassuk be. Ha ezek a háttérelmek túl nagy terjedelmet foglalnának el, akkor magában a közleményben ne szaporítsuk ezzel feleslegesen szót, maradjunk visszafogottak – de a helyzet így kívánja, mert a kommunikációs céljainkat ezek a háttérelmek direkt vagy indirekt módon támogathatják. Ezekből az utalásokból állítsunk össze egy külön háttéranyagot, amelyet a közleményünkkel együtt juttatunk el a nyilvánossághoz, a sajtó különböző műhelyeihez.

A közlemény végén mindig adjunk meg olyan elérhetőséget (mailcímet és telefonszámot), amelyen keresztül az újságíró esetleges további kérdéseit fogadni tudjuk.

A közlemények szó szerint közlésének lehetőségei: a sajtószolgálatok rendszerének ismertetése

Egy szervezet részéről sokszor felmerül az az igény, hogy az adott kommuniké változtatás nélkül, szöveghű formában is megjelenhessen. Ez nem mindig indokolt, s csak nagyon ritkán vihető keresztül – már csak azért is, mert a sajtó műfajai az alapinformációk tevőleges feldolgozásán alapulnak, a feldolgozás pedig lényegében az alapul szolgáló közlemény kreatív és segítő szándékú újraírását, az adott sajtóorgánium bevett formái közé adaptálását jelenti. Ettől a beavatkozástól nincs mit félni, ez a sajtó működésének lényegi eleme, s az esetek többségében ez a művelet éppen azt a cél szolgálja,

amit az adott szervezet a közlemény kiadásával maga is el akart érni: nevezetesen azt, hogy a feldolgozás olvasóbarát metódusainak eredményeként az adott hír minél több fogyasztóhoz el tudjon jutni.

Ha a szó szerinti közlés igénye valamilyen egyéb szempont miatt mégis nagyon erős, mert például ezzel valamilyen dokumentatív funkciót is akarunk szolgálni, jó tudni, hogy erre a célra a nemzeti hírügynökség, az MTI rendszerében már a rendelkezésünkre állnak különféle platformok.

A legáltalánosabban ismert és használt ilyen platform, az MTI Országos Sajtószolgálat – amely a 2010. évi CLXXXV. törvény alapján közszolgálati feladatok ellátására jött létre – arra hivatott, hogy állami szervek és más szervezetek a nyilvánosság számára jelentőséggel bíró közleményeit szerkesztetlen formában továbbítsa a sajtóhoz. Az OS igénybevételére a következő felhasználók jogosultak: az Országgyűlés Hivatala, a Köztársasági Elnök Hivatala, a Legfőbb Ügyészség, a Kúria, az Országos Bírósági Hivatal, a Legfőbb Ügyészség, az Alkotmánybíróság, a kormány, a kormánybizottságok, a miniszterelnökség, a minisztériumok, az autonóm államigazgatási szervek, a kormányhivatalok, a központi hivatalok, a rendvédelmi szervek és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az önálló szabályozó szervek, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, a Magyar Nemzeti Bank, az Állami Számvevőszék, a Költségvetési Tanács, a Magyar Honvédség, a magyar és európai parlamentben képvisellel rendelkező magyarországi pártok, a magyar parlamenti képvisellel rendelkező pártok frakciói, a magyar parlamenten kívüli magyarországi pártok, a független magyar parlamenti képviselők, a köztestületek, a közalapítványok, az egyházak, a jogi személyiséggel rendelkező civil szervezetek.

Lényegében ugyanezt a szolgáltatást nyújtja a külföldi magyarság politikai, társadalmi, egyházi és civil szervezetei számára a Külföldi Magyar Sajtószolgálat (KMS), amit a Médiszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) hozott létre, s amely a MTVA Kós Károly Kollégiumának szellemi védnöksége alatt dolgozik. A KMS igénybevételére a következő felhasználók jogosultak: a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) tagjai, a Magyar Diaszpóra Tanács tagjai, a külföldi magyar egyházi szervezetek, a nemzeti jelentőségű intézmények és a külföldi civil szervezetek.

A magyar önkormányzatok számára is adott a lehetőség közleményeket kiadni az MTI Önkormányzati Sajtószolgálat (ÖS) segítségével. Az ÖS igénybevételére a következő felhasználók jogosultak: az összes magyarországi település önkormányzata, a megyei, a fővárosi és kerületi önkormányzatok, az önkormányzatok országos és fővárosi érdekvédelmi szervezetei.

Az MTI eddig felsorolt platformjain a közszolgálati feladatok ellátásnak körében lehet szó a közlemények szerkesztetlen továbbításáról. Van azonban az MTI-nek egy olyan sajtószolgálat is, az Üzleti Sajtószolgálat (Original Text Service – OTS), amely térítés ellenében, megfelelő tarifatablázat alapján az üzleti vállalkozások, cégek, intézmények közleményeit, tájékoztatóit, meghívóit és állásfoglalásait is közli.

A szó szerinti közreadás és a hírként feldolgozott médiaképes kommuniké különböző karrieresélyei a hírek piacán

A különböző sajtószolgáltatókat tehát a szó szerint közölhető, szerkesztetlenül továbbadott közlemények iránti igény felismerése működteti. A szó szerinti közlés ugyanakkor nem zárja ki azt sem, hogy ugyanezek az anyagok bármelyik sajtótermék számára forrásul szolgáljanak. A szerkesztetlenül továbbadott anyagok feldolgozására – az információk elsődleges birtoklása, az adott platform saját kezelése miatt – nyilván az MTI-nek vannak a legjobb esélyei, de az mti.hu URL-cím alatt elérhető sajtószolgálatok működése mindenki számára látható, így gyakorlatilag a sajtó bármelyik szereplője élhet a híranyag feldolgozásának lehetőségével.

Ahhoz, hogy ez a lehetőség valóra váljon, az ezekre a csatornákra eljuttatott közlemények esetében is fontos szem előtt tartani mindazt, amit a közlemények médiaképességéről szólva eddig áttekinttünk. Minél inkább közérthető és médiaképes ugyanis az a sajtóközlemény, amelyet valamilyen sajtószolgálat útján hozunk nyilvánosságra, annál nagyobb az esély arra is, hogy az adott információval

felkeltjük valamelyik szerkesztőség figyelmét, s ott egy ügyeletes szerkesztő a hír feldolgozása mellett dönt.

Egy ilyen – a szerkesztői szabadság körében meghozott, az anyag információértékét felismerő és elismerő – döntés mindig új karrieresélyt teremt az adott közlemény számára a hírek piacán. A közlemények kiadójának ugyanis az az érdeke, hogy az adott tájékoztatás ne csak a „nyers” közlemény segítségével legyen elérhető, hanem feldolgozott hírek formájában is megjelenjen. Minden egyes feldolgozás egyedi interpretációt jelent, amely egy-egy saját címmel, saját leaddal komolyan hozzájárulhat ahhoz, hogy az információ ne szoruljon be a sajtószolgálat keretei közé, hanem a feldolgozásnak köszönhetően önálló életet éljen, s teríthető, átvehető, mások által is észrevehetővé váljon.

Ennek a jelenségnek a helyes értékelése azért fontos, mert ennek az áttételes karrieresélynek a tudatában egy szervezet sajtóosztályán, kommunikációs igazgatóságán senki nem kényelmesedhet el, nem elégedhet meg annak láttán, hogy az általuk kiadott közlemény szó szerint, szerkesztetlen formában egy sajtószolgálat kiadásában már elérhetővé vált. Kinek-kinek arra kell ugyanis törekednie, hogy a közleménye arra is alkalmas legyen, hogy annak hírértéke lehetőség szerint további feldolgozást, feldolgozásokat generáljon. Egy-egy ilyen feldolgozásra, átvételre ugyan nincsen garancia, de mindig mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a feldolgozás esélye a kiemelkedő hírértékre való tekintettel potenciálisan adva legyen.

AZ ALAPHÍREK, A HÍRKÉNT FELDOLGOZOTT KÖZLEMÉNYEK

A közpénzügyi tárgyú közlemények átalakítása a hírügynökségi kiadásban is médiaképes híryanagokká

Karuczka Péter – Toldy Eszter

A közpénzügyek a gazdasági újságírás egyik legjelentősebb témáját jelentik. Szűkebb értelemben az állam által újraosztott jövedelmek áramlását jelentik, tágabban értelmezve azonban látható, hogy a közpénzügyek kapcsolódnak a sajtó által górcső alá vett területek szinte mindegyikéhez. A hírügynökségi újságírásból vett példatárunkban éppen ezért nem törekedtünk, nem is törekedhettünk az összes témakör átfogó áttekintésére, mindazonáltal a bemutatott példák típushibái és a közlemények feldolgozásának jó gyakorlata bármelyik területen születő közlemények, szövegek készítésénél figyelembe vehető.

Fontos kiemelni, hogy az elemzett közlemények professzionálisan működő szervezetek által kiadott, minden szempontból helyénvalóan összeállított anyagok, így a kritikai észrevételek üzenete csupán annyi, hogy miképpen lehetne ezeket az eleve is jól használható anyagokat a sajtó számára még inkább felhasználóbaráttá tenni (lásd ANTAL 2017b).

Megjegyzendő továbbá, hogy az alábbi példatárban szereplő 23, illetve egy háttéranyagot is figyelembe véve 24 hír kizárólag közlemények feldolgozásából származik, nem ad teljes képet a hírügynökségi kiadásról. Az MTI-s műfajokból ezeken a példákon keresztül a közlemények feldolgozásáról tudunk képet adni, de természetesen a hírügynökség munkája ennél sokkal összetettebb: szerepel benne egyebek mellett sajtótájékoztatók tudósítása, interjúk készítése. A szerkesztési szempontok azonban valamennyi típusnál nagyjából fedik egymást, így a megjegyzések, javaslatok, észrevételek minden területen hasznosíthatók.

Az ismertetett közlemények boncolgatásának nem a közlő, illetve a közlemény minősítése a célja, különös tekintettel arra, hogy a közlemények nem csak a hírügynökségnek szólnak. Figyelembe véve azonban, hogy az online médiafelületek – gyakran az írott sajtó is – változtatás nélkül használják az MTI feldolgozásait, és csak elvétve dolgozzák fel saját maguk a közleményeket, felhasználóbarát, jól szerkesztett közlemény összeállítása a közlőnek is érdeke. Szándékunk szerint a közlemények előállításának is segítséget nyújtunk a példatárral, ezzel is elősegítve a minél nagyobb arányú megjelenést és a félreértések, „félrefordítások” csökkenését.

A közpénzügyi anyagok csoportosításánál témakör szerint a következő főbb csoportokra osztottuk a példákat, megjegyezve, hogy egy-egy anyag – összetettsége miatt – több kategóriába is kerülhetett volna:

- *a háztartások*: keresetek, megtakarítások, nyugdíj, adó, kedvezmények, szociális juttatások, támogatások;
- *a költségvetés*: költségvetés tervezése, véleményezése, uniós statisztikai összehasonlítások, pénzügyi ellenőrzés;
- *a pénzügyi piacok, szolgáltatások*: tőzsdei folyamatok, monetáris tanácsi döntések, jegybanki elemzések, bankpiaci történések, pénzügyi kultúra;
- *a vállalatok*: ingatlanpiac, vasúti áruszállítás, energetika, szolgáltatások.

A közlemények feldolgozásánál néhány követendő alapelv kiemelhető.

Cím: legyen rövid, informatív és a legfontosabb információt tartalmazza; önálló, rövid hírként is állja meg a helyét.

Lead: ez a cím tartalmaz „kibontása”, a legfontosabb információ, tény, esemény közlése. A ki, mit, hol, mikor, miért kérdésekre kell általában választ adnia. Ha a lead és a cím nem egyezik, gyanús, hogy a közlő vagy az újságíró nem tudta eldönteni, melyik a legfontosabb közlés. Választani kell! Az összefoglaló lead a legjobb megoldás abban az esetben, ha több tény, véleményt is közlünk.

Adatok: különösen a statisztikákban, de más anyagoknál is fontos az összehasonlíthatóság; egyetlen szám önmagában általában nem mond sokat. A folyamatok bemutatásánál azok iránya (nőtt, erősödött, csökkent, zuhant) vagy a változás intenzitása (gyorsuló növekedés, erősödő visszaesés) is az elsődleges információk közé tartozik, így a leadbe vagy akár a címbe kívánkozik. Akadnak olyan statisztikai közlemények, amelyek csak táblázatok, így meg kell tanulni azokból folyamatokat, összehasonlítható adatokat kinyerni. A számok, adatok ömlesztése, száraz felsorolása például egy statisztikai anyagban fogyaszthatatlanná teszi a hírt, ezért értelmesen válogatni kell az adatok közül. A statisztikának nem muszáj unalmasnak lennie, a gördülékeny megfogalmazás, az okok-okozatok érzékletes bemutatása oldja az anyag merevségét. Egyszerre több folyamat bemutatásánál nem lehet kiragadni egy-egy részt a leadbe, címbe, főleg, ha az egész nem olyan irányba vagy nem olyan mértékben változik, mint a kiemelt rész. A teljes kép bemutatására kell törekedni!

A formai megjelenés: a közlemények feldolgozásából csak akkor lesz korrekt anyag, ha azokhoz – amennyiben szükséges – a megfelelő kiegészítést, háttérrel, magyarázatot az újságíró hozzáteszi, „egésszé” alakítja. Ehhez szükség lehet további információk beszerzésére akár a közlőtől, akár szakértőktől. Olyan történetekben, ahol két ellentétes érdekű fél közül csak az egyik küld közleményt, a másik felet is meg kell keresni. Törekedni kell a tömör, lényegre törő fogalmazásra, a szóismétlések, bonyolult mondatstruktúrák, a merev, hivataloskodó stílus mellőzésére. Egyetlen elemző vagy szakértő nem elég egy esemény kommentálására, több véleményét kell ismertetni!

1. A háztartások

1./1. példa¹

A KSH közleménye – 2016. október 19.

257 900 forint volt a bruttó átlagkereset

2016 augusztusában a bruttó átlagkereset **258 300 forint** volt, 6,9%-kal magasabb, mint egy évvel korábban.

2016. január–augusztusban a bruttó átlagkeresetek 6,0%-kal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A növekedésre a minimálbér és a garantált bérminimum 5,7%-os emelése, a fegyveres testületek illetményemelése és a szociális területen dolgozók részére kifizetett kiegészítő pótlék is hatással volt. Az év első nyolc hónapjában a nettó keresetek emelkedése – a személyijövedelemadó-kulcs 1 százalékpontos csökkenése következtében – a bruttó bér átlagát meghaladó mértékű, **7,6%** volt.

2016. augusztusban:

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete – a legalább **öt főt** foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél – **258 300** forint volt.

Nemzetgazdasági szinten az átlagos nettó kereset családi kedvezmény nélkül 171 700 forint volt, a kedvezményt is figyelembe véve pedig 178 900 forintra becsülhető.

A bruttó átlagkereset 6,9%-kal nőtt, miközben a nettó átlagkereset a személyi jövedelemadó-szabályok változása miatt 8,5%-kal lett magasabb az előző év azonos hónapjához képest.

2016. január–augusztus:

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szintű átlagos bruttó keresete – a legalább **öt főt** foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél – **257 900** forint volt.

A bruttó átlagkeresetek a pénzügyi, biztosítási tevékenység gazdasági ágban voltak a legmagasabbak (520 100 forint), a humánegészségügyi, szociális ellátás területén a legalacsonyabbak (149 600 forint).

A költségvetési szférában és a nonprofit szervezeteknél dolgozók egy része, mintegy 145 ezer **fő** – az adó- és járulékváltozások ellentételezését szolgáló, a keresetbe nem tartozó – kompenzációban részesült, ennek összege átlagosan **9600**, illetve 9400 forint.

Nemzetgazdasági szinten az átlagos – családi kedvezmény nélkül számított – nettó kereset 171 500 forint volt. 2016-ban a csa-

Cím. Az abszolút számnál sokkal fontosabb a változás és mértéke. Hiányzik az időszak is.

A leadben másik összeg szerepel. nem egyértelmű, hogy miért.

Fontos a háttér-információ.

Fontos információ, viszont késve, csak a harmadik bekezdésben derül ki. Mivel a nettó összeg a legfontosabb a háztartásoknak, ennek az adatnak az első mondatban a helye.

Fontos elkülöníteni az időszakokat. egyértelműen kell közölni, hogy melyek az egyhavi adatok, és melyek vonatkoznak egy időszakra.

Fő helyett inkább *munkavállalót, embert* használunk. A *fő* itt speciális statisztikai kifejezés, ebben a kontextusban elfogadott.

A számokat egységesen, a magyar helyesírás szabályai szerint írjuk. Nagy számoknál érdemes lehet betűvel kiírni a *milliárdot* és a *milliót*.

A *százalékot* betűvel írjuk ki.

A többi adatot táblázatból kell kiszedni. Ezzel oldható a statisztikai számtömegek miatti szorongás az olvasók-ban.

Munkavállaló.

Minden esetben érdemes feltüntetni a mértékegységet. Itt hiányzik a *forint* megjelölés.

¹ Az eredeti közlemény elérhető: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1608.html (a letöltés ideje: 2016. október 19.)

ládi adókedvezmény igénybevételének szabályai – elsősorban a kétgyermekes családok esetében – jelentősen módosultak, befolyásolva a nettó keresetek nagyságát és változását. A kedvezményt is figyelembe véve a nettó kereseti átlag 178 700 forintra becsülhető.

A nemzetgazdasági szintű, átlagos havi bruttó munkajövedelem 271 200 forint, a munkajövedelemen belül az egyéb munkajövedelem aránya átlagosan 4,9% volt.

A bruttó átlagkereset 6,0%-kal nőtt, miközben a nettó átlagkereset a személyijövedelemadó-szabályok változása miatt 7,6%-kal lett magasabb egy év alatt.

A fogyasztói árak előző év azonos időszakához mért 0,1%-os növekedése mellett a reálkereset 7,5%-kal emelkedett.

A rendszeres bruttó (prémium, jutalom, egyhavi külön juttatás nélküli) keresetek a bruttó átlagkeresetekkel azonos mértékben, 6,0%-kal nőttek.

A munkajövedelem 5,9%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban.

Az MTI szerkesztette anyag

KSH: augusztusban gyorsult a keresetek emelkedése

Budapest, 2016. október 19., szerda (MTI) – Augusztusban 6,9 százalékkal nőtt a bruttó átlagkereset, a nettó – a személyi jövedelemadó mértékének 1 százalékpontos csökkenése miatt – 8,5 százalékkal volt magasabb az előző év azonos hónapjához képest, a keresetek emelkedése gyorsult, mert az előző hónapban 5,1, illetve 6,7 százalékos volt az éves növekedés üteme – jelentette szerdán a Központi Statisztikai Hivatal (KSH).

A közfoglalkoztatottak nélkül számolva a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó keresete 6,8, a nettó 8,4 százalékkal haladta meg a tavaly augusztusit.

Az augusztusban még 0,1 százalékos negatív inflációval számolva a *reálkeresetek* a nettó bérekkel legalább azonos mértékben emelkedtek.

A közfoglalkoztatottakat nem számítva, a bruttó és a nettó keresetek a vállalkozásoknál 6,1 százalékkal, illetve 7,8 százalékkal, a költségvetési szerveknél 8,5 százalékkal, és 10,2 százalékkal nőttek.

Augusztusban a bruttó keresetek nemzetgazdasági átlaga 258 ezer 260 forint volt, a nettó 171 ezer 744, a közfoglalkoztatottak nélkül a bruttó 273 ezer 155, a nettó átlagkereset 181 ezer 649 forintot tett ki.

Az iparban 6,7 százalékkal emelkedtek a bruttó keresetek, ezen belül a feldolgozóiparban 7,3 százalékkal, átlagosan 270 ezer forintra. A kőolaj-finomításban 566 ezer forint volt a bruttó átlagkereset, 6,4 százalékkal több a tavaly augusztusénál, a gyógyszeriparban 6,8 százalékos növekedéssel 413 ezer, a járműgyártásban 6,9 százalékkal, 309 ezer forintra emelkedett az átlagbér. Az építőiparban csak

A fontosabb folyamatinformációkat tartalmazza a cím.

A leadbe került a nettó összeg is.

Jó helyre, előre került a reálkeresetek alakulása.

A felolvashatóságot segíti a betűvel kiírt nagyságrend.

2,3 százalékos volt a béremelkedés és az augusztusi bruttó átlagkereset 197 ezer forintot sem ért el.

A mezőgazdaságban 11,0 százalékkal kerestek többet a tavaly augusztusánál, csaknem 202 ezer forint volt a bruttó átlaga. Az idegenforgalom szárnyalása dacára a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás területén alkalmazottak átlagkeresete mindössze 1,8 százalékkal nőtt és 165 ezer forinthez közelített. A pénzügyi és biztosítási területen a 478 ezer forint volt a havi kereset az átlagosnál mérsékeltebb, 5,8 százalékos éves növekedéssel is.

A költségvetési szerveknél 221 ezer forint volt a bruttó átlagkereset augusztusban, ezen belül a közigazgatás és védelem területén 11,3 százalékkal több, 300 ezer forint felett volt a havi bruttó kereset. Az oktatásban 265 ezer volt az átlagbér, az egészségügyben 230 ezer forint, 6,4 százalékkal és 5,6 százalékkal több a tavaly augusztusánál.

A KSH adataiból kiderül az is, hogy a vállalkozásoknál alkalmazottak létszáma 66 ezerrel (3,4 százalékkal) nőtt egy év alatt augusztusig, a költségvetési szférában viszont 10 ezerrel (1,3 százalék) csökkent a létszám. A közfoglalkoztatottak létszáma is 2,0 százalékkal (4 ezer 300 emberrel) csökkent tavaly augusztushoz viszonyítva, és az átlagos keresetük is 1,1 százalékkal, 870 forinttal alacsonyabb lett.

Az év első nyolc hónapjában a bruttó keresetek 6,0, a nettó 7,6 százalékkal haladták meg az egy évvel korábbiakat. A közfoglalkoztatottak nélkül számolva 6,5, és 8,1 százalékos volt a növekedés. A növekedésre a minimálbér és a garantált bérminimum 5,7 százalékos emelése, a fegyveres testületek illetményemelése és a szociális területen dolgozók részére kifizetett kiegészítő pótlék is hatással volt – állapította meg a KSH.

Az ilyen példákkal lehet színesíteni a statisztikát. Ehhez viszont el kell mélyedni a táblázatokban.

1./2. példa

NGM-közlemény – 2016. október 4.

Házasságot kötött? Ne feledje el igénybe venni a havi 5 ezer forintos állami nászajándékot!

A KSH statisztikája szerint csaknem 29 ezer házasságkötés volt 2016 első hét hónapjában. Azonban mindössze 17 ezren vették igénybe az első házásoknak járó adókedvezményt júliusban, amelyben benne vannak a tavaly házasságot kötők is. A boldogító igen kimondását követő hónaptól a havi 5 ezer forintra rúgó állami nászajándék már az adóelőlegből érvényesíthető.

A kormány Európában egyedülálló módon támogatja a család-alapítást. 2015-ben debütált az első házások kedvezménye mint új kedvezmény.

A szabályozás rendkívül egyszerű: a házasságkötést követő 24 hónapon keresztül – de legfeljebb a családi kedvezményre jogosultság megnyíltáig – az ifjú házások együttesen havi 5000 forint adónak megfelelő kedvezményt érvényesíthetnek. A kedvezmény azoknak jár, ahol legalább az egyik házastárs első házasságát köti.

Júliusban mindössze 17 ezren adtak le munkáltatójuknak nyilatkozatot arról, hogy igénybe szeretnék venni az első házások kedvezményét. A gazdasági tárca számításai szerint ennél lényegesen többen élhetnének a kedvezménnyel.

Akik az esküvőjüket követően adóelőlegükből nem érvényesítették a kedvezményt, azoknak érdemes ezt mielőbb kérni.

Az érintetteknek mindössze annyi teendőjük van, hogy a munkáltatónak leadnak egy ún. adóelőleg-nyilatkozatot, amely tartalmazza, hogy kedvezményt melyikük veszi igénybe, vagy azt, hogy az összeget megosztják.

A nyomtatvány (adóelőleg-nyilatkozat 2016. évben az első házások kedvezményének érvényesítéséről) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapjáról letölthető.

Természetesen azoknak az adókedvezménye „se veszik el”, akik hónapokkal korábban házasodtak, ám csak most nyilatkoznak munkáltatójuknak. Ők majd a 2016-os jövedelemről számot adó bevallásukban kérhetik az eddig igénybe nem vett állami nászajándék kiutalását, beszámítását vagy átvezetését.²

Figyelemfelhívó cím, de az MTI-kiadásba nem emelhető át, „híresíteni” kell.

Az első megjegyzés egy időszakra vonatkozik.

Ha nyilvánvaló, hogy melyik évről van szó, az évszám elhagyható.

A második megjegyzés azonban csak egy hónap adatait tartalmazza.

A tavalyi házasságkötőkre vonatkozó megjegyzés váratlanul jelenik meg. Értelmezhetetlen, hogy pontosan kikről van szó.

Ezt a kifejezést idézőjelbe kell tenni.

Ha a kedvezmény debütált, akkor nyilván új. Ez felesleges szószaporítás.

Ez zavaros megfogalmazás, a megfelelő kifejezés: *adókedvezmény*.

Ebből a fél mellékmondatból kiderül, hogy nem is lehet pontosan felmérni a jogosultak körét.

Az NGM számításai hiányoznak a közleményből.

² A közlemény szövege elérhető: www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/hazassagot-kotott-nc-feledje-el-igenybe-venni-a-havi-5-ezer-forintos-allami-naszajandekot (a letöltés ideje: 2017. október 4.)

Az MTI szerkesztette anyag

NGM: sokan nem vették még igénybe az első házásoknak járó adókedvezményt

Budapest, 2016. október 4., kedd (MTI) – Sok jogosult nem vette még igénybe az első házásoknak járó havi 5000 forintos adókedvezményt – hívta fel a figyelmet a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) keddi közleménye.

A sok szám ellenére a megállapítás a legfontosabb.

Ismertették, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint csaknem 29 ezer házasságkötés volt 2016 első hét hónapjában, azonban mindössze 17 ezren éltek az adókedvezmény lehetőségével júliusban, amelyben – a két évig igénybe vehető kedvezmény miatt – benne vannak a tavaly házasságot kötők is.

Ez a magyarázat a tavalyi házasságkötések említésére.

A tárcsa számításai szerint ennél lényegesen többen élhetnének a kedvezménnyel, amelyet 2015-ben vezettek be, és már az adóelőlegből érvényesíthető.

Kiemelik, hogy a szabályozás szerint a házasságkötést követő 24 hónapon keresztül – de legfeljebb a családi kedvezményre jogosultság megnyíltáig – az ifjú házások együttesen havi 5000 forint adónak megfelelő kedvezményt érvényesíthetnek. A kedvezmény azoknak jár, ahol legalább az egyik házastárs első házasságát köti.

Az érintetteknek mindössze annyi teendőjük van, hogy a munkáltatónak leadnak egy, az adóhatóság honlapjáról letölthető adóelőleg-nyilatkozatot, amely tartalmazza, hogy kedvezményt melyikük veszi igénybe, vagy azt, hogy az összeget megosztják.

Az NGM felhívta a figyelmet arra is, hogy azoknak az adókedvezménye se veszik el, akik hónapokkal korábban házasodtak, ám csak most nyilatkoznak munkáltatójuknak. Ők majd a 2016-os jövedelemről számot adó bevallásukban kérhetik az eddig igénybe nem vett állami nászajándék kiutalását, beszámítását vagy átvezetését.

1./3. példa

NGM-közlemény – 2017. január 25.

A bejegyzett élettársaknak késedelmi kamattal együtt utalja vissza a NAV az illetéket

Nem egyértelmű a cím.

A gazdasági tárca elfogadja az ombudsman, illetve az Igazságügyi Minisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériumának az álláspontját, mely szerint a bejegyzett élettársakat úgy kell tekinteni, mintha házastársak lennének. A bejegyzett élettársak ezért éppúgy, mint a házastársak mentesülnek az ajándékozási és örökösödési illeték megfizetésének kötelezettsége alól.

Az első mondatból sem derül ki, hogy miről van szó. Természetesnek tűnik, hogy az NGM elfogadja egyebek mellett az IM álláspontját is.

A bejegyzett élettársi kapcsolat – melyből 2016 végéig mindössze 370-et vettek nyilvántartásba – csak azonos nemű párokra vonatkozik egy 2009-es törvény szerint. A különböző neműek a házasság mellett regisztrált élettársi kapcsolatot létesíthetnek, ezért rájuk az illetékmentesség nem vonatkozik.

A harmadik mondatból derül ki először, hogy miről is van szó.

A bejegyzett élettársak tehát kérhetik a terhükre előírt és esetlegesen megfizetett ajándékozási vagy örökösödési illeték törlését és visszatérítését. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal nemcsak az illetéket fizeti vissza, hanem az összeg után járó késedelmi kamatot is, amely a jegybanki alapkamat kétszerese.

Itt nem világos, hogy mikortól számítandó az említett adat.

Azoknak a bejegyzett élettársaknak, akik megfizették az örökösödési vagy ajándékozási illetéket, egy kérelmet kell benyújtaniuk az adóhivatalhoz, melyben kérik az illeték törlését és visszatérítését. Az összeg lehető leggyorsabb kiutalása érdekében a kérelem mellé célszerű a bejegyzett élettársi kapcsolat tényéről szóló igazolás csatolása. Az adóhivatalnak ez az adat nem áll rendelkezésére, ugyanis az illetéket is a hagyatékadó végzés alapján szabja ki, amelyben jellemzően csak annyi szerepel, hogy az örökös végrendeleti vagy törvényes örökös.³

Nem derül ki, hogy mihez képest sok vagy kevés ez a szám, nincs összehasonlító adat.

Ez téves megfogalmazás, nem tartalmaz ok-okozati összefüggést.

Az *esetlegesen* szó felesleges, hiszen csak a megfizetett illeték törlését kérhetik.

Az MTI szerkesztette anyag

Fontos, az anyag elejére kívánkozó részlet.

NGM: a bejegyzett élettársak visszakérhetik a befizetett ajándékozási és örökösödési illetéket

Fontos megállapítás.

Budapest, 2017. január 25., szerda (MTI) – A bejegyzett élettársak kérhetik az általuk megfizetett ajándékozási vagy örökösödési illeték törlését és visszatérítését a Nemzeti Adó- és Vámhivaltól (NAV),

Ismétlés.

A címben pontosan szerepel, hogy kire és mire vonatkozik a bejelentés.

³ A közlemény szövege elérhető: www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/parlamentiallamtitkarsag/hirek/a-bejegyzett-elettarsaknak-kesedelmi-kamattal-egyutt-utalja-vissza-a-nav-az-illeteket (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

az adóhivatal nemcsak az összeget fizeti vissza, hanem a késedelmi kamatot is – közölte a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) szerdán az MTI-vel.

Mindkét fontos megállapítás szerepel a leadben.

Az NGM közleményében kiemelte: elfogadják az ombudsman, illetve az Igazságügyi Minisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériuma álláspontját, amely szerint a bejegyzett élettársakat úgy kell tekinteni, mintha házastársak lennének, ezért ők is mentesülnek az ajándékozási és örökösödési illeték megfizetésének kötelezettsége alól.

A bejegyzett élettársi kapcsolat – melyből 2016 végéig 370-et vettek nyilvántartásba – csak az azonos nemű párokra vonatkozik egy 2009-es törvény szerint. A különböző neműek – a házasság mellett - regisztrált élettársi kapcsolatot létesíthetnek, rájuk az illetékmentesség nem vonatkozik – hívja fel a figyelmet az NGM.

1./4. példa

NFM-közlemény – 2016. július 25.

Több mint 3.000 közép-dunántúli pályázó az Otthon Melege Program hűtőgépcseré alprogramjára

A közép-dunántúli régióban több mint 3.000 pályázó jelentkezett az ügyfélkapun keresztül az Otthon Melege Program keretében meghirdetett háztartási nagygépek (hűtő- és fagyasztó berendezések) energia megtakarítást eredményező cseréjére.

A rendelkezésre álló forrás kimerülése miatt a közép-dunántúli régióban a nyugdíjas, illetve a nagycsaládos természetes személyek 2016. július 25-én, 9:00-ig nyújthatnak be a pályázatot.

A nagy érdeklődésre való tekintettel, az eredeti terveknek megfelelően a pályázat valamennyi nagykorú természetes személy számára elérhető lesz a régióban 2016. július 27-én 8:00 órától. Az érdeklődők 2016. július 27-én 8:00-9:00 óra között nyújthatják be pályázataikat, így a pályázati lehetőségtől senki sem esik el. 2016. július 27-én, 9:00 órától a pályázatbenyújtás határozatlan időre felfüggesztésre kerül a közép-dunántúli régióban.⁴

Az MTI szerkesztette anyag

NFM: lezárták a kedvezményezetteknek a hűtőgépcseré-pályázatot a Közép-Dunántúlon

Budapest, 2016. július 25., hétfő (MTI) – A közép-dunántúli régióban lezárták a nyugdíjasoknak, illetve a nagycsaládosoknak a hűtőgépcseré-pályázatot hétfőn 9 órakor, miután több mint 3 ezer pályázó jelentkezett az ügyfélkapun keresztül az Otthon Melege Program keretében meghirdetett lehetőségre és a keret kimerült – közölte a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium hétfőn.

A közlemény szerint a háztartási nagygépek (hűtő- és fagyasztóberendezések) energia megtakarítást eredményező cseréjére szóló pályázatra az eredeti terveknek megfelelően a régióban 2016. július 27-én 8-tól 9 óráig nyújthat be pályázatot bármely nagykorú természetes személy, így a pályázati lehetőségtől senki sem esik el. Ezt követően a pályázatbenyújtást határozatlan időre felfüggesztik a régióban.

Nem ad megfelelő információt a cím, az anyagból kiderül, hogy nem ez a hír.

Nincs összehasonlító adat.

Itt derül ki, hogy a forrás kimerült.

Nem egyértelmű, hogy ki pályázhat és ki nem.

Fontos részlet, amely csak később derül ki.

A szenvedő szerkezet soha nem használható!

Nem egyértelmű, hogy a két csoport hogyan különül el egymástól.

A címből kiderül, hogy csak a kedvezményezettek számára merült ki a keret.

⁴ A közlemény szövege elérhető: www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztési-minisztérium/fejlesztés-es-klimapolitikaert-valamint-kiemelt-kozszolgaltatasokert-felelos-allamtitkarsag/hirek/tobb-mint-3-000-kozep-dunantuli-palyazo-az-otthon-melege-program-hutogepcseré-alprogramjára (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

1./5. példa

NFM-közlemény – 2016. július 28.

Az ellenőrzések hatására csökkentek a szabálytalanságok a kalandparkokban

Júliusban ismételt ellenőrzést folytattak az ország mindazon kalandparkjaiban, ahol az egy hónappal korábbi ellenőrzés hiányosságokat tárt fel. Pozitív tapasztalat, hogy a legtöbb helyen az előző vizsgálat hatására megszűntek a hiányosságok, ugyanakkor az üzemeltetők továbbra sem fordítanak kellő figyelmet az alapvető követelmények betartására.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által a családok biztonsága érdekében elrendelt vizsgálat keretében a fővárosi és megyei kormányhivatalok munkatársai ezúttal összesen 53 kalandparkban 129 berendezést ellenőriztek. 23 helyszínen 41 berendezés továbbra sem felelt meg az üzemeltetésre vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A kifogásolási arány az eszközök tekintetében ugyanakkor mintegy 22%-kal alacsonyabb, mint az előző ellenőrzés során.

Keszthelyi Nikoletta, fogyasztóvédelemért felelős helyettes államtitkár kiemelte: „Az eredmény alátámasztja, hogy rendszeres vizsgálatok szükségesek ahhoz, hogy az üzemeltetők a jogszabályoknak megfelelően működjenek és jobban odafigyeljenek a követelmények betartására. A kalandparkok folyamatos ellenőrzésekre számíthatnak, az ellenőrzéseket addig folytatjuk, amíg nullára nem csökkennek a családokat súlyosan veszélyeztető körülmények.”

A vizsgálat továbbra is a kalandparkokat működtető cégek berendezéseinek megfelelőségi tanúsítványaira, a berendezések adattábláin feltüntetendő jelölésekre, az üzemeltetési napló szabályos vezetésére és a kezelő személyzet biztonságos működtetéshez szükséges képzési igazolásainak meglétére irányult. A hatóságok az ismételt ellenőrzést követően megindították a fogyasztóvédelmi eljárásokat, 2 esetben megtiltották a kalandpark működését.⁵

Nem ez a hír lényegi része.

Ez a hír érdeemi része.

Ez felesleges.

Szinte minden esetben elkerülhető töltelékszó.

A második mondat tartalmaz fontos információt. Ez az összefoglaló leadbe is bekerülhetett volna.

Ez fontos eredménye az ellenőrzés-sorozatnak. Korábban kell közölni.

Az MTI szerkesztette anyag

Az ellenőrzések hatására csökkentek a szabálytalanságok a kalandparkokban

Júliusra csökkentek ugyan a szabálytalanságok azokban a kalandparkokban, ahol az egy hónappal korábbi ellenőrzés hiányosságokat tárt fel, ám az ellenőrök ismét több fogyasztóvédelmi eljárást indítottak.

⁵ A közlemény szövege elérhető: <http://fogyasztovedelem.kormany.hu/node/16086> (a letöltés ideje: 2017. október 19.).

tak és 2 kalandpark működését megtiltották – közölte a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) csütörtökön az MTI-vel.

Azt is jelezték, a kalandparkok folyamatos ellenőrzésre számíthatnak, mindaddig, amíg nullára nem csökkennek a kifogásolható körülmények.

A tájékoztatás szerint az ellenőrzés pozitív tapasztalata, hogy a legtöbb helyen az előző vizsgálat hatására megszűntek a hiányosságok. Az üzemeltetők ugyanakkor továbbra sem fordítanak kellő figyelmet az alapvető követelmények betartására – állapította meg a vizsgálat.

Az NFM rendelte vizsgálat keretében a fővárosi és megyei kormányhivatalok munkatársai 53 kalandparkban 129 berendezést ellenőriztek. Az ellenőrzés alapján 23 helyszínen 41 berendezés továbbra sem felelt meg az üzemeltetésre vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A kifogásolási arány az eszközöknél ugyanakkor mintegy 22 százalékkal alacsonyabb, mint az előző ellenőrzés során.

A vizsgálat továbbra is a kalandparkokat működtető cégek berendezéseinek megfeleléségi tanúsítványaira, a berendezések adattábláin feltüntetendő jelölésekre, az üzemeltetési napló szabályos vezetésére és a kezelő személyzet biztonságos működtetéshez szükséges képesítési igazolásainak meglétére irányult.

Ez fontos eredménye az ellenőrzés-sorozatnak. Korábban kell közölni.

Ez a hír.

1./6. példa

Az UNION Biztosító közleménye – 2017. január 26.

Kevesen élnek a nyugdíjcélu állami támogatással

Kevéssé informatív cím.

Akár évi 280 000 forint állami támogatástól is elesik, akinek nincs nyugdíjcélu megtakarítása

Minden harmadik ember gondolja úgy, hogy nyugdíjasként is dolgoznia kell majd a megélhetéshez – derült ki az UNION Biztosító legfrissebb felméréséből. A megkérdezettek 40 százaléka a jelenlegi fizetésének felére vagy még kevesebb nyugdíjra számít, a magyarok kétharmada viszont egyáltalán nem tesz félre idős korára. Az évi 20 százalékos, akár 130 000 forintos adójóváírást bukja az, aki nem él például a nyugdíjbiztosítás adta lehetőségekkel.

Rosszul szerkesztett, kevéssé informatív lead.

Az UNION Biztosító nyugdíjcélu megtakarítást vizsgáló felméréséből kiderült: minden harmadik magyar arra számít, hogy nyugdíjasként is dolgoznia kell majd a megélhetéshez. A megkérdezettek mindössze 26 százaléka gondolja úgy, hogy mostani jövedelmének minimum 80 százalékát kézhez fogja kapni, a válaszadók 40 százaléka pedig jelenlegi fizetésének felére vagy annál is kevesebbre számít az államtól időskori juttatásként. A 26–35 évesek közel harmada szerint a jelenlegi fizetésének 10–20 százalékát kellene már most nyugdíjcélu megtakarításra félretennie, hogy legalább a mostani színvonalon élhessen majd. „Minél korábban kezdi el valaki a megtakarítást, annál könnyebben tudja összegyűjteni a nyugdíjas korban szükségessé váló lejáratí összeget. Fiatalon akár már havi 5 000 forint is elegendő lehet ahhoz, hogy nyugdíjasként milliókat kapjon kézhez valaki” – magyarázta Bóna Katalin, az UNION Biztosító életbiztosítási ügyvezető igazgatója.

Redundancia, szószaporítás.

Lenne miből, de nem teszünk félre

A magyarok 60 százaléka egyáltalán nem tesz félre öregkorára, a 36–40 évesek 67 százaléka nem rendelkezik semmilyen nyugdíjcélu megtakarítással – derült ki az UNION felméréséből. Akiknek lenne miből, azok sem feltétlenül gondoskodnak anyagi biztonságukról. „Még azok között is, akik jövedelmükből minden hónapban meg tudnak takarítani kisebb-nagyobb összeget, 25 százalék azok aránya, akik egyáltalán nem tesznek félre nyugdíjas éveikre” – tette hozzá Bóna Katalin.

Az UNION felmérésében megkérdezettek közel fele úgy érzi, hogy nehezen igazodik ki a különböző nyugdíjcélu megtakarítások között, a legbizonytalanabb éppen a nyugdíj előtt álló 56–60 éves korosztály. A válaszadók 42 százaléka azzal sincs tisztában, hogy évi 20 százalék adójóváírást igényelhet vissza nyugdíjmegtakarításának befizetései után. „Aki nem köt nyugdíjbiztosítást vagy más nyugdíjcélu megtakarítást, az a megtakarítási formától függően évi 130 000–

Merev stílus, ráadásul értelmetlen: a befizetést visszaigényelni, az adójóváírást pedig érvényesíteni lehet.

150 000, de együttesen maximum 280 000 forintos adójóváírástól is elesik, mellyel az állam hozzájárul a nyugdíjbiztosításokhoz és a további nyugdíj-előtakarékossági befizetésekhez” – magyarázta az UNION szakértője.

Munkából megyünk a sírba

Az UNION felmérése szerint minden harmadik ember gondolja úgy, hogy a nyugdíjkorhatár elérését követően is dolgoznia kell majd a megélhetéséhez. A megkérdezettek fele pedig kétségbeesik, ha belegondol, hogy miből fog élni idős korában, ha mégsem lesz képes aktívan dolgozni. Egyre kevesebben bíznak abban is, hogy 60–65 éves korukban nyugdíjba vonulhatnak, a válaszadók 40 százaléka szerint mire nyugdíjba megy, már minimum 70 év lesz a nyugdíjkorhatár.

A megkérdezettek fele mondta azt, hogy már most sem tudna megélni, ha egy hirtelen baleset vagy betegség miatt nem folytathatná munkáját. További 40 százalék azok aránya, akik nem biztosak benne, hogy képesek lennének megélni a jövőben, és csupán minden tizedik válaszadó érzi magát felkészülve az ilyen váratlan helyzetekre. „Azok körében is, akik minden hónapban kisebb-nagyobb összeget félretesznek jövedelmükből, 70 százaléknyan úgy vélik, nem tudnának megélni, ha hosszabb időre kiesnének a munkából” – tette hozzá Bóna Katalin.

Az MTI szerkesztette anyag

Union: a magyar lakosság közel kétharmada nem tesz félre öregkorára

Budapest, 2017. január 26., csütörtök (MTI) – A magyarok 60 százaléka egyáltalán nem tesz félre, nem takarít meg öregkorára, 36–40 éves korban a lakosság 67 százaléka még semmilyen nyugdíjcélú megtakarítással nem rendelkezik – derült ki az Union Biztosító legutóbbi, MTI-hez eljuttatott felméréséből.

A 700 fő megkérdezésével készült kutatás eredményeiből kitűnik, hogy minden harmadik magyar arra számít, a megélhetésért nyugdíjas korában is dolgoznia kell majd. A megkérdezettek 40 százaléka arra számít, hogy időskori nyugdíjként a jelenlegi fizetésének kevesebb mint felét kapja majd kézhez.

Bóna Katalin, az Union Biztosító életbiztosítási igazgatója a közleményben kifejtette, az alacsony megtakarítási arány mögött nem kizárólag anyagi okok állnak. A megkérdezettek fele nehezen igazodik el a különböző nyugdíjcélú megtakarítások között, 42 százalékuk azzal sincs tisztában, hogy az állam a nyugdíjcélú megtakarítás formájától függően évi 130–150 ezer, de együttesen maximum 280 ezer forinttal járul hozzá a nyugdíjbiztosításokhoz és egyéb nyugdíj-előtakarékossági befizetésekhez.

A magyar lakosság többsége nem csupán nyugdíjasként, hanem egy hirtelen baleset vagy betegség esetén sem tud a megtakarításaira támaszkodni. A lakosság 50 százalékának azonnali gondot okozna, ha valamilyen okból nem tudná folytatni a munkáját, 40 százalék bizonytalan abban, hogy a jövőben meg tudnának-e élni, és mindössze 10 százalék érzi magát felkészülve az ilyen váratlan helyzetekre.

Bóna Katalin szerint fontos, hogy a fiatalabb korosztály tudatossága erősödjön, mivel a fiatalon megkezdett takarékoskodás már havi 5–10 ezer forint havi összeg befizetése mellett is többmilliós megtakarítással segítheti a nyugdíjba vonulás utáni megélhetést.

Az Union Biztosító a bécsi székhelyű, tőzsdén jegyzett Vienna Insurance Group cégcsoport tagja. Az osztrák biztosítócsoporthoz éves díjbevétele Magyarországon 63–65 milliárd forint, piaci részesedése közelíti a 7 százalékot, alkalmazottainak száma az 1200-at. A biztosítócsoporthoz Magyarországon három biztosítócége működik, az Union, a Vienna Life és az Erste Biztosító.

2. A költségvetés

2./1. példa

NGM-közlemény – 2016. október 20.

Rekord alacsony szeptember végi hiány, kisebb hiánycél

A kormány felelős gazdaságpolitikájának köszönhetően – hasonlóan az elmúlt hónapokhoz – szeptember végén is rendkívül alacsony szintre, 2,4 milliárd forintra csökkent az államháztartás központi alrendszerének halmozott hiánya, ami ugyancsak másfél évtizedes rekordnak számít. Az utóbbi időszak kedvező folyamatai tükrében már egyre biztosabb, hogy az év végére kitűzött uniós módszertan szerinti hiánycél az eredeti tervekhez képest kedvezőbben alakul, így a kormány a GDP 2 százalékáról annak 1,7 százalékra módosította azt.

Az idei év eddig eltelt kilenc hónapjában a központi költségvetés 95,5 milliárd forintos hiányt, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 21,3 milliárd forintos, az elkülönített állami pénzalapok pedig 71,8 milliárd forintos többletet mutattak, miközben csak a szeptembert tekintve 271,6 milliárd forintos többletet láthatunk a központi alrendszer egészében. Összehasonlításként: egy évvel korábban a január-szeptemberi halmozott hiány 954,6 milliárd forint volt, míg a kilencedik havi deficit 39,7 milliárd forintot tett ki. A két év azonos időszakát jellemző adatok eltérése egyrészt azzal magyarázható, hogy amíg tavaly a költségvetés maximálisan teljesítette a kedvezményezettek felé az uniós kifizetéseket, ezeket az Európai Unió a nemzeti büdzsének most téríti meg; másrészt pedig az idei magasabb bevételeknek és alacsonyabb kiadásoknak köszönhetően rendkívül stabil az államháztartás helyzete. Ez utóbbi volt az egyik legfőbb indoka annak, hogy a Fitch Ratings és a Standard & Poor's listáján Magyarország hivatalosan ismét befektetésre ajánlott kategóriába került, ahogy azt a piaci szereplők véleménye már régen igazolta.

Hónapról-hónapra minden olyan mutató kedvezően alakul, amellyel objektíven jellemezhető a hazai nemzetgazdaság helyzete: immár másfél évtizedes mélyponton a hiány, csökken az államadósság, valamint az uniós átlagot meghaladja a gazdasági növekedés. Történelmi mélységben a munkanélküliség – soha annyi embernek nem volt munkája a rendszerváltást követően, mint napjainkban –, miközben a reálbérek is folyamatosan emelkednek, míg a kedvező inflációs környezetben megőrzi vásárlóerejüket. Mindez érdemben járul hozzá a fogyasztás bővüléséhez, ezáltal pedig – a gazdaság fehéritését célzó kormányzati intézkedések (online pénztárgépek, EKÁER) mellett – a költségvetés bevételeinek fenntartásához. Az államháztartást továbbra is fegyelmezett gazdálkodás jellemzi.

Rosszul szerkesztett lead.

Bonyolult megfogalmazás, nincs összehasonlítási alapja.

Értelmezhetetlen kifejezés a mondatban.

Nem a hiánycél alakul kedvezően, hanem a hiány.

Ez megtévesztő, mivel nem most, hanem egy hónappal korábban módosították a hiánycélt.

Ez felesleges szószaporítás, elég lenne ennyi: *első kilenc hónap*.

Szeptemberben.

Többes és egyes szám első személyű szóalakot csak idézőjelben használ az MTI.

Felesleges kifejezés, mivel a mondat az összehasonlítást jelenti.

Kihagyható, a következő mondat is erről szól.

Ismétlés.

A fentiek figyelembe vételével kijelenthetjük, hogy az idei évre – a szeptember 30-án benyújtott EDP-jelentésben már jelzett – a GDP 1,7 százalékra módosított uniós módszertan szerinti hiánycél maximálisan összhangban van a reálgazdasági és az államháztartási folyamatokkal, így annak elérése teljesíthető.⁶

Felesleges.

Bonyolítás.

Az MTI szerkesztette anyag

NGM: történelmi mélypontra a szeptember végi költségvetési hiány

Budapest, 2016. október 20., csütörtök (MTI) – A másfél évtizede rendelkezésre álló összehasonlító adatok alapján történelmi mélypontra, 2,4 milliárd forintra csökkent szeptember végére az államháztartás központi alrendszerének hiánya – erősítette meg csütörtökön a múlt héten közölt előzetes adatokat részletes jelentésében a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM).

Egyre biztosabb, hogy az év végére kitűzött uniós módszertan szerinti hiány az eredeti tervekhez képest kedvezőbben alakul, így a kormány a GDP 2 százalékról 1,7 százalékra módosította a hiánycélt – hangsúlyozta a minisztérium.

A központi költségvetés 95,5 milliárd forintos hiányt, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 21,3 milliárd forintos, az elkülönített állami pénzalapok pedig 71,8 milliárd forintos többletet mutatnak. Egyedül szeptemberben 271 milliárd forint volt az államháztartás bevételi többlete – az önkormányzatok nélkül. Tavaly az első kilenc havi hiány 954,6 milliárd forint volt, a szeptember havi deficit pedig 39,7 milliárd forintot tett ki.

A két év azonos időszakát jellemző adatok eltérése azzal magyarázható, hogy tavaly a költségvetés a kedvezményezettek felé maximálisan teljesítette az uniós kifizetéseket, amelyeket az Európai Unió most térít meg a nemzeti büdzsének – közölte jelentésében az NGM.

A fejezeti kezelésű előirányzatok uniós bevételei 72,5 milliárddal, 426,2 milliárdra apadtak az egy évvel ezelőtti összeggel összehasonlítva, mert a 2007–2013-as programidőszak programjaira az uniós utalás idén már nem ezen a soron, hanem az „uniós támogatások utólagos megtérítése” című soron szerepel, amelyre idén 153,4 milliárd forint folyt be. Ezzel szemben a költségvetési előlegezés mértékét érzékelteti, hogy a két bevételi tétel 579 milliárd forintos együttes összegével szemben a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásai címen 1035,3 milliárd forint kifizetés valósult meg szeptember végéig, ami 598 milliárddal kevesebb a tavalyi kifizetéseknél. Az NGM jelentése kiemelte, hogy szeptemberben már 333 milliárd forint uniós finanszírozás kifizetése történt meg, és az

⁶ A közlemény szövege elérhető: www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/allamhaztartasert-felelos-allamtitkarsag/hirek/rekord-alacsony-szeptember-vegi-hiany-kisebb-hianycel (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

utolsó negyedévben a szeptemberihez hasonló mértékű kifizetésekre lehet számítani.

Össességében a központi alrendszer bevételei az első kilenc hónapban 704,7 milliárd forinttal, 12 532,1 milliárd forintra emelkedtek az előző év azonos időszakához képest, a kiadások 247,5 milliárd forinttal, 12 534,5 milliárd forintra csökkentek, amiben benne van az uniós kifizetések jelentős csökkenése is.

Az első három negyedévben a központi költségvetés bevételei 512 milliárddal, 8250,5 milliárd forintra emelkedtek, a kiadásai 399 milliárd forinttal csökkentek a múlt év azonos időszakával összevetve. A társadalombiztosítási alapok bevételei 91,7 milliárddal, 3819,2 milliárd forintra, kiadásai 100,4 milliárd forinttal 3798 milliárdra emelkedtek, az elkülönített alapok bevételei 101,2 milliárddal 462,4 milliárddal, kiadásai 51,6 milliárddal emelkedtek.

A központi költségvetés adóssága szeptember végén 25 120 milliárd forintot tett ki, 420 milliárddal nőtt a múlt év vége óta. Ezen belül a devizaadósság 1290 milliárd forinttal csökkent, a forintadósság 1859 milliárddal emelkedett, és 149 milliárddal mérséklődtek a költségvetés egyéb kötelezettségei.

Az itt feltüntetett adatokat a táblázatból kell „kibogarászni”.

2./2. példa

A KSH közleménye – 2016. április 21.

KSH: Közlemény az Eurostatnak a magyar EDP jelentés kapcsán megfogalmazott fenntartásáról

Semmitmondó cím.

A magyar statisztikusok ragaszkodnak a nemzeti számlák módszertani elveihez és nem tekintik lezártnak az ügyet.

Nem szabad úgy tekinteni, mintha mindenki ismerné az előzményeket. Ebből a mondatból nem derül ki, hogy miről van szó.

Az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat rendszeresen – általában két évente – konzultációs látogatások során is ellenőrzi a tagországokban a Túlzott Hiány Eljárás (Excessive Deficit Procedure – EDP) jelentés összeállítását a 479/2009 Tanácsi Rendeletnek megfelelően. Ezekon a konzultációkon rendszeresen felmerülnek a jelentés összeállításával kapcsolatos módszertani kérdések is. Az utóbbi két évben több országban is vizsgálta az Eurostat az állami tulajdonú pénzügyi intézmények (export-import bankok, fejlesztési bankok, speciális pénzügyi szervezetek) statisztikai besorolását. A legutóbbi konzultációs látogatás alkalmával Magyarországon is szóba kerültek ezen pénzügyi intézmények statisztikai besorolásának kérdései.

Háttér-információ.

Az Eurostat a ma publikált sajtóközleményében fenntartást fogalmazott meg a magyar EDP jelentés kapcsán, mert álláspontja szerint az Eximbankot be kell sorolni a kormányzati szektorba. A magyar statisztikai hatóságok másként ítélik meg az Eximbank besorolását, az ezzel kapcsolatos érveinket levélben elküldtük az Eurostatnak. A két fél álláspontja továbbra is eltérő, ami az Eurostat részéről a fenntartás megfogalmazásához vezetett.

Ez a bekezdés lerövidíthető, esetleg ki is hagyható.

Az Eurostat egy új, speciális intézményi kategóriába, a zártkörű (captive) pénzügyi közvetítők közé javasolja besorolni az Eximbankot. Ez a kategória a nemzeti számlák statisztikai módszertanának megújítása során (ESA 2010) jött létre a pénzügyi vállalatok szektorában és azokat a pénzügyi szervezeteket tartalmazza, amelyek nem végeznek pénzügyi közvetítő tevékenységet, nem a nyilvánossággal állnak pénzügyi kapcsolatban, hanem szűk körben, jellemzően a tulajdonostól, vagy vállalatcsoporton belülről szerzett forrásokat fektetnek be, helyeznek ki speciális céllal illetve a piacon gyűjtött forrásokat adják tovább a vállalatcsoport tagjainak. Az ide sorolt pénzügyi szervezetek – jellemzően vagyonkezelők (holdingok) és speciális pl. forrásgyűjtési célú vállalatok (SCV-k) – a tulajdonosaik „foglyai”, így intézményi önállóságuk megkérdőjelezhető.

Ez a bekezdés szól az alaphírről, amelyre a reakció vonatkozik. Ezt korábban kellett volna elhelyezni, tömören utalva az Eurostat megállapítására.

Álláspontunk szerint az Eximbank nem felel meg a fenti kritériumoknak, ugyanis tényleges pénzügyi közvetítést végez, forrásait a piacról szerzi és széles körben, a piacon helyezi ki azokat. A nemzeti számlák megújított módszertani szabványa (ESA 2010) nem változtatta meg a pénzügyi közvetítők és ezeken belül a hitelintézetek definícióját, így nem látunk lehetőséget az eddigi szektorbesorolások módosítására. Véleményünk szerint az Eurostat nem az ESA 2010

szabályaival összhangban hoz döntést egyes szervezetek kormányzati szektorba sorolásáról, ami bizonytalanságot visz a statisztikai módszertanba és megbontja a nemzeti számlák körébe tartozó statisztikák összhangját.

A magyar statisztikai hatóságok továbbra is a kérdés tisztázásában érdekeltek, ennek érdekében a közeljövőben konzultációt kezdeményeznek a kérdésben kompetenciával bíró fórumokon a foglyul ejtett pénzügyi vállalatok szektorba sorolásának ESA 2010 jogszabály szerinti értelmezéséről.⁷

Az MTI szerkesztette anyag

Magyarország elutasítja az Eurostat álláspontját az Eximbank átsorolásáról

Budapest, 2016. április 21., csütörtök (MTI) - Továbbra is eltérő a magyar statisztikai hatóságok és az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat álláspontja az Eximbank besorolásáról, a magyar statisztikusok ragaszkodnak a nemzeti számlák módszertani elveihez, és konzultációt kezdeményeznek az uniós szabály értelmezéséről.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) csütörtökön közölte, hogy a túlzothiany-eljárásról (Excessive Deficit Procedure – EDP) szóló jogszabálynak megfelelően megküldte jelentését az Eurostatnak, az Európai Unió statisztikai hivatalának. Az Eurostat azonban fenntartást fogalmazott meg a jelentésről, miután a magyar statisztikai hatóságok az Eximbankot nem sorolták át a pénzügyi vállalati szektorból a kormányzati szektorba, ami az államadósság növekedésével járna. A KSH és az MNB álláspontja szerint azonban az átsorolásra nincs lehetőség, érveiket elküldték az Eurostatnak is. A magyar statisztikai hatóságok a közeljövőben konzultációt kezdeményeznek a kérdésben.

Ez a magyar kormány álláspontja. Erről szól a közlemény, de ez nagyon hátra került.

Nem közismert kifejezés fordítása, ezért idézőjelbe teendő.

A jövőre vonatkozó közlés legalább annyira fontos, mint a jelenre vonatkozó, hiszen az már el is múlt. Ennek az anyag elejére kell kerülnie.

A hírben szerepel ez a tény.

Összefoglaló lead, minden a jelenre és jövőre vonatkozó fontos megállapítás szerepel benne.

A forrás ebben az esetben feleslegesen hosszabbítaná a leadet, a megállapítás a közleményből olvasható össze, így a közlő kerülhet a második bekezdésbe.

⁷ A közlemény szövege elérhető: www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2016-evi-sajtokozlemenyek/kozlemeny-az-eurostatnak-a-magyar-edp-jelentes-kapcsan-megfogalmazott-fenntartasarol (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

2./3. példa

ÁSZ-közlemény – 2016. december 4.

Terjed az integritás szemlélet a magyar közszférában

Az Állami Számvevőszék idén hatodik alkalommal készítette el éves Integritás felmérését, melynek célja, hogy visszajelzést adjon a közszféra intézményeinek korrupciós veszélyeztetettségéről, valamint a korrupciós kockázatok kezelésére szolgáló kontrollok szintjéről. Idén minden eddiginél több, összesen 3002 közintézmény vett részt, ezzel a közszféra alkalmazottainak 61,3 százalékát bevonva. A 2016-os kutatás a kockázatok és kontrollok értékelése mellett, új eredményként számos korrupció elleni védekezést erősítő tényezőt is azonosított. A felmérés alátámasztotta, hogy az ÁSZ ellenőrzései, a részvételi gyakoriság és a kockázatérzékenység kedvező hatást gyakorolnak a kockázatok kontrollokkal való lefedettségére.

Az integritás vagy etikus magatartás/működés a jól irányított állam egyik sarokköve, amely elősegíti a kormányzásba vetett bizalom fenntartását és a korrupció megelőzését. A 2011-ben indított Integritás felmérés célja – ennek megfelelően – az etikus, transzparens működést károsan befolyásoló kockázatok azonosítása, illetve az ezek kezelésére szolgáló kontrollok feltérképezése. Az Állami Számvevőszék célja előidézni a hazai közszférában az integritás-szemléleten alapuló kultúraváltást, s ezzel hozzájárulni a szabályszerű intézményi működés és a kockázatokban való gondolkodás elterjesztéséhez. A várakozásokat igazolja, hogy az ideai felméréshez minden eddiginél több, összesen 3002 intézmény csatlakozott, az egy évvel korábbinál közel ötszázal, az első, 2011-es kutatás részvételénél pedig majdnem háromszor magasabb arányt felmutatva. További fontos eredmény, hogy a felmérésbe 2013 és 2016 között minden évben becsatlakozó közel 500 intézmény körében több mint duplájára emelkedett a korrupciós kockázatelemzést végzők aránya, és ugyanezek a szervezetek a védelmet erősítő kontrollok terén 10 százalékponttal jobb eredményt értek el, mint a kérdőívet idáig mindössze egyszer kitöltő intézmények.

A kutatás összesen 15 csoportba sorolta be a közszféra intézményeit. Ezek közül, a tapasztalatok szerint minden egyes adatfelvétel során a helyi önkormányzatok alkotják a legnagyobb elemszámú intézménycsoportot; idén az összes válaszadó intézmény 45,8 százaléka volt helyi önkormányzat, így az ebben a csoportban történt változások önmagukban is képesek hatást gyakorolni a közszféra egészének kockázati és kontrolkszintjére. A 15 vizsgált intézménycsoportból öt esetben történt olyan átszervezés vagy jogállásváltozás, amely befolyásolhatta az indexértékek alakulását.

Ezzel kapcsolatban a felmérés egyik fő megállapítása, hogy a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének kormányzati

Semmitmondó cím.

Lényegtelen részlet került előre, a felmérés megállapítása hiányzik.

Felesleges kifejezés.

Itt nincs összehasonlító adat.

Túl bonyolított mondat.

Az *integritás* kifejtése csak később jelenik meg.

Ismétlés.

Zavaros kifejezés.

Háttér-információ.

Ez a felmérés egyik fontos eredménye, túl későn derül ki.

Felesleges.

Kihagyható.

Töltelékszó, raggal kiváltható.

Az *index* eddig nem szerepelt az anyagban.

Felesleges.

átalakítása következtében a korrupciós kockázatok jelentősen átrendeződtek az intézménycsoportok közt. A jogállásváltozás során a kormányhivatalok (területi igazgatási szervek) számos hatáskört átvettek a helyhatóságoktól, melyeknél így az intézmény jogállásából fakadó kockázatokat jelző Eredendő Veszélyeztetettségi Tényezők (EVT) index 2013-ról 2016-ra közel 10 százalékponttal, 46,6 százalékra esett vissza, míg a Korrupciós Veszélyeztetettséget Növelő Tényezők (KVNT) index hét százalékpontos csökkenéssel 20 százalékra mérséklődött. Mivel az önkormányzatoknál a kontrollok szintje nem csökkent, a korábbi kontrollhiányos állapot jelentősen mérséklődött. A korábban mintegy 3200 helyi önkormányzatnál jelentkező kockázatok a feladatok átvállalása révén mindössze 20 megyei kormányhivatalhoz kerültek át, amelyeknél viszonylag rövid időn belül sikerült kialakítani az ezek kezelésére alkalmas kontrollokat. A kutatás megállapította, hogy a kormányhivatalok kontrolljainak szintje a 2013-as 70,8 százalékról az idei évre 81,3 százalékra emelkedett, tehát a területi igazgatási szervek a korábbi rendszernél hatékonyabban képesek kezelni a korrupciós kockázatokat.

Itt ugyan szóba kerülnek az indexek, de számításuk ismerete nélkül ez nem sokat mond az olvasónak.

Az eredmények bizonyították, hogy a felméréshez gyakrabban csatlakozó intézmények pontosabban és tudatosabban azonosítják a saját működésükben rejlő kockázatokat, valamint eredményesebben építik ki a kontrolljaikat, mint a felmérést ritkábban kitöltő szervezetek. Mindezek alapján megállapítható, hogy a felmérésben való gyakori részvétel kimutathatóan hozzájárul a korrupcióval szembeni védettség kialakításához.⁸

A fő megállapítás a szöveg végére került.

Az MTI szerkesztette anyag

ÁSZ: a részvétel az integritásfelmérésben hozzájárul a közintézmények korrupcióval szembeni védettségéhez.

Budapest, 2016. december 9., péntek (MTI) – A korrupciós veszélyeztetettséget, kockázatokat mérő éves integritásfelmérésben való részvétel hozzájárul a közintézmények korrupcióval szembeni védettségéhez; a felméréshez az idén minden eddiginél több közintézmény csatlakozott - közölte az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az MTI-vel.

Már a leadben értelmet nyer az integritásfelmérés kifejezés.

A közleményben emlékeztettek: a 2011 óta évente elkészített integritásfelmérés célja a közintézmények etikus, átlátható működését károsan befolyásoló kockázatok azonosítása, illetve az ezek kezelésére szolgáló kontrollok feltérképezése.

Az idei felméréshez 3002, a tavalyinál ötszázzal több közintézmény csatlakozott, ezzel a közszféra alkalmazottainak 61,3 százalékát bevonva. A vizsgálatban 2013 óta minden évben részt vevő szervezetek 10 százalékponttal jobb eredményt értek el a védelmet

Összehasonlító adat.

⁸ A közlemény szövege elérhető: www.asz.hu/sajtokozlomenyek/terjed-az-integritas-szemlelet-a-magyar-kozszferaban (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

erősítő kontrollok terén, mint az idén először csatlakozó intézmények - húzták alá.

A kutatás 15 csoportba sorolja a közsféra intézményeit. Idén az összes válaszadó intézmény 45,8 százaléka volt helyi önkormányzat, így az ebben a csoportban történt változások önmagukban is képesek hatást gyakorolni a közsféra egészének kockázati és kontrolpszintjére. A 15 vizsgált intézménycsoportból öt esetében történt olyan átszervezés vagy jogállásváltozás, amely befolyásolhatta az indexértékek alakulását.

A felmérés egyik fő megállapítása, hogy a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének kormányzati átalakítása következtében a korrupciós kockázatok jelentősen átrendeződtek az intézménycsoportok közt. A jogállásváltozás során a kormányhivatalok számos hatáskört átvettek a helyhatóságoktól, amelyeknél így az intézmény jogállásából fakadó kockázatokat jelző eredendő veszélyeztetettségi tényezők index 2013-ról 2016-ra csaknem 10 százalékponttal, 46,6 százalékra esett vissza, míg a korrupciós veszélyeztetettséget növelő tényezők index hét százalékpontos csökkenéssel 20 százalékra mérséklődött – áll a közleményben.

Mivel az önkormányzatoknál a kontrollok szintje nem csökkent, a korábbi kontrollhiányos állapot jelentősen mérséklődött. A korábban mintegy 3200 helyi önkormányzatnál jelentkező kockázatok mindössze 20 megyei kormányhivatalhoz kerültek át, amelyeknél viszonylag rövid időn belül sikerült kialakítani az ezek kezelésére alkalmas kontrollokat. A kutatás megállapította, hogy a kormányhivatalok kontrolljainak szintje a 2013-as 70,8 százalékról az idei évre 81,3 százalékra emelkedett, tehát a területi igazgatási szervek a korábbi rendszernél hatékonyabban képesek kezelni a korrupciós kockázatokat – írták.

Kiemelték: az eredmények azt bizonyítják, hogy a felméréshez gyakrabban csatlakozó intézmények pontosabban és tudatosabban azonosítják a saját működésükben rejlő kockázatokat, valamint eredményesebben építik ki a kontrolljaikat, mint a felmérést ritkábban kitöltő szervezetek.

2./4. példa

A Költségvetési Tanács közleménye – 2016. április 21.

Költségvetési Tanács véleménye a 2017-es költségvetésről

A Tanács 2016. április 21-én megtartott ülésén – a Kormány által a 2017. évi központi költségvetési törvényjavaslat tervezetéről rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján – az alábbi Véleményt alakította ki.

1. A Tanácsnak a 2017. évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetének hitelességére és végrehajthatóságára nézve nincsenek olyan alapvető ellenvetései, amelyek indokolnák a véleményezésre átadott dokumentummal kapcsolatban az egyet nem értés jelzését.

2. A törvényjavaslat tervezete a Tanács megítélése szerint megalapozott makrogazdasági prognózison nyugszik. A gazdasági növekedés 2013 óta tapasztalt dinamizmusát – benne a 2015. évi 2,9 százalékot – követően 2016-ban 2,5 százalék körüli lehet. A 2017. évi költségvetés 3,1 százalékos gazdasági növekedésre épül, amely – figyelemmel az uniós források felhasználásának várható felfutására és a növekedés egyéb tényezőire, mindenekelőtt a fogyasztásra – megalapozottnak tekinthető.

3. A bevételi és kiadási előirányzatok alapvetően összhangban vannak a makrogazdasági prognózissal, a 2015. évi előzetes teljesítéssel és a 2016. évi várható folyamatokkal, valamint a korábbi és a tervezetben szereplő kormányzati intézkedésekkel. Ezek figyelembevételével mellett is az általános forgalmi adó és a személyi jövedelemadó előirányzatainak előző évi előirányzatokhoz képesti emelése feszített, teljesítésükhöz az adóbeszedési tevékenység hatékonyságának további javítására van szükség.

4. A Tanács a makrogazdasági pálya és a költségvetési előirányzatok alapján megállapítja, hogy a 2017. évi – európai uniós módszertan szerint számított – 2,4 százalékos GDP-arányos hiánycél összhangban van a költségvetési törvényjavaslat tervezetében bemutatott gazdasági folyamatokkal és a tervezett bevételi, valamint kiadási előirányzatokkal. Az államháztartási hiánycél megfelel az Európai Unió fiskális szabályai korrekciós ágának, és a stabilitási törvény 3/A. § (2) bekezdése b) pontjának.

Tájékoztató cím, nem emelhető át változatlanul.

Hivatalos nyelven közölt háttér-információ.

Hivataloskodó, dagályos megfogalmazás.

Visszatérő alany, le lehet egyszerűsíteni *tervezetre*.

Végig a tanács véleményéről van szó, nem kell folyton megemlíteni.

Ez fontos megállapítás, az összefoglaló leadbe kívánkozik.

Felesleges közbeékelés.

Ez a kockázatokra vonatkozó első figyelmeztetés. Az összefoglaló leadbe kívánkozna, egyszerűsíthető.

Az MTI szerkesztette anyag

Költségvetés – A Költségvetési Tanácsnak nincsenek alapvető ellenvetései

Budapest, 2016. április 21., csütörtök (MTI) – Alapvetően hitelesnek és megalapozottnak tartja a Költségvetési Tanács a jövő évi költségvetés tervezetét, arra azonban figyelmeztetettek, hogy tovább kell javítani az adóbeszedés hatékonyságát az ideinél magasabbra előirányzott adóbevételek eléréséhez.

A KT az MTI-nek csütörtökön eljuttatott közleményében megalapozottnak nevezte a jövő évi büdzsé alapjául szolgáló, 3,1 százalékos GDP-növekedési prognózist, a 2,4 százalékos GDP-arányos hiánycélt és az államadósság csökkenését GDP-arányosan az idei 73,5 százalékról 71,9 százalékra.

Az idei, várható 2,5 százalékos gazdasági növekedési ütem 2017-es gyorsulását az uniós források felhasználásának várható fel-futása és a növekedés egyéb tényezői, mindenképp a bővülő fogyasztás támaszthatja alá a KT szerint.

Feszítettnek tartják ugyanakkor az áfa és az szja előirányzatok megelőző évihez képesti emelését, és megjegyzik, hogy teljesítésükhöz az adóbeszedési hatékonyságot tovább kell javítani.

A tanács úgy értékeli azonban, hogy a tervezet nem tartalmaz kielégítő információt strukturális egyenleg-követelmény megfelelő értékelhetőségére. A nemzeti számlák megújított módszertani szabványa (ESA 2010) szerinti hiány emelkedése a fokozatosan javuló makrogazdasági környezet mellett arra utal, hogy a strukturális hiány emelkedik – hívta fel a figyelmet a tanács.

A tanács indokoltnak tartja, hogy a kormány a törvényjavaslat indokolásában mutassa be, hogy a költségvetési törvényjavaslat szerinti hiánycél eleget tesz az EU strukturális hiányra vonatkozó kritériumának és a stabilitási törvény ezen nyugvó, vonatkozó pontja szerinti követelménynek.

A gyűjtőcím teszi egyértelművé, hogy miről van szó.

Minden fontos információ szerepel a leadben.

A fontosabb makroadatok tényszerűen összegyűjtve.

Jól rövidített bekezdés.

3. A pénzügyi piacok, szolgáltatások

3./1. példa

A Pénziránytű Alapítvány közleménye – 2017. február 9.

Kibővül a Pénz7

Ötoldalú együttműködési megállapodást írnak alá

Több szempontból is újdonságokkal jelentkezik az idén harmadszor meghirdetett, a 2016/2017-es tanév rendjébe hivatalosan is bekerült Pénz7 – a pénzügyi tudatosság és gazdálkodás hete. A program szektorok közötti együttműködésben valósul meg: minisztériumok, állami intézmények és pénzügyi szereplők is támogatják a pénzügyi és vállalkozói kultúra fejlesztését az eseménysorozattal. 2016. november 15. óta már közel 900 iskola regisztrált országshoz a programra, a résztvevő diákok száma a regisztráció szerint meghaladja a 140 ezret.

A témahét sikeres megvalósítása érdekében ötoldalú együttműködési megállapodást kötöttek ma Budapesten: az Emberi Erőforrás Minisztériuma projektgazdaként, a Magyar Bankszövetség, a Pénziránytű Alapítvány, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Junior Achievement Magyarország Alapítvány a Pénz7 együttműködő szakmai partnereiként.

A Pénz7 2015 óta az European Money Week páneurópai rendezvénysorozatának keretében kerül megrendezésre. Ennek során márciusban Európa közel 30 csatlakozó országában pénzügyi témájú tanórákat tartanak a programban részt vevő általános- és középiskolákban. Mindezt úgy, hogy az elméleti tudást építő, gyakorlott pedagógusok mellé pénzügyi önkéntes szakértők is csatlakoznak az iskolai tanórákhoz. A program non-branded, azaz kereskedelmi logó, ajánlat nem jelenhet meg az iskolai eseményeken. A tanórai ismeretanyagot képzett pedagógus csapat állítja össze, szakmai felügyelettel és próbaórákkal, képzésekkel biztosítva annak magas színvonalát. Ugyanakkor az önkéntesek jelenléte az elméleti tudást hatékonyan egészíti ki a tanórákon a gyakorlati ismeretekkel. A kezdeményezés célja, hogy a fiatalok tudatosabban kezeljék pénzügyeiket mindennapjaikban, és alaposabb ismeretekkel rendelkezzenek a gazdaság és a pénzügyvilág működéséről.

Hazánkban a diákok és a pedagógusok egyaránt hatalmas érdeklődést mutattak 2015-ben és 2016-ban is a pénzügyi témahét eseményei iránt, amely 2017-ben több szempontból is megújul. A pénzügyi tudatosság és gazdálkodás hete bekerült a tanév rendjébe, valamint a pénzügyi témák mellett a Nemzetgazdasági Minisztérium kezdeményezésére és részvételével megjelennek a vállalkozói ismeretek is.

Az együttműködési megállapodás kapcsán kiemelték: példaértékű a kormányzat és civil szervezetek összefogása a diákok pénz-

Senki nem tudja mi az a Pénz7, így semmitmondó a cím-

Az alcím sem ad információt, hiányzik az alany és a tárgy.

Az első mondat ugyan bemutatja, hogy miről van szó, de nem az eseményt közli.

Merev, hivataloskodó szóhasználat.

Itt nincs összehasonlítás.

Részt vevő, gyakori helyesírási hiba.

Ezt nem használjuk.

Ez az esemény. Ennek kell lennie a leadnek.

Germanizmus, ki lehet váltani.

Ehelyett a Magyarország szót használjuk.

Nem derül ki, hogy mennyire hatalmas az érdeklődés, és mihez képest.

Ismétlés.

Felesleges kifejezés, természetes, hogy erről van szó.

ügyi és vállalkozói ismereteinek fejlesztése érdekében. Az együttműködő felek fontosnak tartják a pénzügyi-gazdasági nevelést, szemléletformálást, mert segíti a tudatos életvezetést, a társadalmi, gazdasági változásokhoz alkalmazkodást is - mindezt úgy, hogy a mindennapokban használható gyakorlati ismereteket élményszerűen, játékos feladatok által sajátíthatják el a diákok.

Pénzügyi témakörben a fókusztema 2017-ben a korszerű pénzkezelés (Bankoljunk okosan!) lesz, de a korábbi évek családi költségvetési és megtakarításokkal foglalkozó tananyagai is elérhetőek a pedagógusok és így a diákok számára. Az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan 2017-ben is lehetőség nyílik rá, hogy magyarországi bankokból érkező, felkészült önkéntesek segítségével valósuljon meg a program az iskolákban.

Ismétlés.

A témahét vállalkozói oldalról az üzleti ötlet és együttműködés témákkal indul, amely a vállalkozói ismeretek élményalapú bevezetését támogatja. A Pénz7 program részeként elérhetővé válik egy országos hatókörű vállalkozói önkéntes adatbázis, amely a témahét gazdálkodási témájához biztosít vállalkozói önkéntes részvételt, és teszi életszerűvé az órát a diákok számára. A regisztráció során már látható, hogy a várnál jóval nagyobb igény van az új témára, emellett jelentős az érdeklődés a vállalkozói önkéntesek iránt is az iskolák részéről. A témahét vállalkozói részében lehetőséget kapnak a diákok arra, hogy vállalkozói kompetenciáik fejlődjenek, képet kapnak az együttműködésről, a vállalkozói létről – mindezt vállalkozói önkéntesek személyes történeteinek, tapasztalatainak keresztül.

Nem lehet tudni, hogy milyen mértékű érdeklődésről van szó.

A szakértők idén három korosztály számára, kétféle témában állították össze a tananyagot. Minden tananyag és felkészítést segítő anyag (útmutatók, videók) online, ingyenesen elérhető és letölthető lesz a regisztrált tanárok számára a www.penz7.hu oldalról. A szervezők felajánlására az első 500 pénzügyi témára regisztrált iskola kinyomtatva is megkapja az óraterveket és a tanári segédleteket. A Pénz7 kísérő programjai között szerepel többek között pedagógus felkészítő oktatás, illetve további interaktív vetélkedők, versenyek és pályázatok. Utóbbiak a diákok számára segítik, hogy a téma a tanórai kereteken túl is érdekes, figyelemfelkeltő maradjon.

Ez az MTI-hírhez már felesleges információ.

Az együttműködési megállapodást sajtónyilvános keretek között 2017. február 9-én, 14.00 órakor írták alá az EMMI-ben, ahol az aláírók a következők voltak:

Palkovics László, oktatásért felelős államtitkár – EMMI
Lepsényi István, gazdaságfejlesztésért és -szabályozásért felelős államtitkár – NGM

Kovács Levente, főtitkár – Magyar Bankszövetség
Hergár Eszter, kuratóriumi elnök – Pénziránytű Alapítvány
Gergely Orsolya, ügyvezető igazgató – Junior Achievement Magyarország Alapítvány.⁹

Olyan, inkább a háttérbe illő megjegyzés, amely a fotó miatt talán érdekes, de az MTI kiadásában felesleges.

⁹ A közlemény szövege elérhető: <http://penziranytu.hu/kibovul-penz7> (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

Az MTI szerkesztette anyag

Ötoldalú megállapodás a pénzügyi ismeretek iskolai oktatásának szélesítésére

Budapest, 2017. február 9., csütörtök (MTI) – A pénzügyi és vállalkozási ismeretek iskolai terjesztésének szélesítéséről írt alá csütörtökön megállapodást Palkovics László, az Emberi Erőforrások Minisztériumának oktatásért felelős államtitkára a Nemzetgazdasági Minisztériummal, a Magyar Bankszövetséggel, a Pénziránytű Alapítvánnyal és a Junior Achievement Alapítvánnyal az idei pénzügyi tudatosság és gazdálkodás hete, a Pénz7 program keretén belül.

Palkovics László a szerződés aláírást követően hangsúlyozta: a megújuló nemzeti tantervben kiemelt szerepet kap majd az életvitellel kapcsolatos ismeretek oktatása, így a pénzügyi ismeretek, a pénzügyi tudatosság elsajátítása is. Az idén a március 6. és 10. közötti rendezvénysorozat vállalkozói ismeretek oktatásával is bővül.

Lepsényi István, az NGM gazdaságfejlesztésért és -szabályozásért felelős államtitkára az MTI-nek elmondta: idén a vállalkozói ismeretek témakörét is beveszik a Pénz7 programjába, a vállalkozások alapításának kérdéskörétől kezdve egészen a cégek tevékenysége során felmerülő kihívásokig, buktatókig.

A Pénz7 keretében a magáncégek alapításáról, a vállalkozói lét témájáról sikeres vállalkozások vezetői tartanak majd előadásokat a tanulóknak, akik esetenként kimehetnek az adott cég irodáiba, telephelyére, hogy a társaságok működését a helyszínen figyeljék meg.

Balogh László, a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) pénzügypolitikáért felelős helyettes államtitkára arról szólt, hogy várhatóan még az idén a kormány elé kerül a pénzügyi jártasságot, pénzügyi tudatosságot segítő nemzeti stratégia, amely hét éves időintervallumban szabja meg azokat a feladatokat, hogyan bővítsék az ifjabb nemzedék pénzügyi ismereteit.

A Pénz7 eseményeit 2015 óta az European Money Week páneurópai rendezvénysorozat keretén belül rendezik meg. Márciusban Európa közel 30 csatlakozó országában pénzügyi témájú tanórákat tartanak a programban részt vevő általános- és középiskolákban. Az elméleti tudást oktató, gyakorlott pedagógusok mellé pénzügyi önkéntes szakértők is csatlakoznak az iskolai tanórákhoz.

A program során egyetlen bank, pénzügyi intézmény kereskedelmi logója, ajánlata sem jelenhet meg az iskolai eseményeken. A tanórai ismeretanyagot képzett pedagógus csapat állítja össze, szakmai felügyelettel és próbaórákkal, képzésekkel. Ugyanakkor az önkéntesek jelenléte az elméleti tudást hatékonyan egészíti ki a gyakorlati ismeretekkel – mondták el a szervezők.

3./2. példa

A GIRO Zrt. közleménye – 2016. október 28.

Könnyebb lesz bankot váltani

A GIRO Zrt. 2016. október 28-án elindította a kiemelt biztonságú, zárt kommunikációs csatornán elérhető GIROBankváltás szolgáltatását, ami a szolgáltatáshoz csatlakozó bankoknak és takarékszövetkezeteknek nyújt hatékony támogatást az egyszerűsített fizetési számla váltásokkal kapcsolatos operációs feladatok lebonyolításában.

A 2016. október 29-én hatályba lépett 263/2016. (VIII. 31.) Kormányrendelet a fizetési számla váltással kapcsolatos folyamatokat szabályozza és a 2014. július 23-i 2014/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja. A rendeletben előírtak betartása kötelező a számlavezető bankok számára és sok tekintetben eltér a korábban önkéntes alapon működő bankszövetségi ajánlás által szabályozott folyamattól.

A rendeletnek köszönhetően sok változás mellett a bankok számára előírt határidők is rövidülnek (a teljes bankváltási folyamat legfeljebb 12 munkanapra csökkenhet) és az ügyfelek a meghatalmazásban kérhetik az új bankjukat az ismétlődő átutalást indítók számlaszám változással kapcsolatos értesítésére. Fontos kiemelni azt is, hogy jövőben a bankváltásban érintett ügyfelek kártérítésre jogosultak, amennyibe a bankváltás során a régi vagy az új bank hibájából veszteség éri őket.

Annak érdekében, hogy a bankváltási folyamat hatékonyabban működjön, csökkenjen az elutasított bankváltások aránya és kisebbek legyenek a bankszektor egyszerűsített bankváltásokkal kapcsolatos terhei, a GIRO Zrt. vezetősége a bankváltásban érintett pénzforgalmi szolgáltatókkal és a Magyar Bankszövetséggel történt egyeztetéseket követően úgy döntött, hogy az egyszerűsített bankváltásban érintett bankok igényeit kiszolgáló bankváltási folyamatok gördülékenyebb lebonyolítását elősegítő szolgáltatást indít.

Ennek eredménye a bankok aktív közreműködésével és bevonásával kifejlesztett GIROBankváltás alkalmazás és az alkalmazás által használt üzenet szabvány, ami megfelel a Kormány 263/2016. (VIII. 31.) fizetési számla váltás folyamatát szabályozó rendeletében megfogalmazott elvárásoknak. A GIROBankváltás szolgáltatás elindítása összhangban van a GIRO Zrt. bankszektoron belüli verseny elősegítését célzó stratégiai célkitűzésével. A megoldás növeli a bankok közötti versenyt, megkönnyíti az ügyfelek részére a bankváltást, és közvetetten támogatja a csoportos beszédések elterjedését is.

Az alkalmazás használata kontrollált környezetet, nyomon követhető folyamatokat és ellenőrzési funkciókat biztosít a pénzforgalmi szolgáltatók számára. A szolgáltatás használatával a bankok könnyebben meg tudnak felelni a rendelet alapján kötelezően betar-

Informatív, rövid, lényegre törő cím, de az időpont hiányzik.

Bonyolult lead, amely nem kapcsolódik szorosan a címhez. Csak az időpont egyértelmű.

Felesleges, legfeljebb háttér-információnak jó.

Kihagyható bekezdés, a következő részletesen ismerteti az itt leírtakat.

Felesleges ismétlés.

Felesleges.

Bonyolult megfogalmazás, egyszerűbb lenne így: *bankot váltó*.

Itt derül ki először, hogy mit jelent be a GIRO.

Dagályos megfogalmazás.

Ez nyilvánvaló.

Teljesen felesleges részlet.

Fontos részlet, a hír elején kell lennie.

tandó előírásoknak, és az alkalmazásba épített ellenőrzési funkcióknak köszönhetően jelentősen csökkenni fog a hibásan megadott adatok miatt elutasított bankváltások száma.

A GIRO Zrt. által fejlesztett rendszer használatával nagyban egyszerűsödnek a folyamattal kapcsolatos banki oldali feladatok és a visszautasított bankváltások száma is csökken, mert az alkalmazás és a szabvány kialakításnak a főbb szempontja a bankváltási folyamat átláthatóbbá, automatizáltabbá és hibamentesebbé tétele volt.

A GIRO Zrt. – elsősorban az alkalmazást használó bankok tapasztalatai és visszajelzései alapján – folyamatosan fejleszteni fogja a GIROBankváltás szolgáltatását annak érdekében, hogy tovább növelje az egyszerűsített bankváltási folyamat hatékonyságát.

Bonyolult, lényegesen lerövidíthető.

Ez az eddigiek ismétlése.

Kihagyható.

Az MTI szerkesztette anyag

A Giro Zrt. a bankváltást támogató szolgáltatást indít

Budapest, 2016. október 28., péntek (MTI) – A bankváltások lebonyolítását támogató szolgáltatást indít a Giro Zrt. GIROBankváltás néven – közölte a társaság pénteken.

Közleményükben felidézük: október 29-én hatályba lép az a kormányrendelet, amely az egyszerűsített bankváltás folyamatát szabályozza.

A GIROBankváltás megkönnyíti a bankok számára a rendeletben előírtak betartását, hatékony támogatást nyújt a csatlakozó bankoknak és takarékszövetkezeteknek az egyszerűsített fizetési számla váltások operációs feladatainak lebonyolításában.

Kifejtik: a GIROBankváltás szolgáltatás elindítása összhangban van a Giro Zrt. bankszektoron belüli verseny elősegítését célzó stratégiai célkitűzésével. Növeli a bankok közötti versenyt, megkönnyíti az ügyfeleknek a bankváltást, és közvetetten támogatja a csoportos beszédések elterjedését is.

A társaság – elsősorban az alkalmazást használó bankok tapasztalatai és visszajelzései alapján – folyamatosan fejleszteni fogja a szolgáltatást annak érdekében, hogy tovább növelje az egyszerűsített bankváltási folyamat hatékonyságát – írják közleményükben.

Lényegesen tömörebb, mégis minden releváns információt tartalmazó anyag született.

3./3. példa

A BÉT közleménye – 2016. január 18.

Kötéstörlés lehetősége certifikátokra és warrantokra

A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) 2017. február 6-tól a certifikátok és a warrantok esetében bevezeti a már létrejött kötések törlésének lehetőségét. A BÉT a nemzetközi piaci gyakorlattal összhangban, a kötésben résztvevő felek védelme érdekében ad lehetőséget a törlésre, amennyiben bebizonyosodik, hogy a kötés árfolyama jelentősen eltér a piaci ártól.

A BÉT-en 2016. február 6-tól bevezetésre kerülő új eljárás célja, hogy a kötésben részt vevő feleket (befektetők, árjegyzők) védje a nyilvánvalóan hibás áron kötött ügyletekből fakadó esetleges veszteségektől, amit jellemzően félreütés vagy technikai probléma okozhat. Ilyen eseményre csak nagyon ritkán és kivételes esetekben kerülhet sor.

A kötés törlését a kötésben érintett bármely tőzsdetag (befektetési szolgáltató) kezdeményezheti majd az ügylet megkötését követő 1 órán belül, de legkésőbb az adott tőzsdenapon 16:30-ig. A törlés feltétele, hogy a kötés ára a mögöttes termék piacából származtatott ártól (elméleti ár) jelentősen, több mint 50 százalékos mértékben eltérjen. A kötéstörlés lehetősége kizárólag a folyamatos aukció modellben kereskedett strukturált termékekre, azaz a certifikátokra és a warrantokra vonatkozik.

A kötés pillanatában érvényes elméleti árról szóló szakvéleményt a Strukturált termék árjegyzője biztosítja, és a BÉT vezérigazgatója ennek alapján dönt a törlésről vagy a törlési kérelem elutasításáról.

A 2018-ban életbelépő MiFID II várhatóan előírja majd, hogy bizonyos esetekben a tőzsdének ki kell dolgoznia a kötés törlésének a lehetőségét. A BÉT a mostani szabálmódosítással ezen előírás életbelépése előtt szeretne már lehetőséget biztosítani a törlésre a certifikátok és warrantok esetében, annak érdekében, hogy a kötésben részt vevő feleket védje a nyilvánvalóan hibás áron kötött ügyletekből fakadó esetleges veszteségektől.¹⁰

Rossz címválasztás. Nem közismert elnevezések szerepelnek benne, bár akinek a közlemény szól, az vélhetően ismeri ezeket.

Ez a kifejezés rövid ismertetésre szorulna.

Általában felesleges töltőszó.

A részt vevő kifejezés jelző, külön kell írni.

Ismétlés.

Itt már jól használja a közlő a kifejezést.

Gyakori töltelék.

Az ami/amely vonatkozó névmások használatának gyakori hibája.

Bár ezt magyarázatnak szánták, a hozzá nem értők további ködösítésként érzékelik.

A rövidítést meg kell magyarázni.

Felesleges.

Modoros.

Ez a szó a legtöbbször egy raggal helyettesíthető.

Kihagyható, a BÉT csak a veszteségtől védi a feleket.

Ennek nagy része ismétlés.

¹⁰ A közlemény szövege elérhető: <https://bet.hu/Rolunk/Sajtoszoba/Sajtokozlomenyek/Kotesstorles-lehetosege-certifikatokra-es-warrantokra> (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

Az MTI szerkesztette anyag

A BÉT februártól bevezeti a kötések törlésének lehetőségét két tőkeáttételes terméktípusnál

Ez a megfogalmazás kevésbé terheli az olvasót.

Budapest, 2017. január 18., szerda (MTI) – A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) február 6-tól két tőkeáttételes terméktípusnál, a certifikátoknál és a warrantoknál bevezeti a már létrejött kötések törlésének lehetőségét - közölte a BÉT szerdán az MTI-vel.

A tájékoztatás szerint a magyar börze a nemzetközi piaci gyakorlattal összhangban, a kötésben részt vevő felek védelme érdekében ad lehetőséget a törlésre, amennyiben bebizonyosodik, hogy a kötés árfolyama jelentősen eltér a piaci ártól.

A certifikát és warrant olyan terméktípus, mely lehetővé teszi a befektetőnek a tőkeáttételes kereskedést. A tőkeáttétel lényege, hogy a befektető a befektetési stratégiáját alacsonyabb tőkeigénnyel tudja megvalósítani, mintha a mögöttes termékbe fektetett volna.

Ez magyarázat, saját kiegészítést igényel.

Az új lehetőség célja, hogy a kötésben részt vevő feleket (befektetők, árjegyzők) védje a nyilvánvalóan hibás áron kötött ügyletekből fakadó veszteségektől. Ezt jellemzően félreütés vagy technikai probléma okozhatja. Ilyen eseményre csak nagyon ritkán és kivételes esetekben kerülhet sor – hívja fel a figyelmet a BÉT.

A kötés törlését a kötésben érintett bármely tőzsdetag (befektetési szolgáltató) kezdeményezheti, az ügylet megkötését követő 1 órán belül, de legkésőbb az adott tőzsdenapon 16 óra 30 percig.

A törlés feltétele, hogy a kötés ára a mögöttes termék piacából származtatott ártól (elméleti ár) jelentősen, több mint 50 százalékos mértékben eltérjen. A kötéstörlés lehetősége kizárólag a certifikátokra és a warrantokra vonatkozik.

A kötés pillanatában érvényes elméleti árról szóló szakvéleményt a strukturált termék árjegyzője biztosítja, és a BÉT vezérigazgatója ennek alapján dönt a törlésről vagy a törlési kérelem elutasításáról.

A 2018-ban életbelépő MiFID II – a pénzügyi eszközök piacaira vonatkozó irányelv – várhatóan előírja majd, hogy bizonyos esetekben a tőzsdének ki kell dolgoznia a kötés törlésének lehetőségét. A BÉT a mostani szabálmódosítással már az előírás életbelépése előtt szeretné a lehetőséget biztosítani – tartalmazza a BÉT közleménye.

Helyesen megmagyarázott rövidítés.

3./4. példa

Az MNB közleménye – 2015. december 4.

Folytatódó javulás a kkv és a lakáscélú hitelezésben

2015 harmadik negyedében a kkv-szegmensben folytatódott a hiteledinamika javulása, éves összevetésben 3,5 százalékkal nőtt a hitelállomány. A vállalati hitelezés folyamatait azonban továbbra is vállalatméret szerinti kettősség jellemzi. A nagyvállalati hitelezés jelentős mértékben csökkent, így a teljes hitelállomány 4,4 százalékkal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest.

A háztartási szegmens új kihelyezései elsősorban a lakáscélú szerződések volumenének köszönhetően növekedtek, ami a hitelezési feltételek változatlansága mellett a kereslet intenzív bővülésének tudható be.

2015 harmadik negyedében 28 milliárd forinttal, vagyis 0,5 százalékkal növekedett a hitelintézetek nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitelállománya a megelőző negyedévhez képest. Ugyanakkor a vállalati hitelezés folyamatait vállalati méretkategóriák szerinti kettősség jellemezte. Míg a nagyvállalati hitelállomány mintegy 46 milliárd forinttal csökkent, addig a kkv-szektor hitelállománya jelentős mértékben, 74 milliárd forinttal bővült, így a kkv hitelezés éves növekedési üteme 3,5 százalékot ért a negyedév végére. A nagyvállalati hitelezés folytatódó leépülése miatt azonban a teljes hitelállomány továbbra is csökkenő tendenciát mutat éves összevetésben, az állományleépülés éves üteme 4,4 százalékot tett ki 2015. szeptemberben.

A háztartási hitelállomány összesen 67 milliárd forinttal mérséklődött a vizsgált időszakban. Így éves összevetésben közel 15 százalékos az állományleépülés üteme, míg az elszámolások egyszeri hatásától eltekintve 4,5 százalékot tenne ki a csökkenés mértéke. Az új hitelkihelyezésekben azonban folytatódott az élénkülés, a hitelintézetek bruttó háztartási hitelvolumene 18 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki értéket. A Hitelezési felmérés alapján a bankok nem változtattak a lakáscélú hitelezési feltételeiken a negyedév során, miközben a bankok teljes köre a kereslet élénküléséről számolt be ebben a szegmensben. A fogyasztási célú hitelek esetében különösen a következő fél évben várnak széles körben keresletnövekedést. Az új háztartási hitelek élénküléséhez az alacsony kamatkörnyezet is hozzájárult: a negyedévben mindkét szegmensben mérséklődtek a hitelköltségek és a felárak is.¹¹

Később kiderül, hogy a cím egy kissé félrevezető.

A hiteledinamika nem javul, legfeljebb erősödik

Itt hiányzik az abszolút szám.

A kedvezőtlen adat kissé el van rejtve a közleményben, így már a cím is félrevezető.

Elhagyható vagy helyettesíthető.

Dagályos mondat, egyszerűsíthető.

Felesleges.

Ez a bekezdés írja le a folyamatok egészét ezen a piacon.

Felesleges.

Ismétlés, ezek az információk már szerepeltek a szövegben.

Egyszerű ragozással kiváltható töltelék.

Felesleges.

¹¹ A közlemény szövege elérhető: www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2015-evi-sajtokozlemenyek/folytatodo-javulas-a-kkv-es-a-lakascelu-hitelezesben (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

Az MTI szerkesztette anyag

MNB: a kkv szektorban bővült, a teljes vállalati szegmensben azonban visszaesett a hitelezés

A teljes információ, a kettősség szerepel a címben.

Budapest, 2015. december 4., péntek (MTI) – Idén a harmadik negyedévben nőtt a lakáscélú kölcsönök volumene, a kis- és középvállalatoknál (kkv) pedig évi 3,5 százalékra gyorsult a hitelállomány növekedése; a nagyvállalati hitelezés azonban jelentősen csökkent, így a teljes vállalati hitelállomány 4,4 százalékkal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest – derült ki a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Hitelezési folyamatok című negyedéves kiadványából, melyet pénteken Budapesten mutattak be az újságíróknak.

Korrekt, minden fontos információt tartalmazó lead.

A háztartási új hitelek elsősorban a lakáscélú szerződéseknek köszönhetően növekedtek, amelyek iránt jelentősen nőtt a kereslet, miközben a hitelezési feltételek nem változtak.

A háztartási hitelállomány 67 milliárd forinttal mérséklődött a vizsgált időszakban. Így éves összevetésben közel 15 százalékos az állományleépülés üteme, míg az elszámolások egyszeri hatásától eltekintve 4,5 százalékot tenne ki a csökkenés mértéke. Az új hitelkihelyezésekben azonban folytatódott az élénkülés, a hitelintézetek bruttó háztartási hitelvolumene 18 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki értékét. A Hitelezési felmérés alapján a bankok nem változtattak a lakáscélú hitelezési feltételeiken a negyedév során, miközben a bankok teljes köre a kereslet élénküléséről számolt be. A fogyasztási célú hiteleknél különösen a következő fél évben várnak keresletnövekedést.

Az új háztartási hitelek élénküléséhez az alacsony kamatkörnyezet is hozzájárult: a negyedévben mindkét szegmensben mérséklődtek a hitelköltségek és a felárak is.

3./5. példa

Az OTP Bank közleménye – 2009. július 10.

Az EBRD tőkét juttat Közép-Európa legnagyobb független bankjának

Kevésbé informatív cím.

220 millió eurós kölcsön-megállapodás a magyarországi OTP Bankkal

A globális gazdasági növekedés lassulásának régióra gyakorolt hatásával összefüggésben az EBRD kölcsöntőkét nyújt a magyarországi OTP Banknak, ezáltal erősítve a pénzügyi intézmény hazai, továbbá más kiemelt kelet-európai országokban folytatott tevékenységét.

Az EBRD piaci feltételek mellett 200 millió euró alárendelt kölcsöntőkét nyújt az OTP Banknak, további 20 millió eurót pedig OTP-saját részvény vásárlásra fordít. Az alárendelt kölcsöntőke lehívásához hat hónap áll rendelkezésre.

Intézménynév első említésekor a teljes név – Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank – használatos.

Az EBRD-től származó tőkejuttatás segítséget nyújt az OTP Banknak, hogy mérsékelje a recesszió hatását és erősítse piaci pozícióját a jelenlegi, kihívásokkal teli környezetben Magyarországon, továbbá a régió azon országában, ahol leányvállalatai révén jelen van.

Kilenc országbeli regionális jelenlétével az OTP Bank fontos szereplő mind a magyar bankszektorban, mind azokban az országokban, ahol az OTP-leányvállalatok a tíz legnagyobb bank között vannak, beleértve Ukrainát, Bulgáriát, Horvátországot és Montenegrót.

Szöszaporítás: háttérjellegű információ, amely nem viszi előre a történetet.

„A mostani, a régió egyik meghatározó bankjával kötött hitel-megállapodással az EBRD mintegy demonstrálja a reálgazdaság számára nyújtott támogatását. Ez a tranzakció tovább erősíti az OTP Bank kapitalizációját és hozzájárul Magyarország és a régió bankszektorára iránti bizalom szintjének emeléséhez” – mondta Reiniger Péter, az EBRD zleti Csoportjának igazgatója.

Merev, hivataloskodó stílus.

Merev, hivataloskodó stílus.

Az EBRD-befektetés része az EBRD, a Világbank Csoport és az Európai Befektetési Bank (EIB) közös felajánlásának, amely több mint 24,5 milliárd eurót biztosít támogatás formájában a régió bankszektorának, illetve ezen keresztül a globális válság által érintett vállalatok, üzleti területek hitelezésére.

Az EBRD eddig 2009-ben több mint 1,77 milliárd euró értékben vállalt kötelezettséget új forrás biztosítására pénzügyi intézmények számára azokban az országokban, ahol a tevékenységét kifejti.

„Ez a megállapodás a közös érdekek megnyilvánulása: az OTP erősítheti hitelezési aktivitását Magyarországon és a bankcsoport egészében, miközben az EBRD demonstrálja a régió iránti elkötelezettségét” – mondta dr. Urbán László, az OTP Bank vezérigazgató-helyettese.

Az OTP Bank, amely a legnagyobb univerzális pénzügyi szolgáltató Magyarországon és a legnagyobb független bankcsoport Közép-Európában, csaknem 12 millió ügyfelet szolgál ki kilenc ország-

ban. Az EBRD már eddig is az OTP Bank intézményi befektetői közé tartozott, és a jelenlegi akvizícióval 2%-ra növeli részesedését.

Magyarországi tevékenységének kezdete óta az EBRD 2,5 milliárd euró fölötti összeget investált több mint 100 projekten keresztül az infrastruktúra területén, továbbá a vállalati, az energia- és a pénzügyi szektorban.

Az EBRD, amelynek 61 ország és két kormányközi intézmény a részese, a piacgazdaságok és a demokráciák fejlesztését támogatja több országban, Közép-Európától Közép-Ázsiáig. www.ebrd.com¹².

Az MTI szerkesztette anyag

EBRD: 220 millió euró az OTP Banknak

Budapest, 2009. július 10., péntek (MTI) – Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) piaci feltételek mellett 200 millió euró alárendelt kölcsöntőkét nyújt az OTP Banknak, további 20 millió eurót pedig OTP-sajátrészesvény vásárlásra fordít.

A Budapesti Értéktőzsde honlapján pénteken közzétett OTP-közlemény szerint az alárendelt kölcsöntőke lehívásához hat hónap áll rendelkezésre.

Az EBRD-től származó tőkejuttatás segítséget nyújt az OTP Banknak abban, hogy mérsékelje a recesszió hatását és erősítse piaci pozícióját a jelenlegi, kihívásokkal teli környezetben Magyarországon, továbbá a régió azon országaiban, ahol leányvállalatai révén jelen van – áll a közleményben.

A közlemény idézi Reiniger Pétert, az EBRD üzleti csoportjának igazgatóját, aki szerint „a régió egyik meghatározó bankjával kötött hitel-megállapodással az EBRD mintegy demonstrálja a realgazdaság számára nyújtott támogatását. Ez a tranzakció tovább erősíti az OTP Bank kapitalizációját és hozzájárul Magyarország és a régió bankszektora iránti bizalom szintjének emeléséhez.”

Urbán László, az OTP Bank vezérigazgató-helyettese közölte, „ez a megállapodás a közös érdekek megnyilvánulása. Az OTP erősítheti hitelezési aktivitását Magyarországon és a bankcsoport egészében, miközben az EBRD demonstrálja a régió iránti elkötelezettségét.”

A befektetés része az EBRD, a Világbank Csoport és az Európai Befektetési Bank (EIB) közös felajánlásának, hogy több mint 24,5 milliárd eurót biztosítanak támogatás formájában a régió bankszektorának, elősegítve a globális válság által érintett vállalatok, üzleti területek hitelezését.

A közlemény szerint az OTP Bank a legnagyobb univerzális pénzügyi szolgáltató Magyarországon és a legnagyobb független bankcsoport Közép-Európában. Csaknem 12 millió ügyfelet szolgál ki kilenc országban.

¹² A közlemény elérhető: www.otpbank.hu/static/portal/sw/file/090710_EBRD_kozos.pdf
(a letöltés ideje: 2017. október 19.)

Az EBRD már eddig is az OTP Bank intézményi befektetői közé tartozott, a jelenlegi akvizícióval 2 százalékra növeli részesedését.

Magyarországi tevékenységének kezdete óta az EBRD több mint 2,5 milliárd eurót fektetett be Magyarországon.

Háttér

EBRD: 220 millió euró az OTP Banknak – HÁTTÉR

A hírszerkesztési gyakorlatban megszokott, hogy az alaphírbe nem illeszthető, de annak megértését segítő információk külön anyagba kerülnek.

Budapest, 2009. július 10., péntek (MTI) – Az OTP Bank és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) között január óta zajló tárgyalások lezárásaképpen pénteken jelentették be, hogy a londoni székhelyű fejlesztési bank piaci feltételek mellett 200 millió euró alárendelt kölcsöntőkét nyújt az OTP-nek, további 20 millió euró értékben pedig OTP-részvényeket vásárol.

Részleteket nem tettek közzé.

Thomas Mirow, az EBRD elnöke egy január végi interjújában már jelezte: a magyar kormányval folytatott korábbi egyeztetések nyomán az EBRD tőkét készül kihelyezni magyar pénzüzetekbe.

Csányi Sándor, az OTP elnök-vezérigazgatója február közepén arról számolt be, hogy az OTP és az EBRD között megindultak a tárgyalások az együttműködés kereteiről.

Február 27-én hivatalosan is bejelentették, hogy a válság hatásainak enyhítésére a Világbank, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) és az Európai Beruházási Bank (EIB) két éven át összesen 24,5 milliárd eurót kölcsönöz a közép- és kelet-európai országok pénzüzeteteinek és vállalatainak. A mostani megállapodás ennek a csomagnak a része.

Április elején már azt is lehetett tudni, hogy az EBRD-vel folyó tárgyalások központi eleme egy 200 millió euró összegű alárendelt kölcsöntőke nyújtása az OTP Banknak.

Urbán László, az OTP vezérigazgató-helyettese július 8-án a Reutersnak nyilatkozva kijelentette, az OTP hamarosan befejezi a tárgyalásokat az EBRD-vel, bár mint mondta, „ez nem sürgős”, hiszen a bank jó úton van idei célja, a 150 milliárd forintot meghaladó adózott eredmény felé, és nincs szüksége új tőkére 2010 végéig. Ugyanakkor azt is elmondta, hogy a csoport külföldi leányintézményeinek esetleg szükségük lesz 100–200 millió dollár friss tőkére még az idén, főleg a tőkemegfelelési mutatók felügyeleti újraszabályozása miatt, és az OTP nem tervezi egyetlen külföldi egysége eladását sem.

Az alárendelt kölcsöntőke olyan forráselem, amely egy esetleges felszámolás esetén a követelések kielégítésének sorrendjében hátrasorolódik (alárendelt), és csak a saját tőkét (részvényeseket) előzi meg. Az alárendelt kölcsöntőke kamatozó forrás, legalább öt-éves lejáratú.

Alárendelt kölcsönt általában a tulajdonosok nyújtanak egy banknak annak érdekében, hogy sajáttőke-tranzakciók nélkül erősíthessék tőkeellátottságát.

4. A vállalatok

4./1. példa

*A Colliers International közleménye – 2017. január 30.*¹³

Kivételes év a magyar ingatlanbefektetési piacon

Semmitmondó cím.

BUDAPEST, 2017. január 30. – A kedvező nemzetközi és magyar gazdasági környezet összesen 133%-os befektetési volumenbővülést eredményezett 2016-ban az előző évhez képest, így a magyarországi kereskedelmi ingatlanok tranzakciós értéke elérte a valaha volt második legmagasabb, EUR 1,7 milliárdos értéket. A legkeresettebb ingatlan típus 2016-ban továbbra is az iroda maradt 56%-os részesedéssel, amit a kiskereskedelmi ingatlanok követtek 25%-kal, majd az ipari, logisztikai projektek 11%-os részesedéssel.

Merev, hivataloskodó stílus.

Feleslegesen használt szakkifejezés.

Redundancia.

Bonyolult mondat szerkezet.

Itt hiányoznak az előretekinthető adatok.

A magyar befektetők 2016-ban is meghatározó szereplői maradtak a befektetési piacnak közel 37%-os részesedéssel. Az év során az összes jelentős hitelminősítő cég az ország adóbesorolását befektetésre ajánlott kategóriába emelte, ennek is köszönhetően az év során számos új nemzetközi befektető jelent meg a magyar piacon.

Merev stílus.

Redundancia.

Hivataloskodó stílus.

Hivataloskodó stílus.

A befektetési piac dinamikájának változását jól mutatja, hogy a volumen több mint megkétszereződött. A növekedés egyik mozgatórugója a befektetések méretében is keresendő, a tavalyi év során átlagosan 15 millió euró, míg 2016-ban 25 millió euró volt az ügyletenkénti méret. A növekvő kereslet a tavalyi évekhez képest 0,5–1,0%-kal csökkenő „prime” hozamokban is megmutatkozott. A jellemző „prime” irodahozam 2016 végén 6,5%-ra csökkent, míg a kiskereskedelmi (bevásárló központok) eszközök esetében ugyan-ezen mutató 6,25%-on állt, illetve ipari/logisztikai ingatlanok 8,25%-os hozamon cseréltek gazdát.

Bonyolult mondat szerkezet.

Bonyolult mondat szerkezet.

2017 várhatóan hasonlóan aktív év lesz, mint 2016 volt, több hozzáadott értékkel rendelkező befektetéssel és nagyobb méretű portfólió ügylettel, mint a korábbi években; további hozamcsökkenéssel és bérleti díj emelkedéssel párosulva. Az új belépők főként Brit és Észak-Amerikai magántőke kezelő cégek, Dél-Afrikai tőzsdén jegyzett és magánvállalatok. Továbbá a német és osztrák intézményi befektetők is egyre inkább visszatérnek a magyar piacra. Nettó befektetés szempontjából a legaktívabbak a német intézményi befektetők voltak, akik 130 millió eurós pozitívummal zártak, vagyis ennyivel többet költöttek, mint amennyi értékben értékesítettek kereskedelmi ingatlanokat.

Merev stílus.

Bonyolult mondat szerkezet.

„2016 döntő év volt a magyar befektetési piacon az elmúlt években elért fokozatos növekedést követően. A kulcs nemzetközi befektetők visszatérése a magyar piacra, illetve a hazai vevők növekvő száma segített abban, hogy Magyarország visszakерüljön az európai ingatlanbefektetési piac térképére” nyilatkozta Vécsey Ben-

Szószaporítás.

¹³ A közlemény elérhető: www.colliers.com/hu-hu/hungary/insights/market-news/2017/2017-01-30-investment-mr (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

ce, a Colliers International magyarországi irodájának befektetési igazgatója.

A Colliers International kivételes évet zárt, ügyfeleinket 6 jelentős tranzakcióban segítettük, olyan kulcs ügyletekben, mint a Park Atrium, a Nordic Light és a Rhenus logisztikai központjának értékesítésében.

Az ingatlan tanácsadó cég teljes, legfrissebb, magyarországi befektetési piaccal foglalkozó piaci jelentése a linkre kattintva érhető el.

Félrevezető állítás.

Innen hiányoznak az összehasonlító adatok.

Nyelvtani hibák sokasága.

Lényegi információkat elrejtő, rosszul felépített közlemény.

Az MTI szerkesztette anyag

A magyarországi kereskedelmi ingatlanbefektetések 133 százalékkal nőttek tavaly

Budapest, 2017. január 30., hétfő (MTI) – Több mint duplájára nőtt tavaly a kereskedelmi ingatlanbefektetések értéke Magyarországon; a Colliers International ingatlan tanácsadó cég hasonlóan aktív évre, további hozamcsökkenésre és bérletidj-emelkedésre számít 2017-ben.

A cég hétfői közleményében ismertette, tavaly 133 százalékkal nőtt a magyarországi kereskedelmi ingatlanbefektetések volumene, így a kereskedelmi ingatlanok tranzakciós értéke elérte az eddigi második legmagasabb, 1,7 milliárd eurós értéket.

A legkeresettebb ingatlantípus tavaly is az iroda maradt 56 százalékos részesedéssel, ezt követték a kiskereskedelmi ingatlanok 25, majd az ipari, logisztikai projektek 11 százalékos részesedéssel.

A közlemény szerint annak is köszönhetően jelent meg tavaly sok új nemzetközi befektető a hazai piacon, hogy 2016-ban a főbb nemzetközi hitelminősítők az ország adóbesorolását befektetésre ajánlott kategóriába emelték. A magyar befektetők részesedése a piacon 37 százalékos.

A tavalyi növekedés egyik mozgatórugója a befektetések mérete, 2016-ban átlagosan 25 millió euró volt az ügyletenkénti méret, míg 2015-ben 15 millió euró.

A hozamok 0,5–1,0 százalékkal csökkentek az előző évhez képest, a jellemző irodahozam 2016 végén 6,5 százalékra csökkent, a kiskereskedelmi ingatlanok (bevásárló központok) esetében a mutató 6,25 százalékon állt, míg az ipari, logisztikai ingatlanok 8,25 százalékos hozamon cseréltek gazdát.

A Colliers International várakozása szerint az idei hasonlóan aktív év lesz, mint a tavalyi, több hozzáadott értékkel rendelkező befektetéssel és nagyobb méretű portfólió ügylettel, mint a korábbi években, további hozamcsökkenéssel és bérletidj-emelkedéssel.

Az új belépők főként brit és észak-amerikai magántőkekezelők, illetve dél-afrikai, tőzsdén jegyzett cégek és magánvállalatok, valamint a német és osztrák intézményi befektetők is egyre inkább visszatérnek a magyar piacra – derül ki a közleményből.

4./2. példa

Az Opten közleménye – 2015. november 26.

Építőipar: kevés az új cég az ágazatban

Megtévesztő cím: az állítás a céginformációs szolgáltatóé.

A megelőző havival hajszállra megegyezően összesen 645 cég szűnt meg októberben az építőiparban Magyarországon. „Az ágazatban zajló megtisztulási folyamat tempóját jól mutatja, hogy míg idén negyedik alkalommal emelkedett hatszáz fölé a törlések száma, korábban egyetlen ilyen hónap sem volt” – mondja Pertics Richárd, az adatokat közzétevő Opten céginformációs szolgáltató igazgatója.

Októberben 645 építőipari vállalkozás szűnt meg Magyarországon, ezzel megismétlődött a szeptemberi rekord. Ilyen sok céget korábban sohasem törölt a cégbíróság egyetlen hónap leforgása alatt. „A magas és növekvő megszűnési ráta 2014 eleje óta töretlen. Noha a jelenség továbbra is főképp egy megtisztulási folyamat része, most már nem nyugtathatjuk meg magunkat ennyivel” – véli Pertics Richárd, az Opten céginformációs vezetője, aki szerint a szektor csökkenő kibocsátása és az alacsony megrendelésállomány most már érződik a cégstatisztikákon is.

Értelmetlen mondat.

„Nem a sok megszűnéssel, hanem az alacsony cégalapítási kedvvel van probléma” – mondja Pertics Richárd. A nagyszámú törlés annak eredménye, hogy a cégbíróság – komolyan véve feladatát – az elmúlt egy évben számtalan olyan vállalkozást ítelt kényszertörlésre, amelyik már ránézésre sem működött. Ez azonban nem húzta vissza a szektor teljesítményét, egyszerűen csak kipucolta a piacot. Párhuzamosan ugyanakkor egyre kevesebb cég alakult, ami egy darabig ugyancsak egészséges folyamatnak volt tekinthető, hiszen az építőiparban – a gazdaság legfertőzöttebb ágazataként – sok volt a cégvezetés által csődbe, felszámolásba vitt és adósságokkal megszűnő vállalkozás. Ennek megfelelően a 2011-ben még ötezer feletti cégalapítás a következő években, ahogy szigorodtak a cégvezetők felelősségét megállapító jogszabályok, 3000–3500-ra csökkent. Idén október végéig azonban csak 2400 céget alapítottak, és számuk az év végéig még úgy sem éri el a háromezretet, hogy a kormányzat meglegbegtette a jelentős áfacsökkenés lehetőségét.

Szószaporítás.

„Nemcsak a megrendelésállománnyal van most már gond, hanem azzal is, hogy egy komoly vállalkozás alapításához hiányoznak a személyi feltételek is” – véli az Opten igazgatója. Az elvándorlás az építőiparban a vendéglátáshoz hasonló méreteket ölt: általános a szakemberhiány a szakmában, komplett munkafolyamatokhoz hiányzik a munkaerő. – „Ágazati szereplők szerint villanyszereléshez és gépészethez alig találni embert, de több más szakipari tevékeny-

ségben is jelentős a munkaerőhiány, a magasabb béreket pedig lehetetlen lenne érvényesíteni a megrendelőknél” – mondja Pertics.¹⁴

Az MTI szerkesztette anyag

Opten: továbbra is sok cég szűnik meg az építőiparban

Budapest, 2015. november 26., csütörtök (MTI) – Októberben 645 építőipari vállalkozás szűnt meg Magyarországon, éppen annyi, mint szeptemberben; a magas és növekvő megszűnési ráta 2014 eleje óta töretlen, amely mögött a szektor megtisztulása mellett a csökkenő kibocsátás és az alacsony rendelésállomány áll – közölte az Opten céginformációs szolgáltató csütörtökön az MTI-vel.

Megjegyezték azt is, hogy nem a sok megszűnés, hanem az alacsony cégalapítási kedv a probléma. A nagyszámú törlés annak eredménye, hogy a cégbíróság az elmúlt egy évben számtalan olyan vállalkozást ítelt kényszertörlésre, amely már ránézésre sem működött. Ez azonban nem húzta vissza a szektor teljesítményét, egyszerűen csak megtisztította a piacot.

Ezzel párhuzamosan azonban egyre kevesebb cég alakult, ami egy darabig ugyancsak egészséges folyamatnak volt tekinthető, hiszen az építőiparban – a gazdaság legfertőzöttebb ágazataként – sok volt a cégvezetés által csődbe, felszámolásba vitt és adósságokkal megszűnő vállalkozás. Például a 2011-ben még ötezer feletti cégalapítás a következő években – ahogy szigorodtak a cégvezetők felelősségét megállapító jogszabályok – 3000-3500-ra csökkent.

Idén október végéig azonban csak 2400 céget alapítottak, és számuk az év végéig sem éri el a 3 ezret, annak ellenére, hogy a kormányzat meglebegtette a jelentős áfa-csökkentést a lakásépítési ágazatban.

Az Opten megítélése szerint nemcsak a csökkenő megrendeléssel van gond, hanem azzal is, hogy egy komoly vállalkozás alapításához hiányoznak a személyi feltételek. Az elvándorlás az építőiparban is a vendéglátáshoz hasonló méreteket öltött. Az ágazati szereplők szerint villanyszereléshez és gépészeti szereléshez ma már alig találni embert.

Az ágazat jövedelemtermelő képessége is jelentősen csökkent 2013 óta. Tavaly 170 milliárd forint összesített eredményt tudtak felmutatni az építőiparban tevékenykedő vállalkozások, míg egy évvel korábban még 384 milliárd forint profittal zártak. Azóta minden hozzáférhető adat szerint csökkent az ágazat kibocsátása, és ez valószínűleg meglátszik majd a 2015-ös árbevételen és a nyereségen is – áll a közleményben.

¹⁴ A közlemény elérhető: <http://magyarepitok.hu/az-epitoiparban-megtisztulasi-folyamat-zajlik> (a letöltés ideje:

4./3. példa

A Rail Cargo Hungaria közleménye – 2017. február 3.

Az állami és a versenyszféra együttműködésével fejlődik Záhony

Semmitmondó cím.

(Mándok, 2017. február 3.) – A térség felzárkózását, versenyképességének javítását szolgáló megállapodást írtak alá 2017. február 3-án, Mándokon. A kormányzat támogatásával a Dunai Vasmű nyersanyagellátását a következő években Záhonyon keresztül biztosítják. Az ISD DUNAFERR és a Rail Cargo Hungaria Zrt. együttműködésének feltételeit rögzítő okmány hosszú távon garantálja a térség fejlődését.

Rosszul szerkesztett lead.

A megállapodást Dávid Ilona, a MÁV Zrt. elnöke-vezérigazgatója jelenlétében Evgeny Tankhilevich, az ISD DUNAFERR Zrt. cégvezetője, dr. Kovács Imre, a Rail Cargo Hungaria (RCH) Zrt. Igazgatóságának elnöke, valamint Vaso Janicic, az ISD Portolan Kft. ügyvezető igazgatója látta el kézjegyével.

A mai aláírás feltételeit az a szerződésben rögzített keretrendszer tette lehetővé, amelyet tavaly év végén az ISD DUNAFERR, az ISD Portolan és a Rail Cargo Hungaria vezetői mellett, a térségben átrakó tevékenységet végző Záhony-Port, valamint a Kelet-Trans és Transit-Speed vezetői írtak alá. Az aláíró átrakó vállalatok elsősorban a Dunai Vasműbe érkező nagy mennyiségű vasérc, szén, buga és más anyagok záhonyi átrakásához biztosítanak kapacitást. Az átrakási tevékenységre határozatlan időre, míg a fuvarozási feladatok ellátására öt évre vállaltak elkötelezettséget az érintettek.

A térségi együttműködésnek köszönhetően a DUNAFERR a tavalyi mennyiségekhez képest már idén 50%-kal növeli a Záhonyon keresztül vasúton a dunaúvárosi vasgyárba fuvarozott nyersanyagok és az onnan kiszállított késztermékek volumenét, várhatóan 1,7 millió tonnára. A 2015. évi forgalommal összevetve a növekedés két és félszeres. A forgalom bővítését a DUNAFERR-ben az elmúlt időszakban végrehajtott beruházások tették lehetővé. A termelés ismét két kohóval folyik, a meleg hengermű motorjának cseréje hengerelelési többletkapacitást biztosít, így a havi kibocsátás akár negyedével is nőhet.

Fölösleges szakkifejezés.

A Rail Cargo Hungaria és a DUNAFERR hosszú távú szerződések alapján történő együttműködése már egy évtizedes múltra tekint vissza. A DUNAFERR cégcsoport évente kb. 4 millió tonna forgalmat bonyolít az RCH-val, ami ez utóbbi összforgalmának több mint 12%-át jelenti. A forgalom zavartalan és biztonságos lebonyolításának növelése érdekében néhány héttel ezelőtt dr. Kovács Imre megállapodott az Ukrán Vasutak elnökével arról, hogy a két társaság az idei évre meghosszabbítja együttműködési szerződésének érvényességét. A különböző gazdasági és egyéb korlátozások ellenére az

Elbizonytalanító meghatározás.

Merev, hivataloskodó stílus.

Ukrajnából Magyarországra belépő forgalom a 2016 végére 9%-kal nőtt.

Hiányos összevetés.

A Dunaferri által igényelt többletteljesítmény megteremtheti a feltételeket Záhony felzárkózásához az átrakók közötti piaci versenyben, több száz érintett munkahely megőrzését garantálja.¹⁵

Az MTI szerkesztette anyag

Vasúti fuvarozási együttműködési megállapodást kötött az ISD Dunaferri és a Rail Cargo Hungaria

Nyíregyháza, 2017. február 3., péntek (MTI) – Növekszik a Záhonyon keresztül vasúton a Dunai Vasműbe fuvarozott nyersanyagok és az onnan kiszállított késztermékek mennyisége, a vasmű nyersanyagellátását biztosító megállapodást pénteken írták alá az ISD Dunaferri Zrt. és a Rail Cargo Hungaria Zrt. vezetői a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Mándokon - tájékoztatta közleményben a vasúti áru fuvarozó társaság az MTI-t.

A megállapodást Dávid Ilona, a MÁV Zrt. elnöke-vezérigazgatója jelenlétében Jevgenyij Tankilevics, az ISD Dunaferri Zrt. cégvezetője, Kovács Imre, a Rail Cargo Hungaria (RCH) Zrt. igazgatóságának elnöke, valamint Vaso Janicic, az ISD Portolan Kft. ügyvezető igazgatója látta el kézjegyével.

Az aláírás feltételeit az a szerződésben rögzített keretrendszer tette lehetővé, amelyet tavaly év végén az ISD Dunaferri, az ISD Portolan és a Rail Cargo Hungaria mellett a térségben átrakó tevékenységet végző Záhony-Port Zrt., valamint a Kelet-Trans Kft. és Transit-Speed Kft. vezetői írtak alá. Az aláíró átrakó vállalatok elsősorban a Dunai Vasműbe érkező nagy mennyiségű vasérc, szén, bauxit és más anyagok záhonyi átrakásához biztosítanak kapacitást. Az átrakási tevékenységre határozatlan időre, míg a fuvarozási feladatok ellátására öt évre vállaltak kötelezettséget – olvasható a közleményben.

A térségi együttműködésnek köszönhetően a Dunaferri a tavalyi mennyiségekhez képest már az idén 50 százalékkal, várhatóan 1,7 millió tonnára növeli a Záhonyon keresztül vasúton a dunaújvárosi vasgyárba fuvarozott nyersanyagok és az onnan kiszállított késztermékek volumenét; ez a növekedés a 2015-ös évi forgalommal összevetve két és félszeres. A forgalom bővítését a Dunaferriben az elmúlt időszakban végrehajtott beruházások tették lehetővé; itt a termelés ismét két kohóval folyik, a megleghengermű motorjának cseréje hengerelési többletkapacitást biztosít, így a havi kibocsátás negyedével is nőhet.

A közlemény felidézi, hogy a Rail Cargo Hungaria és a Dunaferri hosszú távú szerződéseken alapuló együttműködése már egy

¹⁵ A közlemény elérhető: www.railcargo.hu/hu/sajtoszoba/aktualis-hirek/2126-az-allami-es-a-versenyiszfera-egyuttmukodesevel-fejlodik-zahony (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

évtizede tart. A Dunaferr-cégcsoport évente körülbelül 4 millió tonna forgalmat bonyolít le az RCH-val, amelynek összforgalmában ez több mint 12 százalékot tesz ki. A forgalom zavartalan és biztonságos lebonyolításának növelése érdekében néhány héttel ezelőtt Kovács Imre megállapodott az Ukrán Vasutak elnökével arról, hogy a két társaság az idei évre meghosszabbítja együttműködési szerződését.

A Dunaferr által igényelt többletteljesítmény megteremtheti a feltételeket Záhony felzárkózásához az átrakók közötti piaci versenyben, több száz munkahely megőrzését garantálja – olvasható a Rail Cargo Hungaria közleményében.

4./4. példa

A Paksi Atomerőmű közleménye – 2017. február 2.

Bírja a telet az atomerőmű

Semmitmondó cím.

Az elmúlt évekhez képest szokatlanul nehéz téli időjárás nemcsak a közlekedést, de az energiatermelést is próbára tette hazánkban. A zord időjárási körülmények azonban nem okoznak problémát a lakosság áramellátásában, hiszen a hazai villamosenergia-termelés több mint felét biztosító Paksi Atomerőmű világszínvonalú rendelkezésre állása garantálja az ország ellátásbiztonságát.

Nem kellően alátámasztott állítás.

Fülszöveg szakkifejezés.

Bár a hideg számos hazai áramtermelő egység számára jelentett gondot, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. működésében nem okozott fennakadásokat.

Rosszul szerkesztett, hiányos lead.

„Az atomerőmű teljesítményét sem a szokatlan hideg, sem a dunai jégzajlás nem befolyásolja” – közölte dr. Kovács Antal, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. kommunikációs igazgatója. „A januári hideg beállta előtt az atomerőmű felvette a kapcsolatot a Bajai Vízügyi Igazgatósággal, amely készenlétbe helyezett két uszályt és egy jégtörő hajót. Ezek a vízi járművek gondoskodtak arról, hogy jégtorlasz ne gátolja a Paksi Atomerőmű hűtővízellátását” – hangsúlyozta a kommunikációs igazgató.

Sajtónyelvben nem használt titulus.

Dr. Kovács Antal hozzátette: a fukusimai baleset után az Európai Unió külön hangsúlyt helyezett arra, hogy megvizsgálják, ellenállnak-e az atomerőművek a ritkán tapasztalható szélsőséges környezeti hatásoknak. A Pakson is elvégzett úgynevezett stresszteszt többek között a magas és az alacsony vízállásra, illetve a folyó jegesedésére is kitért.

Az atomerőmű teljesítményét az alacsonyabb hőmérsékletű hűtővíz nem csökkenti, sőt a hidegebb hűtővíz hatására a blokkok hatásfokában javulás érzékelhető, ezért azok maximális teljesítmény mellett üzemelnek. Dr. Kovács Antal szerint olyan vízszintcsökkenést sem prognosztizálnak, ami különösebb problémát okozna.

Merev, hivataloskodó stílus.

A Paksi Atomerőmű működése megbízhatóan szolgáltatja a teljes hazai villamosenergia-igény kielégítéséhez szükséges áram közel 40%-át. A felhasználók áramellátása stabil és folyamatos paksi termelésnek köszönhetően.

Értelmetlen mondat.

A Paksi Atomerőmű működése a klímavédelméhez is hozzájárul, hiszen nélküle évente 6 millió tonnával több szén-dioxid kerülne a levegőbe.

Hiányos összehasonlítás.

Az MTI szerkesztette anyag

Paksi atomerőmű: nem okozott fennakadást a hideg

Budapest, 2017. február 2., csütörtök (MTI) – Az elmúlt évekhez képest szokatlanul hideg téli időjárás nem okozott fennakadásokat a hazai villamosenergia-termelés több mint felét biztosító atomerőmű működésében – közölte az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. csütörtökön az MTI-vel.

A közlemény idézi Kovács Antal kommunikációs igazgatót, aki elmondta, az atomerőmű teljesítményét sem a szokatlan hideg, sem a dunai jégzajlás nem befolyásolja. A januári hideg beállta előtt az atomerőmű felvette a kapcsolatot a Bajai Vízügyi Igazgatósággal, amely készenlétebe helyezett két uszályt és egy jégtörő hajót. Ezek a vízi járművek gondoskodtak arról, hogy jégtorlasz ne gátolja a Paksi Atomerőmű hűtővízellátását – fejtette ki.

Az atomerőmű teljesítményét az alacsonyabb hőmérsékletű hűtővíz nem csökkenti, sőt a hidegebb hűtővíz hatására a blokkok hatásfokában javulás érzékelhető, ezért azok maximális teljesítmény mellett üzemelnek. Kovács Antal szerint olyan vízszintcsökkenést sem prognosztizálnak, ami különösebb problémát okozna – áll a közleményben.

Hozzátette, a fukusimai baleset után az Európai Unió külön hangsúlyt helyezett annak ellenőrzésére, ellenállnak-e az atomerőművek a ritkán tapasztalható szélsőséges környezeti hatásoknak. A Pakson is elvégzett úgynevezett stresszteszt többek között a magas és az alacsony vízállásra, illetve a folyó jegesedésére is kitért – tájékoztató az igazgató.

4./5. példa

A Magyar Nemzeti Kereskedőház közleménye – 2016. október 20.

Magyar vállalkozások a közel-keleti régió legnagyobb technológiai kiállításán

11 cég képviselte hazánkat a dubaji GITEX-en

Budapest, 2016. október 20. – A Magyar Nemzeti Kereskedőház (MNKH) közreműködésével 11 vállalkozás, köztük négy startup vett részt a Közel-Kelet legnagyobb technológiai fókuszú szakkiállításán október 16–20. között Dubajban. A **GITEX**-re a magyar cégek többek között olyan fejlesztésekkel érkeztek, mint az akciókamera stabilizátor, a különleges hőbírású napelem, vagy a nyelvtanulást játékos módon segítő alkalmazás.

Az október 16-20. között megrendezett GITEX a közel-keleti régió legnagyobb technológiai és innovációs szakmai kiállítása, mely közel 200.000 látogatót, valamint 4.200 kiállítót vonzott a világ 144 országából, többek között olyan óriás vállalatok részvételével, mint a Facebook vagy a Microsoft.

A 36. alkalommal megrendezett GITEX-en első alkalommal startupok is helyet kaptak, köztük négy magyar cég is, melyek az MNKH InnoTrade programján keresztül jutottak bemutatkozási lehetőséghez.

Világszínvonalú magyar innovatív megoldások

A magyar startupok nemzetközi viszonylatban is izgalmas fejlesztéseket mutattak be. A Sybrillo egy vízálló, távirányítható akciókamera stabilizátor, mellyel többek között extrém sportolók, fotóművészek, videósok készíthetnek jó minőségű felvételek népszerű GoPro készülékekkel. A cég nemrégiben egy közösségi finanszírozási kampány során 50.000 dollárnyi összeget gyűjtött össze elővásárlásokból, így már komoly nemzetközi sikert is maga mögött tudhat.

A Torus Energy tetőre helyezhető energiatermelő modulja képes egy egész háztartást ellátni. A fejlesztés az arab államokban **kiemelt jelentőséggel bír**, hiszen szerkezetének köszönhetően nem melegszik túl, így extrém hőmérséklet mellett is tökéletesen üzemel.

A Xeropan forradalmi módon a nyelvtanulás folyamatát egy mesevilágba csomagolja. A több mint 7000 kifejezést tartalmazó tanulómátrix segítségével az életből vett gyakorlati példákon keresztül gyakorolhatjuk az adott nyelvet, mely folyamatosan nyomon követi a fejlődésünket, szókincsünk bővülését.

A SaveSarah eszköznek köszönhetően gyorsabbá és rugalmasabbá válik **az eltűnt személyek** felkutatása és mentése. A fejlesztés 3D térképének köszönhetően segít elemezni a speciális drónokkal

Az intézménynév rövidítése az első említésnél akkor is kibontandó, ha nincs magyar nyelvű változata: Gulf Information Technology Exhibition.

Redundancia: a kiállítás dátuma már szerepelt a szövegben.

Merev, hivataloskodó stílus.

Hivataloskodó stílus.

készült vizuális adatokat, így katasztrófa helyzetek esetén könnyen felvázolható egy terepmodell, mely jelentősen segíti és gyorsítja az életmentő műveletek szervezését, végrehajtását.

Osama Naffa, Magyarország Egyesült Arab Emírségekbeli nagykövete a kiállításon tett látogatásán elmondta „Fiatal országról lévén szó, az Egyesült Arab Emírségek a világ minden tájáról igyekeznek a legjobb gyakorlatokat átvenni, éppen ezért az innováció, a startupok támogatása kiemelt terület. Egy-egy jó ötlet megvalósítása presztízsből is fontos számukra, például itt készült el a világ első 3D nyomtatott irodaháza.”

Lehetőségek széles tárháza

A GITEX-en a startup cégeken túl a magyar nemzeti standon hét vállalkozás mutatkozott be, köztük 3D nyomtatással, IT biztonsággal, elektronikus aláírással és e-kereskedelemmel foglalkozó cégek. A magyar kiállítók iránt nagy volt az érdeklődés, folyamatosak voltak a megkeresések és konkrét üzleti tárgyalásokra is sor került.

Hivataloskodó stílus.

„Tekintettel az ország földrajzi viszonyaira, az olajbevételekből megteremtett, azóta azonban erősen diverzifikált gazdaság szinte minden termékből, szolgáltatásból, szakemberből behozatalra szorul. Speciális területeken, mint a vízgazdálkodás, élelmiszerek és mezőgazdasági termékek, építőipar, IT és innováció, komoly lehetőségek várnak a magyar vállalkozókra, vállalatokra. Azonban fontos belátni, hogy Magyarország és a magyar vállalkozások éles versenyben kell helytállniuk. Ennek eléréséhez nem elég a jó termék, azt megfelelően népszerűsíteni is kell” – fűzte hozzá Osama Naffa.

A Magyar Nemzeti Kereskedőházzal

A Magyar Nemzeti Kereskedőház (MNKH) Zrt. célja elősegíteni a magas hozzáadott értékű, nemzetközileg is versenyképes termékeket és szolgáltatásokat előállító magyar vállalkozások exporttevékenységének bővülését. Helyi képviselőin keresztül jelenleg négy kontinens közel 50 országának piaca érhető el. Partnerei számára a külpiacon felkutatja a lehetséges konkrét üzleti lehetőségeket, illetve személyre szabott, komplex szolgáltatáscsomagot nyújt exportképességük növelése érdekében.

Az MTI szerkesztette anyag

Magyar vállalkozások vettek részt a Közel-Kelet legnagyobb technológiai kiállításán

Budapest, 2016. október 20., csütörtök (MTI) – Tizenegy magyar vállalkozás vett részt a Közel-Kelet legnagyobb technológiai szakkiállításán a Magyar Nemzeti Kereskedőház (MNKH) közreműködésével október 16-20. között Dubajban.

A kereskedőház csütörtöki közleménye szerint a GITEX a közel-keleti régió legnagyobb technológiai és innovációs szakmai kiállítása, amelyen csaknem 200 ezer látogató és 4200 kiállító vett

részt a világ 144 országából. A 36. alkalommal megrendezett GITEX-en először kaptak helyet startupok is, köztük négy magyar cég, amelyek az MNKH InnoTrade programján keresztül jutottak bemutatkozási lehetőséghez.

A magyar startupok olyan fejlesztéseket mutattak be, mint az akciókamera stabilizátor, a különleges hőbírású napelem, a nyelvtanulást játékos módon segítő alkalmazás, illetve az eltűnt személyek felkutatását és mentését szolgáló speciális eszköz.

A szakkiállításon a startupok mellett a magyar nemzeti standon hét vállalkozás mutatkozott be, köztük 3D nyomtatással, informatikai biztonsággal, elektronikus aláírással és e-kereskedelemmel foglalkozó cégek. A magyar kiállítók iránt nagy volt az érdeklődés, folyamatosak voltak a megkeresések és konkrét üzleti tárgyalások is történtek – közölte az MNKH.

A közlemény idézi Osama Naffát, Magyarország egyesült arab emírségekbeli nagykövetét, aki a kiállításon tett látogatásán elmondta: az Egyesült Arab Emírségek szinte minden termékből, szolgáltatásból, szakemberből behozatalra szorul. Speciális területeken, mint a vízgazdálkodás, élelmiszerek és mezőgazdasági termékek, építőipar, informatika és innováció, komoly lehetőségek várnak a magyar vállalatokra, amelyeknek azonban éles versenyben kell helytállniuk.

4./6. példa

Az MNB közleménye – 2015. november 25.

Astra: a kgfb-ügyfelek mielőbb szerződjenek át, a károsultak jelentkezzenek a MABISZ-nál

Budapest, 2015. november 25. – Mielőbb célszerű másik hazai biztosítónál megkötniük szerződésüket a még az Astra Biztosítónál kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkező ügyfeleknek. Ennek elmulasztása kockázatos, mert az Astra hazai fióktelepének működése decembertől leállhat. Az astrás kgfb-biztosítottak miatt kárt szenvedett üzembentartók jelentsék be igényüket a MABISZ-nál.

Minél előbb szükséges volna új biztosítónál kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (kgfb) szerződést kötnie a román Astra Biztosító magyarországi fióktelepénél maradt valamennyi kgfb-ügyfélnek. Közülük az esetleg díjhátralékban lévőknek rendezniük kell tartozásukat, különben az Astra-szerződés díjtartozás miatti megszűnése (60 nap) után – új érvényes szerződés hiányában – a biztosítási díjnál magasabb fedezetlenségi díjat kell fizetniük, illetve kötelesek lesznek az általuk esetlegesen okozott kár miatti kifizetés megtérítésére is a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) Kártalanítási Számlájának is.

Az Astra Biztosítónak 169 ezer magyarországi kgfb-szerződője volt 2015. augusztus 31-én, amikor a román pénzügyi felügyelet (ASF) visszavonta a társaság tevékenységi engedélyét. Piaci adatok szerint a biztosító által 2015. szeptember 30-ig meghirdetett közös megegyezéssel szerződésmegszüntetés, majd az Astra-ügyfeleknek október 8-tól életbe lépett szabad kgfb-átszerződési szabályai nyomán számuk mostanra az eredeti ügyfélkör kevesebb, mint negyedére apadt. Számos még meglévő üzembentartónak egyébként is a naptári év végére esik a biztosítási évfordulója.

Az Astra kgfb-ügyfelei a jogszabály szerint bármikor azonnal új szerződést köthetnek egy másik hazai biztosítónál, anélkül, hogy kezdeményezniük kellene régi Astra-szerződésük megszüntetését. Korábbi biztosításuk az új kgfb-szerződés kockázatviselésének kezdete előtti napon automatikusan megszűnik.

A biztosítóváltás elmulasztása jelentős kockázatokat hordoz az érintett ügyfeleknek. Bár – a tevékenységi engedéllyel már nem rendelkező – Astra Biztosító felszámolását az illetékes román legfelsőbb bíróság még mindig nem rendelte el, a magyarországi fióktelep tájékoztatása szerint 2015. december 1-jétől a biztosítási tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatásokat már nem tudja teljesíteni (díjigazolást és zöldkártyát nem tud kiadni, a díjakat nem könyveli le, a kártörténeti nyilvántartásba sem tud adatokat jelenteni), illetve a kgfb-s károkat sem téríti meg.

Megtévesztő cím: nem a biztosítótársaság „beszél”, hanem a jegybank, a társaság a szöveg tárgya.

Redundancia: a mondatban szereplő információ már szerepelt a szövegben.

Bonyolult mondat szerkezet.

Az Astra Biztosító valamely kgfb-ügyfele által okozott, de az Astra Biztosítóhoz még be nem jelentett károkkal kapcsolatos kárbejelentéseket változatlanul a MABISZ Elkülönített Szervezeti Egysége (MABISZ ESZE) fogadja. Fontos, hogy a MABISZ ESZE-hez ismételt be kell jelenteni az Astra Biztosítóhoz korábban bejelentett, de ki nem egyenlített kgfb igényeket is. A Mabisz ESZE a törvény szerint ugyanis csak akkor tud kárt téríteni, ha a károsult bejelentése megtörtént, így ezt célszerű a lehető leghamarabb jelezni. Itt nyilvántartásba veszik a kárbejelentéseket, megszervezik és lebonyolítják a károsult gépjárművek szemléljét, bekérik a kár elbírálásának előkészítéséhez szükséges, indokolt iratokat és ki is fizetik a jogos károkat.

A MABISZ ESZE címe: 1062 Budapest, Aradi u. 65–67., levelezési cím: MABISZ ESZE, 1381 Budapest 62., Pf. 1297, központi tel.: (+36 1) 802-8400. Kárbejelentés e-postán: astrakar@mabisz.hu, kárügyintézés faxon: (+36 1) 802-8499. Hivatali idő: hé-ke-csüt: 8–16 óráig, sze: 8–20:00, pé: 8–13:30-ig.¹⁶

Az MTI szerkesztette anyag

MNB: minél előbb kössenek új biztosítást az Astra-ügyfelek

Budapest, 2015. november 25., szerda (MTI) – Az augusztusban csődbe ment román Astra Biztosító magyarországi fióktelepe decembertől leállhat, ezért minél előbb célszerű másik biztosítónál kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást (kgfb) kötniük az Astránál maradt ügyfeleknek – hívta fel a figyelmet a Magyar Nemzeti Bank (MNB).

Az MTI-hez szerdán eljuttatott közlemény szerint augusztus végén az Astra Biztosítónak 169 ezer magyarországi kgfb-szerződője volt, piaci adatok alapján számuk ennek kevesebb, mint negyedére apadt.

Az Astra magyarországi fióktelepének tájékoztatása szerint 2015. december 1-jétől a biztosítási tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatásokat már nem tudja teljesíteni (díjigazolást és zöldkártyát nem tud kiadni, a díjakat nem könyveli le, a kártörténeti nyilvántartásba sem tud adatokat jelenteni), illetve a kgfb-s károkat sem téríti meg – emlékeztet az MNB.

Felidéztek: az Astra kgfb-ügyfelei a jogszabály szerint bármikor azonnal új szerződést köthetnek egy másik hazai biztosítónál, anélkül, hogy kezdeményezniük kellene régi Astra-szerződésük megszüntetését. Korábbi biztosításuk az új kgfb-szerződés kockázatviselésének kezdete előtti napon automatikusan megszűnik.

¹⁶ A közlemény elérhető: www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2015-cvi-sajtokozlomenyek/astra-a-kgfb-ugyfelek-mielobb-szerzodjenek-at-a-karosultak-jelentkezzenek-a-mabisz-nal (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

Az MNB figyelmeztet arra is, hogy az esetleg díjhátralékban lévőknek rendezniük kell tartozásukat, különben díjtartozás miatt megszűnt Astra-szerződés után – új érvényes szerződés hiányában – a biztosítási díjnál magasabb fedezetlenségi díjat kell fizetniük és kötelesek lesznek megtéríteni az általuk esetlegesen okozott kárt is a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) kártalanítási számlájára – jelezte a jegybank.

Az MNB arra is felhívta a figyelmet a közleményben, hogy az Astra kgfb-ügyfele által okozott, de az Astrához még be nem jelentett károkkal kapcsolatos kárbejelentéseket változatlanul a MABISZ Elkülönített Szervezeti Egysége (MABISZ ESZE) fogadja.

Fontos, hogy a MABISZ ESZE-hez ismételten be kell jelenteni az Astra Biztosítóhoz korábban bejelentett, de ki nem egyenlített kgfb igényeket is, mivel a MABISZ csak ekkor tud kárt téríteni – írta a jegybank.

4./7. példa

A MEKH közleménye – 2017. február 1.

Garantált Magyarország gázellátása

SAJTÓKÖZLEMÉNY – Budapest, 2017. február 1. – A magyar gázellátás veszélyeztetettségéről megjelenő felelőtlen találgatások a káros és minden szakmai megalapozottságot nélkülöző riogatás kategóriájába tartoznak. Bár a hideg időjárás miatt Magyarországon az utóbbi hetekben nőtt a gázfogyasztás, a folyamatos földgázellátás továbbra is biztosított. Mind a lakosság, mind az ipari fogyasztók gázellátása biztonságosan működik. A hazai fogyasztók földgázellátása egy összetett, több elemből álló rendszer segítségével valósul meg, melynek csak egy – ugyanakkor nélkülözhetetlen – eleme a tárolói kapacitás. A folyamatos ellátást a 24 betáplálási ponton érkező import források, a hazai termelés és a tárolókban elhelyezett készletek minden időjárási helyzet esetén együttesen garantálják.

A téli fűtési időszak kezdetén 3,7 milliárd m³ földgáz állt rendelkezésre a hazai tárolókban. Ez a mennyiség 13 százalékkal több volt, mint az előző év azonos időszakában. A hazai földgáztárolók feltöltése idén áprilisban kezdődött. Az új szabályozás alapján a szolgáltatóknak az elmúlt tíz év legmagasabb téli fogyasztásának legalább 60 százalékát kellett elhelyezniük a tárolókban. Az idei szezonban ez minimálisan 1,975 milliárd m³ volt.

Magyarország földgáztárolóinak készlete 2017. január 1-jén 2,3 milliárd m³ volt. Idén, január 10-én, -10,8 °C napi középhőmérséklet mellett 69,9 millió m³ volt a teljes fogyasztás, amely az idei csúcshoz számít.

Egy átlagos téli napon az ország fogyasztása 45-50 millió m³, melynek kevesebb, mint a felét, 47-48%-át teszi ki a lakossági felhasználás. Január 23-ára a tárolói készlet szintje még mindig bő 1,8 milliárd m³ volt. Ebből 915 millió m³ a biztonsági készlet. Az elmúlt években a biztonsági tárolóban lévő készlet felhasználására soha nem volt szükség.

A fogyasztók igényeit ugyanakkor nem csak a tárolókban elhelyezett gáz elégíti ki, hanem a folyamatos importból beérkező gáz is. A határkeresztező pontok napi maximális betáplálási csúskapacitása 121,7 millió m³. A gázimportot a megállapodásoknak megfelelően zajlik, a beszállítások biztonságát, folyamatosságát semmilyen veszély nem fenyegeti.

A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal az ellátásbiztonság érdekében folyamatosan nyomon követi és ellenőrzi a piaci szereplők tevékenységét, melynek keretében figyelemmel kíséri a hazai földgáztárolók töltöttségét is.

Folyószövegben inkább a százalék szó használata célszerű.

Rosszul felépített, nehezen érthető szöveg.

Az MTI szerkesztette anyag

MEKH: továbbra is garantált Magyarország gázellátása

Budapest, 2017. február 1., szerda (MTI) – Bár a hideg időjárás miatt Magyarországon az utóbbi hetekben nőtt a gázfogyasztás, továbbra is biztosított mind a lakossági, mind az ipari fogyasztók folyamatos földgázellátása – szögezte le a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal (MEKH) szerdai közleményében.

A közlemény szerint a hazai fogyasztók földgázellátásának csak egy – ugyanakkor nélkülözhetetlen – eleme a tárolói kapacitás. A folyamatos ellátást a 24 betáplálási ponton érkező import források, a hazai termelés és a tárolókban elhelyezett készletek minden időjárási helyzet esetén együttesen garantálják – írták. Importgázból a napi csúscapacitás 121,7 millió köbméter. A gázimport a megállapodásoknak megfelelően zajlik, a beszállítások biztonságát, folyamatosságát semmilyen veszély nem fenyegeti.

Egy átlagos téli napon az ország fogyasztása 45–50 millió köbméter, amelynek kevesebb, mint a felét, 47-48 százalékát teszi ki a lakossági felhasználás. Idén január 23-ára a tárolói készletszint még mindig bő 1,8 milliárd köbméter volt. Ebből 915 millió köbméter a biztonsági készlet. Az elmúlt években a biztonsági tárolóban lévő készlet felhasználására soha nem volt szükség – áll a hivatal tájékoztatásában.

A tájékoztatás szerint 3,7 milliárd köbméter földgáz állt rendelkezésre a hazai tárolókban a téli fűtési időszak kezdetén, ami 13 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. Az új szabályozás alapján a szolgáltatóknak az elmúlt tíz év legmagasabb téli fogyasztásának legalább 60 százalékát kellett elhelyezniük a tárolókban, ez az idei szezonban minimálisan 1,975 milliárd köbméter volt – írta a hivatal.

Az MEKH az ellátásbiztonság érdekében folyamatosan nyomon követi és ellenőrzi a piaci szereplők tevékenységét, figyelemmel kíséri a hazai földgáztárolók töltöttségét is.

4./8. példa

Az ENKSZ Első Nemzeti Közműszolgáltató közleménye – 2015. december 1.

Újabb hatszázezer fogyasztó átvételére áll készen a FŐGÁZ

Az E.ON földgázfogyasztóinak nem lesz teendője a szolgáltatóváltással

Budapest, 2015.12.01. – A FŐGÁZ 2016-tól megkezdte az E.ON lakossági földgázfogyasztóinak ellátását. A Nemzeti Közműhöz csatlakozó új fogyasztóknak a szolgáltatóváltás kapcsán nem lesz teendőjük, nem szükséges új szerződést kötniük, és műszaki beavatkozásra vagy mérőcserére sem kell számítaniuk. Ilyen mértékű szolgáltatóváltásra még nem volt példa hazánkban, ezzel a Nemzeti Közműnek januártól 2,2 millió földgázpiaci fogyasztója lesz.

„Az új évtől már az ENKSZ szakmai irányítása alá tartozó FŐGÁZ látja el az E.ON egyetemes szolgáltatásra jogosult földgázfogyasztóit, ezzel a Nemzeti Közmű szavatolja a hazai lakosság kétharmadának a biztonságos földgázellátást. Az elmúlt időszakban a nemzeti tulajdonú FŐGÁZ jelentős fejlesztéseket hajtott végre **rendszerain** annak érdekében, hogy a több mint 600 ezer dunántúli fogyasztó átvétele zökkenőmentes legyen” – mondta Horváth Péter, az ENKSZ Első Nemzeti Közműszolgáltató Zrt. elnöke-vezérigazgatója, a FŐGÁZ Zrt. elnöke.

A fogyasztók és a FŐGÁZ között a törvényi előírás alapján határozatlan időre földgáz egyetemes szolgáltatási szerződés jön létre, így a fogyasztóknak nincsen teendőjük, a felhasználási helyek automatikusan a FŐGÁZ ellátásába kerülnek. Külön szolgáltatási szerződést nem szükséges kötni, és egy a közelmúltban elfogadott törvénymódosításnak köszönhetően a csoportos beszedési megbízások is át fognak kerülni az E.ON-tól a FŐGÁZ-hoz. A szolgáltatóváltás kapcsán nincs szükség mérőcserére vagy más műszaki beavatkozásra, a mérő leolvasási menetrend és gyakoriság sem változik.”¹⁷

Szószaporítás.

Az MTI szerkesztette anyag

Újabb 600 ezer fogyasztó átvételére áll készen a Főgáz

Budapest, 2015. december 1., kedd (MTI) – Jelentős fejlesztéseket hajtott végre a nemzeti tulajdonú Főgáz, így újabb mintegy 600 ezer dunántúli, korábbi E.ON-ügyfél zökkenőmentes átvétele lehetséges -

¹⁷ A közlemény elérhető: www.nemzetikozmuvek.hu/Hirek/2015/12-01-01 (a letöltés ideje: 2017. október 19.)

közölte a Főgáz szakmailag irányító ENKSZ Első Nemzeti Közműszolgáltató Zrt. kedden az MTI-vel.

A közlemény szerint az egyetemes szolgáltatást igénybe vevő fogyasztóknak a Főgáz december folyamán részletes információt nyújt a szolgáltatóváltás folyamatáról, igyekszik valamennyi felmerülő kérdésre közérthető választ adni a tájékoztatókban.

A Főgáz emlékeztetett, hogy a fogyasztóknak nincs tennivalójuk, nem szükséges új szerződést kötniük, és műszaki beavatkozásra vagy mérőcserére sem kell számítaniuk.

A szolgáltató ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a törvényi előírásoknak megfelelően, amennyiben egy ügyfél az E.ON-tól tartozás miatt kikapcsolt felhasználási helyként kerül át a Főgázhoz, akkor kérheti majd a visszakapcsolást, ha az E.ON-nál rendezte a tartozást, és ezt igazolja a Főgáz felé.

A ENKSZ Első Nemzeti Közműszolgáltató Zrt. már több mint 1,6 millió fogyasztó ellátását biztosítja, amelyből a Főgáz Zrt. 860 ezer, míg az ugyancsak nemzeti tulajdonú GDF SUEZ Energia Magyarország Zrt. 750 ezer fogyasztót szolgál ki.

A Főgáz legkésőbb 2016. január 1-jétől az E.ON Energiaszolgáltató Kft. több mint 600 ezer és legkésőbb 2016. október 1-jétől a Tigáz Zrt. mintegy 1,2 millió egyetemes szolgáltatásra jogosult földgázfelhasználója számára biztosítja a folyamatos földgázellátást, így 2016 év végéig a Nemzeti Közmű ellátásába kerül mind a 3,4 millió lakossági földgázfelhasználó – olvasható a közleményben.

Az elemzett közlemények tipikus hibáinak jegyzéke

Fülsleges kifejezések,

amelyek jelentése a szövegkörnyezetből világosan következik, ezért kihagyhatók, vagy helyettesíthetők köznyelvi szerkezetekkel.

Példák

A kedvező nemzetközi és magyar gazdasági környezet **összesen** 133%-os befektetési volumenbővülést eredményezett 2016-ban az előző évhez képest, így **a magyarországi kereskedelmi ingatlanok tranzakciós értéke elérte a valaha volt második legmagasabb, EUR 1,7 milliárdos értéket.**

Az *összesen* szó itt – és nagyon gyakran más esetekben is – felesleges, nincs információértéke.

Fülsleges kétszer használni az *érték* szót, hiszen a szöveg szerint így az *érték* érte el a megjelölt értéket.

Helyette:

A kedvező nemzetközi és magyar gazdasági környezet 133%-os befektetési volumenbővülést eredményezett 2016-ban az előző évhez képest, így *a magyarországi kereskedelmi ingatlanok tranzakciói elérték a valaha volt második legmagasabb, 1,7 milliárdos eurós értéket.*

Merev, hivataloskodó stílus

A hivataloskodó kifejezések, elemek mesterkéltek, a gazdasági tartalmú szövegek megértését különösen nehézzé teszik; köznyelvi szinonimákkal helyettesíthetők.

Példák

A kedvező nemzetközi és magyar gazdasági környezet összesen 133%-os befektetési volumenbővülést eredményezett.

Helyette:

A kedvező nemzetközi és magyar gazdasági környezetben 133 százalékkal több befektetés volt.

A növekedés egyik mozgatórugója a befektetések méretében is keresendő.

Helyette:

A növekedés egyik mozgatórugója a befektetések mérete volt.

A tavalyi év során

Helyette:

tavaly vagy a múlt évben

A vállalat munkavállalói létszámát 150 fővel bővíti.

Helyette:

A vállalat munkavállalói létszámát százötvennel növeli.

A Pénz7 2015 óta az European Money Week páneurópai rendezvénysorozatának keretében kerül megrendezésre.

Helyette:

A Pénz7 programot 2015 óta az European Money Week páneurópai rendezvénysorozatának keretében rendezik.

...maximális teljesítmény mellett üzemelnek.

Helyette:

maximális teljesítménnyel üzemelnek.

A régió bankszektora iránti bizalom szintjének emeléséhez

Helyette:

A régió bankszektora iránti bizalom erősítéséhez

Nehezen érthető, fölösleges vagy magyarázatra szoruló szakkifejezések

A gazdasági, közpénzügyi szakújságírás forrásai gyakran használnak olyan szakkifejezéseket, amelyek számukra fontosak, az olvasó számára azonban nehezen érthetők, de helyettesíthetők köznyelvi alakokkal.

Példák

„prime” (iroda)hozam

Helyette:

hozam

Az idő meghatározásánál gyakori hiba a mesterkélttség, a túlírás. Ennek itt két tipikus példája szerepel: *tavalyi év és során*

A *fő* helyett megfelelőbb a *munkavállaló/ember* szó használata. A létszámnál felesleges a mértékegység. Ez alól csak néhány kivétel van, például a létszámleépítés: *ötfős létszámleépítés*

A germanizmus majdnem mindenhol kiváltható.

A szöveg nem határozza meg a „prime” hozam pontos jelentését, ezért nyugodtan elhagyható ez a jelző, és a befektetéseként egyébként is használt hozam szóval helyettesíthető.

EUR 1,7 milliárd

Helyette:

1,7 milliárd euró

A devizák, valuták általában táblázatokban használt rövidítése helyett folyó szövegben ajánlott a teljes, magyar elnevezés használata.

%

Helyette:

százalék

A százalékjel használata táblázatokban célszerű, folyó szövegben könnyebben befogadható a *százalék* szó.

garantált bérminimum

Helyette, illetve mellette:

szakmunkás bérminimum

A *garantált bérminimum* kifejezés félrevezető lehet, ezért célszerű feltüntetni mellette a *szakmunkás bérminimumot*, ez a kifejezés érthetőbb.

EBRD

Helyette (első említésnél):

Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD)

Az intézmények nevét a szövegben az első említésnél teljes névvel célszerű kiírni. (Az első előfordulás után zárójelben szerepel a rövidítés.)

Bonyolult mondatszerkezetek

A hosszú, többszörösen összetett mondatokat egyszerűbbé, ugyanakkor dinamikusabbá lehet tenni igei szerkezetek bátor használatával. Emellett az is segíti a megértést, ha egy dagályos mondatot több rövidebb mondatra szabunk.

Példák

2017 várhatóan hasonlóan aktív év lesz, mint 2016 volt, több hozzáadott értékkel rendelkező befektetéssel és nagyobb méretű portfólióügylettel, mint a korábbi években; további hozamcsökkenéssel és bérleti díj emelkedéssel párosulva.

Helyette:

Ez az év a tavalyihoz hasonlóan aktív lesz, várhatóan tovább bővül a több hozzáadott értékű befektetések és a nagyobb portfólióügyletek köre. A bérleti díjak emelkednek, a hozamok pedig tovább csökkennek.

Nettó befektetés szempontjából a legaktívabbak a német intézményi befektetők voltak, akik 130 millió eurós pozitívummal zártak, vagyis ennyivel többet költöttek, mint amennyi értékben értékesítettek kereskedelmi ingatlanokat.

Helyette:

A nettó befektetéseket vizsgálva a német intézményi befektetők voltak a legaktívabbak, akik 130 millió euróval többet költöttek, mint amennyiért értékesítettek ingatlanokat.

A háztartási szegmens új kihelyezései elsősorban a lakáscélú szerződések volumenének köszönhetően növekedtek, ami a hitelezési feltételek változatlansága mellett a kereslet intenzív bővülésének tudható be.

Helyette:

A háztartásoknak nyújtott új hitelek elsősorban annak köszönhetően bővültek, hogy jelentősen nőtt a kereslet a lakáscélú kölcsönök iránt, miközben a hitelezési feltételek nem változtak.

A Tanácsnak a 2017. évi központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetének hitelességére és végrehajthatóságára nézve nincsenek olyan alapvető ellenvetései, amelyek indokolnák a véleményezésre átadott dokumentummal kapcsolatban az egyet nem értés jelzését.

Helyette:

Nincsenek alapvető ellenvetései a Költségvetési Tanácsnak a 2017. évi költségvetési törvényjavaslat tervezetének hitelességével és végrehajthatóságával szemben

vagy

A Költségvetési Tanács szerint alapvetően hiteles és végrehajtható a jövő évi költségvetés tervezete.

A gazdasági növekedés 2013 óta tapasztalt dinamizmusát – benne a 2015. évi 2,9 százalékos – követően 2016-ban 2,5 százalékos körüli lehet. A 2017. évi költségvetés 3,1 százalékos gazdasági növekedésre épül, amely – figyelemmel az uniós források felhasználásának várható felfutására és a növekedés egyéb tényezőire, mindenképp a fogyasztásra – megalapozottnak tekinthető.

Helyette:

Az idén várható 2,5 százalékos gazdasági növekedési ütem 2017-es gyorsulását az uniós források felhasználásának várható felfutása és a növekedés egyéb tényezői, mindenképp a bővülő fogyasztás támaszthatja alá.

Összehasonlító adatok hiánya

Gazdasági, közpénzügyi közlésekben elfogadhatatlan, ha olyan adatot használunk, amit nem helyezünk el „térben és időben”, azaz az olvasó nem tud képet alkotni az adat, mennyiség jelentőségéről.

Példák

A Colliers International kivételes évet zárt, ügyfeleinket 6 jelentős tranzakcióban segítettük

Helyette:

A Colliers International kivételes évet zárt, ügyfeleink számára hat jelentős tranzakcióban nyújtottunk szolgáltatást, az előző évi három után.

vagy

A Colliers International kivételes évet zárt, ügyfeleink számára hat jelentős tranzakcióban nyújtottunk szolgáltatást, az ügyletek összértéke 130 millió euró volt, ami az előző évi másfélszerese.

A Paksi Atomerőmű működése a klímavédelméhez is hozzájárul, hiszen nélküle évente 6 millió tonnával több szén-dioxid kerülne a levegőbe.

Helyette:

A Paksi Atomerőmű működése a klímavédelméhez is hozzájárul, hiszen nélküle évente 6 millió tonnával több szén-dioxid kerülne a levegőbe. Jelenleg Magyarország éves kibocsátása x millió tonna.

KSH: 257 900 forint volt a bruttó átlagkereset augusztusban

Helyette:

KSH: augusztusban gyorsult a keresetek emelkedése

A közép-dunántúli régióban több mint 3 000 pályázó jelentkezett az ügyfélkapun keresztül az Otthon Melege Program keretében meghirdetett háztartási nagygépek (hűtő- és fagyasztó berendezések) energia megtakarítást eredményező cseréjére.

Helyette:

A közép-dunántúli régióban több mint 3000 pályázó jelentkezett az ügyfélkapun keresztül az Otthon Melege Program keretében meghirdetett háztartási nagygépek – hűtő- és fagyasztóberendezések – energiamegtakarítást eredményező cseréjére, az érdeklődés az országos átlag felét sem éri el.

Ebből a mondatból – összehasonlító adat híján – nem derül ki a 6 millió tonna „kibocsátáspórolás” jelentősége.

Az abszolút számnál fontosabb a változás iránya és mértéke.

Nem lehet tudni, hogy a korábbihoz, más megyékhez, az országos átlaghoz, a lehetőségekhez képest sok vagy kevés a 3000 pályázó.

Rosszul szerkesztett lead, kopf

A közlemények leadjének, kopfjának, *vezérmondatának* a gazdasági közpénzügyi témák esetében még inkább érthetőnek, világosnak kell lennie, tartalmaznia kell a leglényegesebb információkat.

Példák

1.

A térség felzárkózását, versenyképességének javítását szolgáló megállapodást írtak alá 2017. február 3-án, Mándokon. A kormányzat támogatásával a Dunai Vasmű nyersanyagellátását a következő években Záhonyon keresztül biztosítják. Az ISD DUNAFERR és a Rail Cargo Hungaria Zrt. együttműködésének feltételeit rögzítő okmány hosszú távon garantálja a térség fejlődését.

Ez a kopf lényegi információk hiánya miatt nem igazítja el az olvasót, és nem kelti fel az érdeklődését a téma iránt.

Helyette:

Növekszik a Záhonyon keresztül vasúton a Dunai Vasműbe fuvarozott nyersanyagok és az onnan kiszállított késztermékek mennyisége. A vasmű biztonságos nyersanyagellátásához járul hozzá az a megállapodás, amelyet pénteken írtak alá az ISD Dunafer Zrt. és a Rail Cargo Hungaria Zrt. vezetői a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Mándokon.

Az elmúlt évekhez képest szokatlanul nehéz téli időjárás nemcsak a közlekedést, de az energiatermelést is próbára tette hazánkban. A zord időjárási körülmények azonban nem okoznak problémát a lakosság áramellátásában, hiszen a hazai villamosenergia-termelés több mint felét biztosító Paksi Atomerőmű világszínvonalú rendelkezésre állása garantálja az ország ellátásbiztonságát.

A vezérmondatnak, vezérgondolatnak az egyszerűsége és közérthetősége túl logikailag is zártnak, megfelelően alátámasztottnak kell lennie, ez a mondat pedig nem felel meg ennek a követelménynek: az, hogy Paks adja a hazai villamosenergia-termelés felét, önmagában nem garancia az ellátás biztonságára.

Helyette:

Az elmúlt évekhez képest szokatlanul hideg téli időjárás nem okozott fennakadásokat a hazai villamosenergia-termelés több mint felét biztosító paksi atomerőmű működésében.

A magyar gázellátás veszélyeztettségéről megjelenő felelőtlen találgatások a káros és minden szakmai megalapozottságot nélkülöző riogatás kategóriájába tartoznak. Bár a hideg időjárás miatt Magyarországon az utóbbi hetekben nőtt a gázfogyasztás, a folyamatos földgázellátás továbbra is biztosított. Mind a lakosság, mind az ipari fogyasztók gázellátása biztonságosan működik. A hazai fogyasztók földgázellátása egy összetett, több elemből álló rendszer segítségével valósul meg, melynek csak egy – ugyanakkor nélkülözhetetlen – eleme a tárolói kapacitás. A folyamatos ellátást a 24 betáplálási ponton érkező import források, a hazai termelés és a tárolókban elhelyezett készletek minden időjárási helyzet esetén együttesen garantálják.

Ez a kopf tele van zsúfolva fölösleges, vádaskodó mondatokkal, amelyek elterelik az olvasó figyelmét az egyébként lényeges, sokakat érintő állításról: arról, hogy az ellátás biztosított.

Helyette:

Bár a hideg időjárás miatt Magyarországon az utóbbi hetekben nőtt a gázfogyasztás, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) szerdai közleménye szerint továbbra is biztosított mind a lakossági, mind az ipari fogyasztók folyamatos földgázellátása.

A FŐGÁZ 2016-tól megkezdte az E.ON lakossági földgázfogyasztóinak ellátását. A Nemzeti Közműhöz csatlakozó új fogyasztóknak a szolgáltatóváltás kapcsán nem lesz teendőjük, nem szükséges új szerződést kötniük, és műszaki beavatkozásra vagy mérőcserére sem kell számítaniuk. Ilyen mértékű szolgáltatóváltásra még nem volt példa hazánkban, ezzel a Nemzeti Közműnek januártól 2,2 millió földgázpiaci fogyasztója lesz.

Helyette:

Jelentős fejlesztéseket hajtott végre a nemzeti tulajdonú Főgáz, így újabb mintegy 600 ezer dunántúli, korábbi E.ON-ügyfél zökkenőmentes átvétele lehetséges a Főgáz szakmailag irányító ENKSZ Első Nemzeti Közműszolgáltató Zrt. közlése szerint.

Semmitmondó cím

A közlések címének a leadhez hasonlóan – természetesen a szűkebb terjedelem miatt korlátozottabban – informatívnak kell lennie, el kell igazítania az olvasót, hogy mire számíthat a szövegben.

Példák

Kivételes év a magyar ingatlanbefektetési piacon

Helyette:

A magyarországi kereskedelmi ingatlanbefektetések 133 százalékkal nőttek tavaly

Az állami és a versenyszféra együttműködésével fejlődik Záhony

Helyette:

Vasúti fuvarozási együttműködési megállapodást kötött az ISD Dunaferr és a Rail Cargo Hungaria

Bírja a telet az atomerőmű

Helyette:

Paksi atomerőmű: nem okozott fennakadást a hideg

Ez a cím kizárólag a témát jelöli meg, semmiféle többletinformációt nem tartalmaz, sem a vizsgált időszakról, sem a „kivételesség” mértékéről.

Túlságosan általános a cím, sem a témát, sem a szűkebben vett területet nem jelöli meg.

Amellett, hogy bulváros a cím, ez az állítás forrásért „kiált”.

Házasságot kötött? Ne feledje el igénybe venni a havi 5 ezer forintos állami nászajándékot!

Helyette:

NGM: sokan nem vették még igénybe az első házásoknak járó adókedvezményt

Kibővül a Pénz7

Helyette:

Ötoldalú megállapodás a pénzügyi ismeretek iskolai oktatásának szélesítésére

LEHETŐSÉGEK A KÖZPÉNZÜGYI TÁRGYÚ KÖZLEMÉNYEK NYELVI-STILISZTIKAI MEGÚJÍTÁSÁRA

Bódi Zoltán

1. A közönség: szakmai vagy laikus

A közpénzügyekkel foglalkozó szakújságíró elsődleges feladata, hogy eldöntse, kikből áll a célközönsége. Ez határozza meg ugyanis a cikkek, közlemények nyelvhasználatát. Tudatosítani kell, hogy szaknyelvről és szaknyelvi nyelvhasználatról van szó, tehát az újságírónak alkalmazkodnia kell a gazdasági-pénzügyi terminológiahasználat szabályaihoz, a szakma által megszokott, előírt pontossághoz. Ezt a nyelvezetet értenie kell, és az értelmezése alapján közvetíti a szakmai információkat a közönsége felé. Ez jelentős stilisztikai és szakmai feladat, mert másképp kell egy szakmailag tájékozott, az alapvető ismeretekkel már rendelkező, jó háttértudású, professzionális közönségnek interpretálni a szakmai információkat, és alapvetően másképp kell tájékoztatni a laikus közvéleményt, tőlük ugyanis nem várhatók el mély pénzügyi-gazdasági ismeretek, ám a közpénzügyek őket is érinthetik. Épp az a szakújságíró feladata, hogy a pontos, korrekt, szakmailag hiteles tájékoztatással együtt a laikus nagyközönség szakmai műveltségét, tájékozottságát növelje.

A szakmai közönségnek szóló szaklapokban, szakműsorokban, szakmai vagy tematikus portálokon bátrabban használható a gazdasági-pénzügyi terminológia, kevesebb magyarázatra van szükség. A laikus nagyközönségnek szóló tájékoztatás során viszont az újságírónak figyelnie kell arra, hogy a terminológiai pontosság mellett minden fontos elemet elmagyarázzon. Nem szabad azt sem elfelejteni, hogy attól, hogy egy idegen szakkifejezést magyarítunk, a laikus nagyközönség még nem feltétlenül érti meg a jelentését. Ebben a szaknyelvi rétegben viszonylag nagy arányban fordulnak elő idegen nyelvi forrásból származó szakkifejezések; ezeknek nem az idegenszerűségével lehet baj, hanem azzal, hogy esetleg nem megfelelő közönség számára használják.

A tájékoztató, interpretáló funkciójú szakújságírásnak figyelemmel kell lennie arra is, hogy a közönség nem feltétlenül rendelkezik a közleményben szereplő információk értelmezéséhez szükséges háttérismeretekkel. Biztosítani kell a hírérték felfedezéséhez szükséges kontextust. Tehát például a minimálbér új értékéről szóló tájékoztatás a laikus nagyközönség számára sokkal nagyobb hírértékkel rendelkezik, ha az is kiderül számára, hogy a korábbi érték mekkora volt. Ugyanennek az adatnak az ismerete viszont a hír forrásától és a professzionális közönségtől elvárható. Ezt a kettősséget az újságírónak mérlegelnie kell, és alkalmazkodnia kell a helyzethez a nyelvhasználatával is (lásd ANTAL 2017b).

2. Nyelvhasználat és terminológia

Alapesetben a szakújságírónak nem célja a terminológia megreformálása. Ez csak akkor kerülhet előtérbe, ha a pénzügyi-gazdasági szakma és a nyelvtudomány közös feladatának tartja ezt, tehát ha az újságíró egy szakmai nyelvújítási folyamatba kapcsolódik be. A szakújságíró alapfeladata a tájékoztatás, a megszerzett információk interpretálása a közönség számára érthető módon, továbbá az, hogy

a terminológiát és a szakmai információkat minden esetben közérthető, gördülékeny stílusban, logikus, jól értelmezhető nyelvhasználattal adja át. A szakújságírói szövegeknek tehát könnyen követhetőnek, viszonylag kis energiabefektetéssel értelmezhetőnek (relevánsnak) kell lennie a célközönség számára. A szakújságíró interpretál, közvetít, és nem feltétlenül ő a szakértő, nem ő generálja az információkat. Nem tűnik a közönség számára szakszerűbbnek az a közpénzügyi újságírói szöveg, amelyik szakszaggal van teli, és a közönség számára érthetetlen szerkezetű mondatokkal, sokszor fölösleges információkkal van megtöltve. Ebben az esetben számítani lehet az állampolgár negatív attitűdjeinek felerősödésével (lásd ANTAL 2017a). Tehát a szakújságírónak rendelkeznie kell a szakterületre vonatkozó átfogó ismeretekkel, az értelmezés képességével, a közérthető nyelvhasználat és a logikus fogalmazás képességével. Tisztában kell lenni a közérthetőség nyelvi kritériumaival, illetve azokkal a nyelvhasználati jelenségekkel, amelyek a közérthetőséget nehezítik.

3. A közérthetőség főbb nyelvi szempontjai

3.1. A szórend

A mondat és a szerkezetek szórendje a kifejezendő tartalom logikáját követi, kiemeli a lényegi elemeket. Ha nem figyelünk a mondatokban erre, akkor zavarossá válik a szöveg, esetleg a szerző szándéka ellenére máshova kerül a nyomaték. Nem igaz ugyanis, hogy a magyar mondat szórendje teljesen szabad, azt valójában a kifejezni kívánt jelentés határozza meg. Az olvasó a mondatban azokat az elemeket keresi, amelyekből rögtön kiderül számára, hogy mi történik: ezt rendszerint az állítmány jelöli, és ami emellett még kiemelendő a szerző szerint, annak közvetlenül meg kell előznie az állítmányt, illetve annak igei részét.

A következő mondat két eltérő szórendje eltérő lényegi jelentést hordoz: „Nettó befektetés szempontjából a legaktívabbak a német intézményi befektetők voltak.” A kiemelt szerkezetet hangsúlyozta a szórenddel a szerző. Ugyanez a mondat más szórenddel teljesen mást emel ki: „A német intézményi befektetők a nettó befektetés szempontjából voltak a legaktívabbak.”

3.2. A mondatszerkezet

Általában célravezető, ha kerüljük a többszörös alárendeléseket és a rendkívül hosszú mondatokat. A másik véglét sem jó: ne csak tőmondatokat vagy rövid, egyszerű bővített mondatokat használjunk. Jó, ha átlátható szerkezetű összetett mondatokban fejezzük ki a bonyolultabb jelentéstartalmakat. Az a feladat, hogy a bekezdésnyi hosszúságú mondatokat bontsuk kisebb egységekre, de ne tőmondatokban fogalmazzunk, és ne féljünk a bővített mondatoktól vagy a világos szerkezetű, könnyen érthető összetett mondatoktól. A hosszadalmas mondatok jellemzően a jelentéssűrítés igénye miatt jönnek létre: a szerző egyszerre akar átadni minden összetartozó információt, és ezek között nem tudja megtalálni a szorosabb vagy lazább kapcsolatokat, így mindent egy mondatba szerkeszt.

Gyakran hozzájárul a hosszadalmas mondatszerkezethez a nominalizálás, vagyis az, hogy kerül a igés szerkezeteket a szerző, és helyette hosszadalmas, végeérhetetlen névszói szerkezeteket használ. A nominális szerkezetek igen jó jelentéssűrítő erővel rendelkeznek, ám ha hosszadalmasak, úgy nehezen követhetők, tehát nehezítik a megértést. Célszerű a bonyolultabb jelentéstartalmak átadásánál elgondolkozni azon, hogy milyen igés szerkezeteket használhatunk a jelentés könnyítésére. A mondat középpontjában az igei jelentéstartalom áll, az olvasó ezt keresi, és roppan nehéz egy olyan mondat lényegét megérteni, amelyiknek a legvégén szerepel az ige vagy az állítmányi szerepben álló szerkezet, és akár több soros névszói szerkezetek előzik meg.

Jól mutatja ezt a következő példa: „2017 várhatóan hasonlóan aktív év lesz, mint 2016 volt, több hozzáadott értékkel rendelkező befektetéssel és nagyobb méretű portfólió ügylettel, mint a korábbi években; további hozamcsökkenéssel és bérleti díj emelkedéssel párosulva.”

Javított változata sokkal könnyebben értelmezhető: „Ez az év a tavalyihoz hasonlóan aktív lesz, várhatóan tovább bővül a több hozzáadott értékű befektetések és a nagyobb portfólióügyletek köre. A bérleti díjak emelkednek, a hozamok pedig tovább csökkennek.”

3.3. A stílus

A gazdasági-pénzügyi szövegekre – ahogy akár a közigazgatási hatóságok szövegeire is – kifejezetten jellemző, hogy olyan mesterkéltnél, redundáns, terpeszkedő kifejezésekből, illetve nem megfelelő kontextusban használt idegen szakkifejezésekből építkeznek, amelyek azonosíthatják is ennek a szaknyelvnek a stílusát. Ám ami fölösleges és mesterkéltnél, az inkább stílustalan, adott esetben zavaros, még akkor is, ha ez a szakmai gyakorlat. Ezt nevezzük hivataloskodásnak. Az elemzett példák közül az alábbi pár eset jól szemlélteti ezt: „133%-os befektetési volumenbővülést eredményezett”, helyette inkább: „133 százalékkal több befektetés volt”; „a növekedés egyik mozgatórugója a befektetések méretében is keresendő”, helyette inkább: „a növekedés egyik mozgatórugója a befektetések mérete volt”; „a tavalyi év során”, helyette inkább: „tavaly”.

3.4. A szakkifejezések

A szakkifejezés a szakmai szöveg elengedhetetlen része. Célja az egyértelműség, a hatékony kommunikáció, az, hogy ne kelljen minden szakmai jelentéstartalmat hordozó szót újradefiniálni. Az viszont fontos, hogy a szakkifejezéseket csak a szakmai közönség, a szakemberek ismerik, a laikusoktól nem várható el ez. Tehát ha laikus tájékoztatása során beszélünk szakmai ügyekről, akkor a szakkifejezések magyarázatra szorulnak, esetleg köznyelvi változattal is kiválthatók. Ezt a gazdasági-pénzügyi sajtószövegek mindenképpen megengedik, jellemzően nincsenek jogi természetű akadályok, amelyek miatt egy szakkifejezés ne lenne lecserélhető köznyelvi formára. A szükséges magyarázat lehetőségét viszont semmi sem zárja ki.

Természetesen nem azt állítom, hogy minden szakkifejezést meg kell magyarázni; e kérdés mérlegelésekor kell alkalmaznia a szakújságírónak az empátiáját, azt a beleérző képességét, amellyel képes lehet a közönségéről. Ismerni kell, hogy a közlemény kinek szól: a laikus nagyközönségnek több mindent kell megmagyarázni, ám a szakmát jól ismerő szakújságíró számára ez néha nehéz lehet, hiszen ő érti a forrásként szolgáló szöveget, a szakkifejezések jelentését. Ám éppen ez az újságírói szakma egyik lényegi eleme: úgy kell tálni az információkat, hogy azok a célközönség számára érthetők legyenek. Például ha egy mondatban szerepel a *minimálbér* és a *garantált bérminimum* szakkifejezés, akkor a gazdasági-pénzügyi területen kevésbé tájékozott közönségnek nem világos a különbség, célszerű röviden magyarázni a jelentéseket.

3.5. Konklúzió

A közpénzügyekről szóló újságírói szövegek a téma alapjellemezője miatt közügyekről szólnak, és mint ilyenek közérdeklődésre tarthatnak számot, illetve a nagyközönséghez szólnak; ez a célközönség, nem a gazdasági-pénzügyi szakma. Ennél fogva pedig a szakkifejezéseket, a szakmai nyelvhasználati jellemzőket úgy kell alkalmazni, hogy azok a nagyközönség számára érthetők legyenek, hozzájáruljanak a laikus közönség gazdasági-pénzügyi műveltségének a növeléséhez (lásd ANTAL 2017a).

A másik általános észrevételem, hogy attól, hogy egy újságírói szövegben szakmai fordulatokat, szakkifejezéseket kell használni, és az újságíró szakmai tartalmakat ad át, a logikus szerkesztés, a közérthető fogalmazás, a laikusok számára is könnyen érthető stílus alapvetően fontos követelmény. Ha ezt nem tartja szem előtt az újságíró, akkor eleve lemond arról, hogy a tájékoztatása eljusson a legszélesebb nyilvánossághoz.

FOGALOMTÁR A KÖZPÉNZÜGYEK TANULMÁNYOZÁSÁHOZ¹

Toldy Eszter – Karuczka Péter

- Adó:** közvetlen ellenszolgáltatás nélküli jövedelemátengedés, amelyet az állam kényszer útján hajt be.
- Adóhatóság:** az adók, járulékok és adójellegű terhek megállapításával, beszedésével, adóellenőrzéssel megbízott szerv, hatóság. Magyarországon a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és az önkormányzatok jegyzői látják el az adóhatósági feladatokat.
- Adórendszer:** azoknak az adóknak (adónemeknek), adó jellegű jövedelemelvonásoknak és beszedési módjának az összessége, amelyeket egy adott államban együtt, egyszerre alkalmaznak.
- Adósságfék-szabályozás:** az adósokat védi a túlzott eladósodottságtól. Megakadályozza, hogy a hirtelfelvevők a igazolt havi jövedelmükhöz képest túlságosan nagy törlesztési teherrel járó új hitelt vegyenek fel.
- Alaptőke:** a vállalkozások rendelkezésére álló anyagi és nem anyagi javak összessége, amelynek nagyságát és összetételét a jogszabály (társasági törvény) előírhatja.
- Allokációs (erőforrás elosztó) feladatkör:** az állam egyik funkciója, amelynek keretében a társadalmi szükségletek kielégítésére állít elő javakat (közjavak), és nyújt szolgáltatásokat.
- Annuitásos hitel:** azonos részletfizetésű vagy egyenlő részletekben törlesztendő hitel. A hitel futamideje alatt a törlesztőrészletek nagysága állandó. A törlesztőrészlet változó arányban tartalmaz tőketörlesztést és kamatot.
- Aranypénz (illetve általában a nemesfém pénzek):** értékállóságuk, oszthatóságuk, tartóosságuk, egyenmőségük, hordozhatóságuk, forgalomképességük és könnyű felismerhetőségük miatt vették át az általános csereeszköz szerepét az árupénzektől. Belső értékkel rendelkeztek.
- Általános forgalmi adó (ÁFA):** szolgáltatásnyújtás, illetve termékértékesítés után fizetendő adó, amelyet a termelés és a forgalmazás minden szakaszában a hozzáadott érték után meg kell fizetni. Közvetett adó, mert az adót viselő és az adóterhet megfizető elkülönül.
- Állam:** Antal (2011, 185) meghatározása szerint: „Meghatározott területen, közös hatalom alatt élő emberek közössége. Lényeges elemei: (1) terület, (2) lakosság, (3) a terület és a lakosság fölött álló főhatalom. Állandó határokkal meghatározott terület nélkül nincsen állam. Polgáraival szemben az államhatalom jogilag korlátlan, mert maga az állami akarat képezi a jogot. Az állam az emberiség társas együttműködési formái között a legmagasabb rendű alakzat. A modern állam a következő ismérvek alapján különböztethető meg: (a) Szuverenitás: a kormányzat egyértelműen megszabott határokkal kijelölt terület felett gyakorolja a főhatalmat; (b) Állampolgárság: az állam határain belül élő embereknek világos tudomásuk van arról, hogy az adott állam polgárai. Ennek megfelelően részt vesznek a politikai életben, közös jogokat és kötelességeket élveznek, azonos politikai közösséghez tartozás érzülete jellemzi őket; (c) Nacionalizmus: egy különálló szuverén politikai közösséggel való azonosságtudat fő kifejeződése, amely egy széles értelemben vett politikai közösséghez való tartozás érzetét kínálja. Az állam a köz érdekében ellátja azon feladatokat, amelyeket magánszemélyek, illetve önkéntes alapon működő szervezetek, vállalkozások nem képesek ellátni, vagy a feladat ellátása így oldható meg a legkevesebb erőforrás felhasználásával.

¹ A fogalomtár a Pénziránytű Alapítvány tankönyve, az Állami Számvevőszék szövszedete és Antal Zsolt Közzszolgálati média Európában című könyve fogalomtárának felhasználásával készült.

A »Lincoln-kritérium« szerint az államnak azt kell megtennie az emberek számára, amit az emberek a maguk egyéni erőfeszítései révén egyáltalán nem, vagy nem olyan jól tudnak megtenni.”

Államadósság: az államháztartás adóssága az államkincstár által igénybe vett és még vissza nem fizetett hitelek összege.

Államadósság Kezelő Központ Zrt. (ÁKK): alapvető tevékenysége, hogy az éves költségvetési törvény alapján gondoskodik a központi költségvetés fizetőképességének fenntartásáról; az államadósság, valamint az állam átmenetileg szabad pénzeszközeinek kezeléséről.

Államháztartás: a közösségi feladatok ellátását, működtetését szolgáló „pénztárca”. A közösségi feladatok jelentkezhettek: központilag (országosan), régiókban és a helyi településeken.

Államháztartás központi alrendszere: az államháztartás központi és önkormányzati alrendszerből áll. Az államháztartás központi alrendszerébe tartozik az állam, a központi költségvetési szerv, a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestület, illetve az e köztestület által irányított köztestületi költségvetési szerv. (Forrás: Áht. 3. §)

Államkötvény: az állam által kibocsátott, egy évnél hosszabb lejáratú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. Az államadósság finanszírozásának egyik eszköze.

Állampapír: az állam által kibocsátott értékpapír, amely az államadósság finanszírozására hivatott. Ide tartozik az államkötvény, a kincstárjegy, a diszkontkincstárjegy is.

Állami kiadások: Antal (2011, 187) meghatározása szerint: „a szociális piacgazdaság koncepciója szerint az államra számos olyan közérdekű feladat ellátása hárul, amelyeket a piac nem lát el a közösség érdekei szerint elfogadható módon. Az ilyen feladatok közé tartoznak az állam külső és belső biztonságához, a jogrend fenntartásához, vagy éppen a vélemény szabadság és a plurális tájékoztatás biztosításához szükséges felügyeleti, szabályozási feladatok, illetve a feladatok ellátását végző intézményi működés finanszírozása.”

Állami Számvevőszék (ÁSZ): az állam legfőbb pénzügyi ellenőrző szerve, amelynek feladata minden olyan terület ellenőrzése, ahol közpénzt kezelnek, illetve használnak fel. Az ÁSZ a munkájáról az országgyűlésnek számol be.

Ár: a termékek és szolgáltatások piacon kialakult, pénzben kifejezett cserearánya.

Árfolyam: valamely valuta egy egységének egy másik ország pénznemében kifejezett ára.

Árfolyamkockázat: a deviza (forintban kifejezett) árfolyamának változásában rejlő kockázat.

Áru: minden, ami adásvétel tárgyát képezi.

Áruhitel: a fogyasztási kölcsönök egyik formája, amelyet az áru vásárlásának helyszínén lehet igényelni, mely lehetővé teszi, hogy azonnal hazavigyünk a kiválasztott terméket.

Árupénz: olyan áru, mely a pénzfejlődés korai szakaszában gyakorolta az egyes pénzfunkciókat, miközben sajátos „hétköznapi” használati értékkel is rendelkezett. Ilyen áruk voltak a só; balta; különböző lábas jószágok: marha, juh, ló; kagyló, gabona és még számtalan dolog.

Árutőzsde: a tőzsdék egyik fajtája, ahol fizikai áruk koncentrált adásvétele történik (például gyapot, gumi, virág, kávé stb.).

ATM (Automated Teller Machine): bankjegykiadó automata, amely egyszerű módot biztosít a bankszámláról történő készpénzfelvételre.

Átutalás: a számlatulajdonos a számláját vezető hitelintézet számára megbízást ad, hogy a megbízásban megjelölt összeget számolja el bankszámlája terhére, a feltüntetett számlatulajdonos bankszámlája javára.

Bank: olyan profitorientált intézmény, amely betéteket gyűjt, és hiteleket nyújt.

Bankbetét: a hitelintézeteknél elhelyezett pénz, amely után a hitelintézetek kamatot fizetnek, és az ügyféllel kötött szerződésben foglaltaknak megfelelően kezelnek, illetve visszafizetnek.

Bankjegy: olyan papírpénz (pénzjegy), amelyet egy arra feljogosított (azaz bankjegykiadásra jogosult) bank, a jegybank bocsát ki.

Bankkártya: elektronikus fizetési eszköz, melyet a bankok ügyfeleik rendelkezésére bocsátanak.

Bankrendszer: egy állam bankjainak és azok tevékenységeinek összessége.

- Bankszámla:** a bank ügyfelének a számlája, amelyen a bank kezeli és nyilvántartja a nála elhelyezett pénzt, átutalásokat és kifizetéseket teljesít, illetve jóváírja az ügyfél számára átutalt összegeket, és értesíti mindezekről.
- Bankszámlakivonat:** ~ *számlakivonat*
- Befektetés:** a rendelkezésre álló vagyon (pénztömeg) felhasználása vagyontárgyak megvételére jövőbeni nyereség reményében. A befektetések lehetnek pénzügyi befektetések (például: értékpapír vásárlás, biztosítás, betétek), illetve reálfektetések (például: beruházások, értékálló tárgyak, ingatlanok, ingóságok vásárlása).
- Befektetési alap:** a befektetők pénzének összegyűjtésére és a gazdaságba történő beforgatására szakosodott pénzügyi vállalkozások, amelyek azok számára jöttek létre, akik nem rendelkeznek megfelelő szakértelemmel és/vagy elegendő idővel ahhoz, hogy befektetési döntéseiket önállóan hozzák meg.
- Befektetővédelmi Alap (BEVA):** önálló jogi személy, amely a törvény rendelkezései, valamint saját szabályzatai alapján, tagjai díjbefizetései és egyéb bevételei felhasználásával korlátozott vagyoni biztosítást nyújt abban az esetben, ha valamely tagja a meghatározott ügyfélköveteléseket fedezet hiányában nem képes kiadni.
- Befektetési jegy:** a befektetési társaságok által kibocsátott értékpapír, ami vagyoni jogokat jelent tulajdonosának, mert az adott alaphoz való részesedést testesíti meg.
- Beszédési megbízás (inkasszó):** olyan fizetési mód, ahol polgári jogi megbízás keretében a megbízott – rendszerint bank – arra vállalkozik, hogy megbízója helyett annak követelését az adóstól beszedi. Létezik azonnali, határidős, illetve csoportos inkasszó is.
- Betétbiztosítás:** ha egy hitelintézet fizetéképtelensége miatt az ott lévő bankbetét nem vehető fel, akkor az OBA 20 munkanapon belül az ügyfél részére kártalanítást fizet.
- Betétyűjtés:** pótlólagos forrást biztosítanak a bank számára, ezzel egy időben a banknak tartozása keletkezik a pénztulajdonossal szemben.
- Betéti kamat:** a betétszámlán lekötött összeg után járó kamat, mely a lekötés időtartamától és a betétként elhelyezett összeg nagyságától függ. Kamatveszteséggel jár, ha az ügyfél a lejárat előtt akar a pénzéhez jutni.
- Betéti (debit) kártya:** a bankkártya azon fajtája, amelynél az ügyfél kártyafedezeti számlája vagy a folyószámlája egyenlegének erejéig bonyolíthat fizetéseket, s azok értékével a kibocsátó bank azonnal vagy rövid időn belül megterheli az ügyfél számláját. Ilyen kártya esetében az ügyfél minden esetben a számlán lévő pénzt költi.
- Betéti társaság (Bt.):** olyan jogi személyiséggel rendelkező társaság, amelynek tagjai a betéti társaság létesítésére irányuló társasági szerződés megkötésével legalább az egyik tag (a beltág) vállalja, hogy a társaságnak a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért a többi beltaggal egyetemlegesen köteles helytállni, míg legalább egy másik tag (a kültág) a társasági kötelezettségeiért nem tartozik helytállási kötelezettséggel.
- Beruházás:** termelőeszköz előállítás vagy vásárlása (például gépek vásárlása, új üzemegység létrehozása), ami a vállalkozás tőkeállományának (vagyis a termelőeszközök állományának) növekedésével jár.
- Bér:** a munkaerő mint termelési tényező ára, a munkavállaló jövedelme, amelynek nagyságát piaci (kereslet és kínálat) és nem piaci tényezők (szakszervezetek, állam) határozzák meg.
- Bérleti díj:** a földért, a természeti tényezőkért (mint termelési tényezők használatáért) fizetett díj. A díj egyik része az adott termelési tényező puszta használatáért fizetett díj, míg a másik rész a tőkebefektetések kamata, hiszen számos tőkebefektetéssel növelhető ezek értéke.
- Biztosítás:** az előre nem látható, véletlenszerűen bekövetkező vagy majd valamikor biztosan bekövetkező, anyagi következményekkel is járó eseményre való felkészülést szolgálja.
- Biztosító:** biztosítási tevékenység folytatására jogosult szervezet.
- Biztosítási díj:** a biztosító kockázatvállalásának ára, amely a biztosítottak költség.

- Biztosítási esemény:** olyan jövőbeli esemény, amelynek bekövetkezése esetén biztosítási szolgáltatás jár, amit a biztosítási szerződésben rögzítenek a felek.
- Biztosítási szerződés:** olyan szerződés, amely alapján a biztosító meghatározott jövőbeni biztosítási esemény bekövetkeztétől függően bizonyos összegnek megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére, a biztosított (illetve a szerződő fél) pedig díj fizetésére kötelezi magát.
- Boldog Bolygó Index (HPI, Happy Planet Index):** az emberi jólét elérésének ökológiai hatékonyságát méri. A HPI három különálló jelzőszámot foglal magában: a várható élethosszt, az étellel való elégedettséget és az ökológiai lábnyomot.
- Bróker:** tőzsdei alkusz (tőzsdeügynök), aki megbízói számára tőzsdei vagy azon kívüli üzletet köthet.
- Brókercég:** olyan pénzügyi vállalkozás, amely megfelelő megbízási díj ellenében az értékpapírok tőzsdei és tőzsdén kívüli adásvételét végzi.
- Bruttó bér:** az a bér, amely a munkaszerződésben szerepel általában egy hónapra meghatározva.
- Bruttó hazai termék (GDP, Gross Domestic Product):** az adott országban egy év alatt előállított új termékek és szolgáltatások összértéke (beleértve a külföldi cégek által az országban előállítottakat is).
- Bruttó nemzeti jövedelem (GNI, Gross National Income):** nem tartalmazza a külföldi tulajdonú vállalatok által belföldön keletkezett jövedelmet, de számba veszi a hazai cégek által külföldön előállított jövedelmet is.
- BUBOR (Budapest Inter-Bank Offered Rate – Budapest Bankközi Forint Hitelkamatláb):** a magyarországi kereskedelmi bankok egymásnak nyújtott hitelei után felajánlott kamatokból kiszámított átlagos kamatláb. Az átlag kiszámításának módját a Magyar Forex (foreign exchange rövidítése, magyarul devizapiacnak mondhatjuk) Társaság szabályzata rögzíti. A BUBOR-hoz szokták viszonyítani más hazai hitelek kamatait.
- Budapesti Értéktőzsde (BÉT):** a Magyarországon működő értéktőzsde neve.
- BUX-index:** a BÉT hivatalos indexe, meghatározott részvény (döntően vezető részvények) együttes árfolyammozgását mutatja.
- Cash flow (CF):** pénzáramlás, amely nem más, mint különböző időpontban esedékes, összetartozó pénzforrások képződésének és felhasználásának folyamata egy meghatározott időszak alatt.
- Chipkártya:** olyan bankkártya, amelyen a mágnescsík helyett chipben rögzítik az adatokat. Csak elektronikus környezetben használható.
- Csereeszköz- (forgalmi eszköz) funkció:** a pénz ebben a funkciójában az árucserét közvetíti, így az eladásra kínált árut először pénzre és ezt a pénzt akár egy másik piacon egy másik árura lehet cserélni.
- Deficit:** hiány, kiadási többlet, az államháztartással összefüggésben azt jelenti, amikor az állami kiadások meghaladják a bevételeket.
- Defláció:** tartós, általános árszínvonal-csökkenés. Az infláció ellentettje, ilyenkor az inflációs ráta negatív, a pénz vásárlóereje nő.
- Deviza:** külföldi valutára szóló követelés.
- Devizaárfolyam:** egy devizának egy másik devizában kifejezett ára.
- Diákhitel:** a felsőoktatásban résztvevő diákok által felvehető rendkívül előnyös hitelforma, melynek célja, hogy esélyt, lehetőséget teremtsen mindenki számára a felsőoktatásban való részvételre.
- Direkt eszközök:** azok a jegybanki eszközök, amelyekkel a jegybank közvetlenül szabályozza például a betéti vagy a hitelkamatok azon szintjét, amelyet a bankok ügyfeleikkel szemben alkalmazhatnak, vagy valamilyen mennyiségi korlátot határoznak meg a hitelezésben.
- Diszkontálás (jelenérték-számítás):** a jövőbeli pénz jelenbeli értékének a meghatározása.
- Dömpingár:** nagyon alacsony, lényegében az árak minimumaként általános határnak elfogadott változó költségeknél kisebb ár. Alkalmazásával az egyébként jól működő versenytársak kiszoríthatók egy ország piacáról. Ezt a fajta gazdasági visszaélést Magyarországon a Gazdasági Versenyhivatal bünteti.

- E-banking:** olyan elektronikus banki, pénzügyi szolgáltatás, amelynek segítségével egyszerűen, gyorsan, biztonságosan (telefonon, mobiltelefonon vagy interneten keresztül), jellemzően a hét bármely napján lebonyolíthatók a pénzügyi ügyletek.
- EDP-jelentés:** Az Európai Unió Túlzott Hiány Eljárása (Excessive Deficit Procedure = EDP) keretében a tagországok évente kétszer adatszolgáltatásban (EDP Jelentés) jelentik a kormányzati szektor két kiemelt mutatójának: a kormányzati szektor hiányának és adósságának alakulását. Annak érdekében, hogy az uniós konvergencia kritériumok által meghatározott mutatók és az államháztartási mutatók módszertani megkülönböztetése egyértelmű legyen, az Áht. a kormányzati szektor hiánya, illetve adóssága elnevezéseket használja. (Forrás: NGM-honlap)
- Egészségbiztosítás:** olyan biztosítási szerződés, amely baleset- és betegségbiztosításban meghatározott kockázatokra egyaránt szól.
- Egyéb bankszolgáltatások:** a banknak sem követelése, sem tartozása nem keletkezik ezen ügyletek során. A bankok meghatározott díj ellenében végzik e tevékenységeket.
- Egyensúlyi (piactisztító) ár:** az az ár, ahol a termékből eladásra felkínált mennyiség pontosan meg egyezik a vásárolni szándékozott mennyiséggel (vagyis amely ár mellett minden elkel a piacon, és többletkereslet sem jelentkezik).
- Egyetemleges felelősség:** azt jelenti, hogy a gazdasági társaság tagja a társaság hitelezőivel szemben a többi taggal együtt korlátlanul, vagyis saját vagyonával felel.
- Egyéni vállalkozás:** a vállalkozások legegyszerűbb formája, amelynél az induláshoz szükséges tőkét saját vagyonból kell biztosítani, és működése is saját munkán alapszik (esetleg családtagok, néhány alkalmazott segítségével). Egyéni vállalkozást – vállalkozói igazolvánnyal – nagykorú, cselekvőképes, állandó lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárként lehet alapítani.
- Egy főre jutó GDP:** az ország nominális GDP-jének összege/az ország lakosságának száma.
- Egységesített Betéti Kamatláb Mutató (EBKM):** egy mérőszám, mely éves szinten %-ban határozza meg az egyes pénzügyi termékek (például betétek) tényleges hozamát.
- Egyszerű kamat:** a kamatszámításnak az a módszere, amikor a kezdő összeg kamatozik, vagyis a korábbi időszak kamatai nem növelik a tőkeállományt.
- Egyszintű bankrendszer:** a bankrendszer olyan formája, amelyben a központi bank (vagy a hozzá kötődő szakosított pénzintézetek) közvetlen kapcsolatban áll a gazdálkodó alanyokkal (háztartás, vállalat, állam, külföld), tehát vezeti számláikat, és hitelt folyósít számukra. Az egyszintű bankrendszer tipikus példái a szocialista országokban alakultak ki.
- Elkülönített állami pénzalapok (ELKA):** az ELKA a közfeladatok ellátása során az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások alapszerű elszámolására szolgálnak. Elkülönített állami pénzalapot közfeladat részben vagy egészben államháztartáson kívüli forrásból történő ellátásának biztosítása céljából törvény hozhat létre. Ide tartozik a Nemzeti Foglalkoztatási Alap, a Bethlen Gábor Alap, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap, a Nemzeti Kulturális Alap, a Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap és a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Alapja. [Forrás: Áht. 6/A. § (5) bek., Kvtv. 10. §]
- Elsődleges piac:** az értékpapírpiacnak az a része, amelyen az értékpapírok kibocsátásra kerülnek.
- Elszámolási eszköz (elszámolási egység, értékmérő):** ebben a funkciójában a pénz kifejezi az áruk értékét, összemérhetővé, összehasonlíthatóvá teszi a különböző árukat elősegítve ezzel a gazdasági kalkulációt.
- Emberi erőforrás:** a munkaerő és a vállalkozó együttesen alkotják a termelés emberi erőforrását, ami sajátos jellemzőkkel bír, például újratermelhető, fejleszthető, vagyis magasabb minőségi fokon képes újratermelni önmagát, rendkívül innovatív, képes befolyásolni saját tevékenységét.
- Erőforrás:** ~ *termelési tényező*
- Euró:** az EU közös pénze, 2002. január 1-jén megjelentek az eurós bankjegyek és érmék, melyek felváltották a nemzeti valutákat.

- Euróövezet (eurózóna):** azon országok együttese az Európai Unión belül, ahol az euró a hivatalos pénznem.
- Európai Központi Bank (EKB):** az EU jegybankja, fő feladata a monetáris unióban bevezetett közös pénz, az euró kibocsátása, működtetése és stabilitásának megőrzése.
- Export:** kivitel, azon termékek és szolgáltatások összessége, amelyeket belföldön állítanak elő és külföldön használnak fel.
- Externália:** külső gazdasági hatás, amikor egy bizonyos tevékenységből származó költségek vagy előnyök olyan szereplőnél jelennek meg, aki a tevékenységben nem kívánt részt venni (például környezetszennyezés).
- Életbiztosítás:** a biztosítások egyik nagy csoportja, mely az életünkben bekövetkező eseményekre, elsősorban halálra vagy a szerződésben meghatározott más eseményre (például egy adott életkor elérése, szülés, nyugdíjazás) vonatkozik.
- Életszínvonal:** az életminőség statisztikai vizsgálata, az a jóléti szint, amely a különböző szükségletek kielégítésének lehetőségét jelzi. Mérése nehéz, mert az életszínvonalat számos tényező befolyásolja (a jövedelmek alakulása, a lakáskörülmények, az étkezés színvonala, az egészségügyi, kulturális, szociális szolgáltatás színvonala stb.).
- Érintőkártya:** olyan bankkártya, amelyen a mágnescsík helyett egy chipben rögzítik az adatokat, elegendő csak a kártyaolvasó elé tartani a fizetéskor.
- Építményadó:** a helyi adók fajtája, az önkormányzat illetékességi területén fekvő lakás céljára szolgáló, valamint nem lakás céljára szolgáló építmények után vetheti ki.
- Értékmérő funkció:** ~ *elszámolási eszköz*
- Értékpapír:** valamilyen vagyoni jogot megtestesítő okirat.
- Értékpapírpiaç:** az értékpapírok adásvételének, a kereslet és a kínálat összetalálkozásának a helyszíne.
- Értéktőzsde:** az értékpapírok koncentrált piaca, ahol értékpapírok, devizák, nemesfémek stb. adásvétele történik.
- EU-direktíva:** az Európa Tanács vagy az Európai Bizottság által kiadott irányelv, amely általában valamennyi tagország számára előír bizonyos kötelezettséget, a teljesítés módját azonban a tagországok belső jogi szabályozására bízza.
- Fejezeti kezelésű előirányzat:** a fejezeti kezelésű előirányzatok a fejezetet irányító szerv sajátos szakmai, ágazati feladatai ellátása, vagy az államnak a fejezethez tartozó költségvetési szervek tevékenységével kapcsolatban felmerülő, illetve szakmailag ahhoz kapcsolódó sajátos kötelezettségei teljesítése során felmerülő költségvetési bevételek és költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak. [Forrás: Áht. 6/A. § (3) bek.]
- Felelősségbiztosítás:** a biztosítások egyik legelterjedtebb típusa, amelyben a biztosított által harmadik személynek okozott károk megtérítése a cél. Legismertebb típusai: kötelező gépjármű felelősségbiztosítás, szakmai és termékfelelősség-biztosítás.
- Felhalmozási (kincsképző) eszköz:** a pénz ebben a szerepben jelenik meg, amikor kikerül a forgalom területéről, és később kerül felhasználásra.
- Felosztó-kirovó rendszer:** az állami nyugdíjbiztosítás egyik típusa, amelynek fontos sajátossága, hogy a nyugdíjak összege attól is függ, hogy mekkora a fizetésért dolgozó emberek és a nyugdíjasok aránya.
- Fiskális politika:** ~ *költségvetési politika*
- Finanszírozás:** a vállalkozás pénzzel való ellátása. A finanszírozás biztosítja az induláshoz, a befektetéshez szükséges pénzforrást, ami történhet saját forrásból és idegen forrásból is.
- Fizetési eszköz:** a pénz ebben a szerepkörében önálló életet él, időben elszakad az áruk és szolgáltatások áramlásától, például amikor hitelre vásárolunk, és később a hitel törlesztésére kerül sor, vagy az adó befizetésére.
- Fizetési forgalom lebonyolítása:** a kereskedelmi bankok közreműködnek a pénztulajdonosok közötti pénzmozgások, a pénzforgalom lebonyolításában.
- Fizetési módok:** ~ *pénzforgalom*

- Fogyasztó:** bárki, aki szükségletkielégítés céljából termékeket/szolgáltatásokat vásárol, a fogyasztók lehetnek nemcsak az egyének, hanem közösségek, intézmények is.
- Fogyasztási cikkek:** a háztartások által keresett termékek és szolgáltatások összessége.
- Fogyasztási hitel:** a háztartások szereplői (természetes személyek) által igénybe vett kölcsön, amelyet a mindennapi élet kiadásainak finanszírozására fordíthatnak.
- Fogyasztói árindex (CPI):** az infláció jelzésére is szolgáló indexszám. Méri a lakosság által megvásárolt áruk, igénybe vett szolgáltatások árának átlagos változását egy meghatározott időszakban.
- Fogyasztóvédelem:** alapvető feladata a fogyasztói alapjogok fokozott, körültekintő védelme, érvényesülésük figyelemmel kísérése, sérülésük esetén a szükséges intézkedések megtétele.
- Folyószámla:** olyan bankszámla, mely az ügyfél pénzforgalmának a lebonyolítását szolgálja.
- Folyószámlahitel:** átmeneti pénzhiány fedezetére szolgáló hitel, ami a folyószámlához kapcsolódik, és meghatározott összegig külön engedély nélkül igénybe vehető.
- Futamidő:** időtartam, mely hitel esetén a hitel folyósítása és lejáratá között eltelt időszakot jelenti, míg befektetések esetén, például kötvényvásárláskor a kötvény kibocsátása és visszafizetése közötti időszakról van szó.
- Gazdaság:** az ország gazdasági szereplőinek összessége és a köztük lévő kapcsolatok, kölcsönhatások rendszere.
- Gazdasági rendszer:** a szükségletek kielégítésére alkalmas javak és szolgáltatások előállításának, szétosztásának és fogyasztásának mechanizmusát jelenti egy adott társadalomban.
- Gazdasági etika:** Antal (2011, 200) a következőképpen magyarázza: „A gazdasági alapkérdése, hogy miként lehet a posztmodern kor folyamatai mellett erkölcsi normákat és ideálokat egy versenyközpontú piactudatban érvényesíteni. A felfogás képviselői a gazdasági etikát az erkölcs közgazdaságtanaként értelmezik. A probléma-megközelítés szerint kézenfekvő, hogy követelni kell a tulajdonosi önértékelésen alapuló kereskedelmi logika megszelídítését. Az érvrendszer szerint minden jelentősebb kortünet – identitásválság, értékromlás, egoizmus, profitéhség stb. – a gazdasági elit köreiből terjed szét a társadalomban, ezért a »terápiát« is ebben a körben kell elkezdni. A gazdasági etika szerint nem a gazdaság szereplőinek akaratával, hanem kizárólagos versenyközpontú késztetésével van a probléma, amelynek alapján a gazdaság szereplői akkor is erkölcstelen módon viselkednek, amikor saját akaratuk szerint inkább jót tennének. Ezért nem a gazdasági szereplők cselekvési lehetőségeit kell korlátozni, hanem a verseny ösztönzőit kell megváltoztatni. A gazdasági etika teoretikusa, Adam Smith fogalmazta meg először, hogy a versenyben szétválik a cselekmény motivációja és eredménye. Ennek megfelelően nem a magánérdekek érvényesülésének erejét kell fékezni, hanem az önértékelés-érvényesítés társadalom szolgáltatába való állítását kell a gazdasági logika átalakításának előterébe helyezni.”
- Gazdasági társaság:** olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amely üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására a tagok vagyoni hozzájárulásával jön létre, önálló cégnévvel rendelkezik.
- Gazdaságpolitika:** a kormányzat tudatos beavatkozása a gazdaság működésébe, a gazdasági folyamatok tervezett befolyásolása a társadalmi igazságosság és gazdasági hatékonyság értékeinek mentén.
- Gazdasági Versenyhivatal (GVH):** a piaci verseny tisztaságán őrködő államigazgatási szerv, mely az Országgyűlés felügyelete alatt működik. Fellép, ha a vállalkozások megtévesztik a fogyasztókat, ha a kivételesen erős piaci helyzetben levő cégek visszaélnék erőfölényükkel, ha a vállalkozások versenyt korlátozó megállapodást kötnek (kartelleznek).
- Globalizáció:** Antal (2011, 201) a következőképpen magyarázza: „A fogalom a nemzetközi munkamegosztás jelenségeként írható le és négy különböző, de összefüggő szempont alapján jellemezhető: 1.) az áruk és szolgáltatások piacainak nyitott jellege, 2.) a termelés multinacionális vállalatok működésével előállított nemzetközi volumene, 3.) a pénzpiacok világméretű összefonódása, 4.) fokozódó nemzetközi migráció. Az új piaci lehetőségek és a globális verseny együttesen alkotják a nemzetközi gazdasági növekedés mozgatórugóit. A kommunikációs és műszaki technológiai

fejlődés nagy szerepet játszott a pénzpiacok globális fejlődésében. A globalizáció által beindított folyamatok ugyanakkor messze túlmutatnak a gazdaság területén.”

Haszonáldozat: annak a terméknek, jövedelemnek vagy bármely tevékenységnek az értéke, amelyről le kell mondani valamely kiválasztott gazdasági cél érdekében.

Háztartás: azoknak a személyeknek az összességét értjük, akik közös jövedelemmel rendelkeznek, és ezt a jövedelmet közösen használják fel, vagyis közösen fogyasztanak. A háztartások tagjait többnyire rokoni szálak kötik össze, egy-egy család általában egy-egy háztartást alkot.

Háztartások erőforrásai: a munkavégző képesség, az idő, a jövedelem és a vagyon.

Helyettesítő termék: azonos szükségletet kielégítő termékek, amelyek bizonyos körülmények mellett a fogyasztásban képesek kiváltani egymást. Ilyenek például a vaj és margarin, vagy fagyalt és jégkrém termékpárok.

Helyi adók: az önkormányzatok által kivetett adók, amelyeket az adózók a lakóhelyük önkormányzatának fizetnek.

Hiperinfláció: az infláció legmagasabb fokozata, amely az árszínvonal egyre gyorsuló emelkedésében nyilvánul meg, jellemzően rendkívüli gazdasági helyzet, például háború következményeként.

Hitel: a kölcsöntőke ideiglenes átengedése kamat ellenében.

Hitelbírálati díj: a hitelkérelem elbírálásáért fizetett díj.

Hitelező: az, akinek az adóssal szemben pénzügyi vagy pénzben kifejezett követelése van.

Hitelkártya: olyan bankkártya, amely mögött hitelkeret áll, a hitelkártyához tartozó számlán az ügyfélnek nincs betétje, az ügyfél a bank pénzét költi.

Hitelügyletek: a bank pénzt helyez ki más gazdasági szereplőhöz, és ezáltal követelése keletkezik a hitel felvevőjével szemben.

Hozam: egy befektetésből származó nyereség, melyet a befektetett összeg százalékában határoznak meg, és amely a befektetés megtérülését mutatja meg.

Humán tőke: az emberi erőforrás végzett munkával kapcsolatos tudását, képzettségi szintjét, kompetenciáit, innovációs képességét, a munkához való hozzáállását (attitűdjét) együttesen nevezik így.

Human Development Index (HDI, humán fejlettségi index): az ENSZ által bevezetett mutatószám, amely a világ országainak összehasonlítását teszi lehetővé a születéskor várható élettartam, az írástudás, az oktatás és az életszínvonal alapján.

Idegenforgalmi adó (ifa): a helyi adók fajtája, és az önkormányzatok számára teremt bevételt területenként eltérő mértékben megállapítva. Célja az idegenforgalommal kapcsolatos igények kielégítéséhez szükséges pénzügyi források megteremtése.

Idegen (külső) forrás: a pénzpiac közvetítésével történő forrásbevonás, ami lehet hitelfelvétel (bankhitel, kereskedelmi hitel, váltó), bérlet (lízing), értékpapír-kibocsátás.

Illeték: olyan kötelezettség, melyet valamilyen állami szolgáltatás igénybevételéért kell fizetni.

Import: behozatal, olyan termékek és szolgáltatások összessége, amelyeket külföldön állítanak elő, és belföldön használnak fel.

Indirekt eszközök: olyan jegybanki eszközök, amelyek a piacok működési mechanizmusán keresztül próbálják elérni a megfelelő pénzmennyiség biztosítását, valamint hatnak a pénzkereslet és a pénzkínálat alakulására. Például amikor a jegybank maga is megjelenik a pénzpiacokon, és értékpapírt vagy devizát vásárol.

Infláció: tartós árszínvonal-emelkedés, amely általános áremelkedésre utal, és az egységnyi pénz elértéktelenedését jelzi.

Inflációs ráta: az infláció mérőszáma, vagyis az árváltozás mértékét megmutató hányados, ami kifejezi, hogy az előző időszakhoz képest hány %-kal emelkedtek az árak. $(P_1 - P_0) / P_0$

Inkasszó: ~ beszédségi megbízás

Inputok: a termelésben felhasznált javak összessége, más néven termelési tényezők.

Integritás: az integritás az elvek, értékek, cselekvések, módszerek, intézkedések konzisztenciáját jelenti, vagyis olyan magatartásmódot, amely meghatározott értékeknek megfelel.

Javak: termékek és szolgáltatások, amelyek szükségletek kielégítésére alkalmasak.

- Járulékok:** olyan adójellegű befizetések, elvonások, melyek a társadalombiztosítási alapok (Egészségbiztosítási és Nyugdíjbiztosítási Alap) kiadásainak fedezésére szolgálnak.
- Jelenérték:** egy jövőben esedékes pénzösszeg mai értéke, vagyis az az összeg, amellyel a jövőbeni pénzösszeg a mai napon egyenértékű. A jelenérték-számítás műveletét diszkontálásnak nevezzük.
- Jelzáloghitel:** olyan hitel, amikor a hitel fedezetül ingatlant helyeznek jelzálogjog alá.
- Jelzálogjog:** a hitelező azon joga, hogy ha az adós nem törleszti számára adósságát, akkor a hitelező a zálogtárgyból ellentételezheti a követelését. A zálogtárgy lehet például ingatlan vagy gépjármű. A zálogjog célja, hogy a hitelező kockázatát csökkentse.
- Jegybank:** egy ország központi bankja, amely kétszintű bankrendszer esetén az első szinten áll, és ezért „bankok bankjának” is nevezik. Irányítja és szabályozza a pénz kínálatát, a pénzüpiacot és az egész bankrendszert.
- Jegybanki alapkamat:** kamat, melyet a jegybank fizet a kereskedelmi bankoknak a nála elhelyezett betétek után.
- Jóváírás:** az ügyfél számlaeigenlegének a megadott összeggel való növelése.
- Jövedelem:** a háztartás bevétele, mely lehet pénzbeli és természetbeli juttatás. Míg a munkabér pénzbeli jövedelem, addig a például a gépkocsihasználat, mobiltelefon-használat természetbeli juttatásnak minősül.
- Jövedéki adó:** olyan adó, amelyet luxus vagy egészségre ártalmas termék után kell fizetni, amely beépül az áfa alapjába. Ellenőrzött termelés, illetve import mellett szedhető be ez az adófajta, mely bevételt biztosít az államnak, és az egyes javak fogyasztásának befolyásolását teszi lehetővé.
- Jövőérték:** egy jelenbeli pénzösszeg jövőben esedékes értéke, vagyis a jelenbeli összeg kamattal megnövelve.
- Kamat:** a kölcsöntőke használati díja, a hitel ára. Általában a kölcsönadott összeg meghatározott %-ában fejezik ki.
- Kamatláb:** a kamatnak a kölcsönadott összeg meghatározott %-ában kifejezett értéke.
- Kamatos kamat:** a kamatszámításnak az a módja, amikor a futamidőszak alatt esedékes, de meg nem fizetett kamat növeli a tőkeállomány összegét, vagyis a kamatperiódus végén a kamatot nem fizetik ki, hanem hozzáadják a tőkéhez, és ez a következő időszakban többletkamatot eredményez.
- Kartell:** versenytárs vállalatok írásbeli vagy szóbeli megállapodása az egymás közti verseny korlátozására. Célja, hogy a részt vevő cégek magasabb árakat és profitot érhessenek el. Jellemzően az árak meghatározásán, a piac felosztásán, az egyes cégek által értékesített mennyiségek meghatározásán keresztül korlátozza a versenyt. A kartelleket ma a versenyjog a legtöbb országban, így Magyarországon is tiltja.
- Kereskedelmi bank:** a kétszintű bankrendszer második szintjén álló pénzüintézet, amely pénzügyi szolgáltatásokat nyújt profit reményében, betéteket gyűjt, és hiteleket nyújt a gazdaság szereplőinek.
- Kereskedelmi hitel:** a vevőnek a szállító által nyújtott hitel, vagyis amikor a vásárolt áruért később kell fizetni.
- Keresett mennyiség:** azt az árumennyiséget jelenti, amelyet a vevők/fogyasztók adott ár mellett képesek és hajlandóak megvásárolni.
- Kereslet (piaci):** a vevők vásárlási szándéka egy árura vonatkozóan.
- Keresleti (görbe) függvény:** megmutatja, hogyan változik a termék keresett mennyisége az ár függvényében.
- Keresleti infláció:** az inflációnak az a típusa, amikorra kínálathoz képest megnövekedett kereslet az előidézője a tartós árszínvonal-emelkedésnek.
- Kereslet törvénye:** alacsonyabb árak mellett az emberek többet vesznek valamiből, míg magasabb árak mellett kevesebbet.
- Kezelési költség:** a banki költségek egyik fajtája. Felszámítási módja szerint kétféle lehet: egyszeri kezelési költség, amely a hitel felvételekor egy összegben fizetendő, valamint a hitel teljes futamideje alatt folyamatosan felszámított kezelési költség.

- Kézpénz:** a pénz egyik megjelenési formája, amikor bankjegy és érme formájában van jelen a gazdaságban.
- Kézpénz nélküli fizetési módok:** számlapénzzel történő fizetési módok. Legelterjedtebb típusai az átutalás, valamint a csoportos beszedés (inkasszó).
- Kétszintű bankrendszer:** a bankrendszer olyan formája, amelyben a központi bank az ügyfelekkel közvetve, csak az alsóbb szinten lévő bankokon keresztül áll kapcsolatban.
- Kiegészítő termék:** olyan termékek, amelyek fogyasztása, használata együtt történik. Ilyen termék-párok például a fogkrém-fogkefe vagy teniszütő-teniszlabda.
- Kincstárjegy:** az állam által kibocsátott rövid távú, 1 éven belül lejáró értékpapír.
- Kínált mennyiség:** Egy adott termék kínált mennyisége azt az árumennyiséget foglalja magában, amelyet a termelők adott ár mellett képesek és hajlandóak megtermelni.
- Kínálat (piaci):** Az a termékmennyiség, amelyet az eladók (termelők, kereskedők) adott termékből képesek és hajlandók piacra vinni, eladásra felkínálni.
- Kínálati (görbe) függvény:** megmutatja, hogyan változik az eladásra felkínált mennyiség az ár függvényében.
- Kínálati (költség-) infláció:** az infláció olyan típusa, amikor a kínálat viszonylagos csökkenése következtében nő az árszínvonal. Lényege, hogy kisebb a vállalatok kibocsátása, mert nőttek a költségeik.
- Kínálat törvénye:** magasabb árak mellett a termelők többet hajlandóak termelni illetve eladni valamiből, míg alacsonyabb árak mellett kevesebbet.
- Klasszikus bankjegy:** lejáratú nélküli, látra szóló (azonnali) fizetési ígervény. A bank saját váltója.
- Klímaváltozás:** a Föld klímájának, éghajlatának tartós és jelentős mértékű megváltozása.
- Klímavédelem:** a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek környezeti szempontú modernizálása.
- Kockázat:** valamilyen várt eredmény bekövetkezése körüli bizonytalanság mértéke.
- Kommunális adó:** a helyi adók egyik típusa, amelyet a település az infrastruktúra fejlesztéséhez, valamint a környezetvédelemmel kapcsolatos feladatainak finanszírozásához szedhet be az önkormányzat.
- Konvertibilitás:** egy nemzeti valuta más nemzeti valutára való korlátozásmentes, szabad átválthatósága.
- Korlátlan felelősség:** a gazdasági társaságokban vállalt felelősségek egyik fajtája, ebben az esetben a tag a társaság hitelezőivel szemben – a társaság vagyona által nem fedezett tartozásokért – korlátlanul, általában a többi taggal egyetemlegesen a saját vagyonával felel.
- Korlátolt felelősség:** a gazdasági társaságokban vállalt felelősségek egyik fajtája, ebben az esetben a tagok felelőssége a létesítő okiratban vállalt vagyoni hozzájárulás (törzsbetét, részvény, mellékszolgáltatás) teljesítésére terjed ki, ezen felül a társaság tartozásaiért magánvagyonával nem felel.
- Korlátolt felelősségű társaság (kft.):** olyan gazdasági társaság, mely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, s amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben törzsbetétjének szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulásra terjed ki.
- Kormányzati szektor:** az uniós statisztika szerinti „kormányzati szektor” magában foglalja a „központi kormányzatot”, a „tartományi kormányzatot”, a „helyi önkormányzatot” és a „társadalombiztosítási alapokat”. Magyarországon ebbe a körbe tartoznak azok a szervezetek is, amelyek az államháztartási törvény alapján nem részei az államháztartásnak, azonban az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt, a túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló jegyzőkönyv alkalmazásáról szóló 2009. május 25-i 479/2009/EK rendelet szerint a kormányzati szektorba tartoznak.
- Kölcsön:** banki szempontból a ténylegesen felvett pénzüsszeget jelenti.
- Költség:** egy termék vagy szolgáltatás létrehozása érdekében felmerült ráfordítások pénzben kifejezett értéke.

- Költségvetés:** egy kétoldalú kimutatás, amely adott terület egyensúlyi helyzetét vizsgálja. Egy olyan pénzügyi terv, amely a bevételeket és a feladatok ellátására fordítható kiadásokat összegzi.
- Költségvetés egyenlege:** a bevételek és kiadások különbsége. Ha a bevételek meghaladják a kiadásokat, akkor megtakarítás (többlet) keletkezik, ha pedig a kiadások nagyobbak a bevételeknél, akkor hiány jön létre.
- Költségvetési (fiskális) politika:** a gazdaság befolyásolásának eszköze, amikor az állam a bevételek (döntően adók) és kiadások (útépítés, intézmények működtetése, épületek felújítása stb.) alakításával, illetve ezek szerkezetének módosításával hat a gazdaság működésére.
- Költségvetési szerv:** a költségvetési szerv jogszabályban vagy alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy. A költségvetési szerv tevékenysége lehet alaptevékenység, amely a létrehozásáról rendelkező jogszabályban, alapító okiratában a szakmai alapfeladatoként meghatározott, valamint a szakmai alapfeladatai ellátását elősegítő más, nem haszonszerzés céljából végzett tevékenység, vállalkozási tevékenység, amely haszonszerzés céljából, államháztartáson kívüli forrásból, nem kötelezően végzett termelő-, szolgáltató-, értékesítő tevékenység.
- Költségvetési támogatás:** A társadalombiztosítási alapok kivételével az államháztartás központi alrendszeréből ellenérték nélkül, pénzben nyújtott támogatások.
- Kötelező tartalék:** a kereskedelmi bankok képezik a betéteikből, a jegybank írja elő mértékét, és a jegybanknál kell elhelyezniük nem kamatozó betétként.
- Kötött devizagazdálkodás:** egy olyan gazdálkodási rendszer, melyben külföldi fizetési eszközhöz csak a jegybankon keresztül, annak engedélyével lehet jutni.
- Kötvény:** névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvény kibocsátója, azaz az adós vállalja, hogy a kötvényen feltüntetett pénzüsszeget, illetve annak kamatát az előre meghatározott módon és időben megfizeti a kötvény tulajdonosának, azaz a hitelezőnek.
- Közgazdaságtan:** a döntések és választások tudománya, mely az erőforrások alternatív felhasználását vizsgálja a korlátozott lehetőségek világában. Mindezek során a javak megtermelésével, elosztásával, értékesítésével, fogyasztásával foglalkozik, vagyis azzal a gazdasági rendszerrel, amelyben ezek a folyamatok lezajlanak.
- Közjavak:** olyan javak, amelyeknek a fogyasztása (használata) közösen történik. Ilyen például a közbiztonság vagy honvédelem, amelynek a finanszírozása az államháztartásból történik meg. Antal (2011, 213) a következőképpen magyarázza a fogalmat: „Hagyományos értelemben azok a javak, melyek iránt létezik kereslet, de a magánvállalkozások ugyanakkor nem jelennek meg kínálatukkal, így ezeket az állam állítja elő.”
- Közjó:** Antal (2011, 213) definíciója szerint anyagi és szellemi javak összessége, amelyek szükségese egy közösség tagjai számára, de előállításukra önmagukban nem képesek. Eszközeit tekintve azon társadalmi feltételek összessége, amelyek annak tagjai számára egyéni és közösségi céljaik és feladataik megvalósítását lehetővé teszik. Működésmódját tekintve a társadalom tagjainak képessége szerinti együttműködése és annak mindennemű eredménye.
- Közkereseti társaság (kkt.):** olyan jogi személyiségű gazdasági társaság, amelyben a tagok csak természetes személyek lehetnek, akik közös gazdasági tevékenységet folytatnak, melynek során korlátlan és egyetemleges felelősséggel bírnak. A működéshez szükséges vagyont a társaság rendelkezésére bocsátják.
- Központi adó:** az adók egyik fajtája az adók hatóköre alapján, ilyenkor az állam bevétele a nagy közös kasszába folyik be, ilyen például az áfa.
- Központi bank:** ~ jegybank
- Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt. (KELER Zrt.):** egy zártkörűen működő részvénytársaság, amely ellátja a tőzsdei forgalmat, valamint a tőzsdén kívüli, OTC-piaci elszámolásokat a Budapesti Értéktőzsde Zrt.-vel közösen.
- Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR):** 2012 óta egységes nyilvántartási rendszer, amelybe nemcsak a „rossz” adósok, hanem valamennyi hitelt felvevő személy adatát tárolják.

- Központi költségvetés:** a kormányzati hatáskörben ellátott állami feladatok finanszírozására szolgáló előirányzatok naptári évre szóló bevételi és kiadási terve.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH):** egy szakmailag önálló, de a kormány felügyelete alá tartozó országos szervezet, melynek legfőbb feladatköre az egyes gazdasági és társadalmi adatok gyűjtése, feldolgozása és közzététele.
- Közszolgáltatás:** közcélú, illetőleg közérdekű szolgáltatás, amely egy nagyobb közösség (állam, település) minden tagjára nézve megközelítőleg azonos feltételek mellett vehető igénybe, ezért valamilyen mértékig közösségi megszervezést, illetve szabályozást, ellenőrzést igényel.
- Kúszó infláció:** az infláció legalacsonyabb fokozata, ilyenkor az árszínvonal évente csak kis mértékben, néhány %-kal nő.
- Külpiac:** egy vállalat külföldi üzleti tevékenysége, üzleti kapcsolatai.
- Lakás-takarékpénztár (LTP):** olyan szakosított hitelintézet, mely kizárólagosan lakáscélú betétek gyűjtésével és lakáscélú hitelek nyújtásával foglalkozik.
- Lakossági bankszámla (folyószámla):** pénzforgalmi bankszámla, amely a lakosság fizetési forgalmának a lebonyolítását szolgálja, a megbízások fogadására, teljesítésére, nyilvántartására, könyvelésére hivatott.
- Lineáris törlesztés:** A futamidő alatt a hitel tőkerészének törlesztése azonos összegekben történik, melyhez a tőkerész csökkenésével párhuzamosan változó összegű kamat társul. A havi törlesztőrészletek a futamidő előrehaladtával jellemzően csökkennek.
- Lízing:** valamilyen (termelő) eszköz hosszú lejáratú bérbevétele. A meghatározott futamidejű bérlet során a bérelt tárgy a futamidő végén a bérlő tulajdonába kerülhet.
- Luxus javak:** azok a termékek vagy szolgáltatások, amelyek keresletének növekedése nagyobb, mint a jövedelemnövekedés mértéke, ezért a keresletük jövedelemrugalmassága egynél nagyobb pozitív szám.
- Maastrichti kritériumok:** az euró bevezetését szigorú feltételekhez kötik, e feltételegyüttest hívják maastrichti kritériumoknak. Aki ezt teljesíti, bevezetheti az eurót, s lecserélheti pénzét a közösség világszerte ismert, elfogadott és stabil valutájára.
- Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ):** fő célkitűzése a magyar biztosítási szakma képviselete és érdekvédelme.
- Magyar Nemzeti Bank (MNB):** Magyarország központi bankja. Feladatait a 2013. évi CXXXIX. törvény (jegybanktvény) rögzíti.
- Megtakarítás:** el nem költött jövedelem, amit a gazdasági szereplők nem fordítottak fogyasztásra. A megtakarítások kezelésére számtalan pénzügyi intézet szakosodott, amelyek segítenek a befektetési döntések meghozatalában.
- Modern pénz:** mai pénz, hitelpénz, nincs önálló, saját belső értéke, csak képviseleti értéke van, amely az adott gazdaságban előállított áruk és szolgáltatások értékét, a gazdaság erejét képviseli.
- Monitoring rendszer:** a szervezet tevékenységének, a célok megvalósításának nyomon követését biztosító rendszer, amely az operatív tevékenységek keretében megvalósuló folyamatos és eseti nyomon követésből, valamint az operatív tevékenységektől független belső ellenőrzésből áll.
- Monetáris (pénzügy-) politika:** egy gazdaságpolitikai tevékenység, melynek során a monetáris hatóság befolyásolja a kamatkondíciókat, és ezáltal hatást gyakorol a makrogazdasági keresletre is. A legtöbb országban a központi bank a monetáris politikáért felelős állami intézmény.
- Monopólium:** olyan piaci forma, amikor egy terméknek egyetlen gyártója van, vagyis egyetlen vállalat biztosítja egyéni kínálatával a piaci összkínálatot.
- Multinacionális vállalat:** olyan nemzetközi vállalat, amelynek a tulajdonosi köre több országból kerül ki.
- Munkabér:** a munka mint termelési tényező ára.
- Munkaerő:** fizikai és szellemi erőfeszítések, melyekkel a természet javait vagy mások által előállított termékeket új terméké, szolgáltatássá alakítják az emberek.

- Munkavégző képesség:** a háztartások egyik legfontosabb erőforrása, az ember ismereteinek, gyakorlati tapasztalatainak, fizikai erejének és személyiségének együttese.
- Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH):** a magyar fogyasztóvédelmi hatóság a kormányhivatalok szervezetén belül működő területi felügyelőségekből, valamint a szakmai irányítást gyakorló, másodfokú hatóságként eljáró Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságból áll.
- Nettó jelenérték:** a befektetések esetén a jövőbeli hozamok jelenértékének és a jelenbeli ráfordításnak a különbsége. Az a jobb befektetés, amelyiknek nagyobb a nettó jelenértéke az adott hozamelvárás esetében (azonos kockázatot feltételezve).
- Nettó bér:** az az összeg, melyet a munkavállaló „hazavisz”, amelyből vásárolhat, megtakaríthat stb. A bruttóbérből levonják a munkavállalót terhelő befizetéseket (szja-előleg és a társadalombiztosítási járulékok).
- Névérték:** az értékpapírokon feltüntetett összeg, amely részvény esetén a jegyzett tőkéből való részesedést mutatja meg, kötvény esetén pedig a hitel, illetve a tartozás mértékét határozza meg.
- Nominálbér (nominális bér):** a munka pénzben kifejezett ellenértéke.
- Nonprofit gazdasági társaság:** az a gazdasági társaság minősül nonprofit gazdasági társaságnak és cégnevében az a gazdasági társaság tüntetheti fel a nonprofit jellegét, amelynek létesítő okirata tartalmazza, hogy a gazdasági társaság tevékenységéből származó nyereség a tagok között nem osztható fel, hanem az a gazdasági társaság vagyonát gyarapítja.
- Nyugdíj:** az aktív életszakaszban járulékfizetéssel megszerzett jog az időskori jövedelemre.
- Nyugdíjrendszer:** a társadalombiztosítási rendszer egyik eleme, melynek célja, hogy a nyugdíjas kort elérve biztosítsa a járadékot, melynek feltétele a jogosultság megszerzése, vagyis a keresőkorban befizetett járulékok.
- Nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ):** olyan betétszámla, mely gyakorlatilag egy öngondoskodáson alapuló, nyugdíjcélú megtakarítási forma. Az ide történő befizetéseket az állam adótámogatással ösztönzi.
- Nyugdíjbiztosítás:** olyan életbiztosítás, ahol a biztosítói teljesítést a biztosított halála, vagy a nyugdíj-szolgáltatásra való jogosultság megszerzése, vagy az egészségi állapot legalább 40%-os mértékű elérése károsodása váltja ki.
- Nyugdíjpénztár:** olyan, külön törvényben szabályozott önszerveződő intézmény, amely lehetőséget teremt tagjai számára, hogy aktív éveik alatt aktív éveik jövedelméből biztonságos és hatékony módon előtakarékoskodjanak nyugdíjas éveikre.
- Országos Betétbiztosítási Alap (OBA):** egy független szervezet, amely betétbiztosítási rendszert működtet Magyarországon.
- Operatív lízing:** a lízing egyik fajtája, melynek során a bérelt eszköz (gép) mindvégig a lízingtársaság tulajdonában marad.
- Osztalék:** a részvény tulajdonosának hozama, amelyet a vállalat fizet adózott eredményéből a részvényesének. Az osztalék kifizetéséről a közgyűlés dönt.
- Outputok:** a termelés eredményeképpen létrejött termékek, szolgáltatások elnevezése.
- Ökológiai lábnyom:** egy olyan érték, amely kifejezi, hogy adott technológiai fejlettség mellett egy emberi társadalomnak milyen mennyiségű földre és vízre van szüksége önmaga fenntartásához és a megtermelt hulladék elnyeléséhez.
- Önkéntes nyugdíjpénztár:** ez a pénztári rendszer a nyugellátás biztosításának egyik pillére.
- Pénz:** az általános, egyenértékes szerepét tartósan betöltő csereeszköz.
- Pénzáramlás:** ~ *cash flow*
- Pénzforgalom:** a pénznek az állandó körforgása, a gazdaság szereplői között végbemenő pénzmozgások összessége. Készpénzes és készpénz nélküli formában bonyolítható le.
- Pénzforgalmi (bank)számla:** olyan bankszámla, amely pénzforgalom lebonyolítását teszi lehetővé. A bank és az ügyfél bankszámlaszerződése alapján kerül megnyitásra, a pénzforgalmi rendelkezésekben meghatározott feltételeknek kell eleget tennie.

- Pénzügyi Békeltető Testület (PBT):** a Magyar Nemzeti Bank által működtetett, bíróságon kívüli, alternatív vitarendezési fórum, mely a fogyasztók és a pénzügyi szolgáltatók között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – szerződésből, jogviszonyból eredő jogviták intézésével foglalkozik.
- Pénzügyi lízing:** a legelterjedtebb lízingfajta, amelynek keretében a lízingtársaság lízingdíj fejében meghatározott időre átadja az eszközt a bérbe vevőnek. A pénzügyi lízing esetén vagy az eszköz teljes értéke leírásra kerül, vagy a lízing lejártakor a maradványérték megfizetésével a bérbe vevő tulajdonába kerül az eszköz.
- Pénzügyi vállalkozás:** olyan nem banki pénzügyi közvetítő jogi személy, amely a betétgyűjtésen és számlavezetésen kívül minden egyéb pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatás végzésére jogosult.
- Pénzügyi terv:** megmutatja a család vagy a vállalkozás pénzügyi helyzetét, és elemzésként, előrejelzésként szolgál arra nézve, mennyi bevételre van ahhoz szükség, hogy a kiadásokat fedezni lehessen, illetve a pénzügyileg stabil működés biztosítható legyen.
- Piac:** a csere színtere, ahol a vevő és az eladó, a kereslet és a kínálat találkozik egymással.
- Piacgazdaság:** olyan gazdaság, amelyben a gazdasági tevékenységeket a piac szervezi, koordinálja.
- Piaci egyensúly:** az a kitüntetett piaci helyzet, ahol a vevők szándéka találkozik az eladók szándékával, és a vevők pontosan ugyanannyi terméket kívánnak megvenni, mint amennyit az eladók el akarnak adni.
- Piaci kamatláb:** egy adott pillanatban adott körülmények között adott gazdaságban elvárható hozam nagyságát megmutató számérték. Ilyen számérték az elfogadott bankközi kamatláb, amely rendszeresen publikálásra is kerül.
- POS terminál (Point of Sale-Terminals):** az üzletekben és egyéb elárusítóhelyeken felszerelt terminálok, a bankkártyával történő fizetések lebonyolítási eszköze.
- Reálbér:** a nominálbér és az árszínvonal hányadosa, amely a nominálbér vásárlóerejét tükrözi, vagyis megmutatja, hogy a munkáért kapott nominálbéren mennyi termék és szolgáltatás vásárolható.
- Redisztribúciós (újraelosztási) feladatkör:** az állam beleavatkozik a jövedelmek piaci elosztásába, újraosztja a jövedelmeket, ami természetesen azt feltételezi, hogy azoktól, akiknek több jövedelme van, elvesz (adók formájában), és azoknak juttatja (transzfer), akiknek nincs vagy kevesebb van, és mindezt a társadalmi igazságosság címén.
- Részvény:** tagsági jogokat megtestesítő, forgalomképes értékpapír. A vállalkozás alaptőkéjének meghatározott hányadát testesíti meg. A részvényes a vállalkozás tulajdonosa részvénye névértékének erejéig, ezért jogosult a vállalkozás nyereségének arányos részére, az osztalékra.
- Részvénytársaság (Rt.):** olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott számú és névértékből álló alaptőkével alakul. A részvényes kötelezettsége a Rt-vel szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki (korlátozott a felelőssége, vagyis a részvénytársaság kötelezettségeiért a részvényes nem felel). A zártkörűen működő részvénytársaság (Zrt.) alaptőkéje nem lehet kevesebb ötmillió forintnál. A nyilvánosan működő részvénytársaság (Nyrt.) alaptőkéje nem lehet kevesebb húszmillió forintnál.
- Stabilizációs feladatkör:** az állam egyik szerepköre, amelyben lépéseket tesz a gazdasági egyensúly létrejötte érdekében, mert az önszabályozó piac ezt nem minden esetben biztosítja. Kezeli a munkanélküliség, infláció, gazdasági visszaesés, deficit problémáját a gazdaságpolitikai célkitűzéseknek megfelelően.
- Számlapénz:** a pénz azon megjelenési formája, amikor az fizikailag nem tapintható, gyakorlatilag csak számlákon nyilvántartott adat (manapság leginkább számítógépes jel).
- Számlakivonat:** a bank értesítése a számlatulajdonos felé, amelyben közli az ügyféllel, hogy milyen jóváírásokat hajtott végre, illetve milyen összegekkel terhelte meg számláját. A számlakivonatnak tartalmaznia kell a banki művelet azonosítását lehetővé tevő adatokat.

- Személybiztosítások:** a biztosításoknak az a típusa, amely esetén emberi élettel, egészséggel kapcsolatos biztosítási események bekövetkeztekor a biztosító a szerződésben előre meghatározott, általában egyösszegű szolgáltatást nyújt. Ilyen az élet-, a baleset- és az egészségbiztosítás.
- Személyi jövedelemadó (szja):** olyan adó, melyet magánszemélyek (természetes személyek) fizetnek a belföldön megszerzett jövedelmük után.
- Szolgáltatás:** olyan tevékenység, amelynek közvetlen célja a szükségletek kielégítése. Például: a fodrász, akinek munkája eredménye, hogy újjávarázsolta a frizuránkat, vagy az orvos, aki gyógyulást hozott betegségeinkre, mind szolgáltatást végeznek.
- Szufficit:** költségvetési többlet, az államháztartással összefüggésben azt jelenti, amikor az állami bevételek meghaladják a kiadásokat.
- Szükséglet:** anyagi javak és szolgáltatások iránti igény, mely hiányérzetet vált ki az emberben, ezért cselekvésre ösztönöz önmaga megszüntetése érdekében. Fontosságuk szerint típusai például a lét-, a kulturális és a luxusszükségletek.
- Szűkösség:** a gazdaságot jellemző általános jelenség, a közgazdaságtan alapproblémája, mely szerint a termeléshez rendelkezésre álló erőforrások nem elégségesek a szükségletek teljes kielégítésére. Ez az ellentmondás készíti a gazdaság szereplőit döntések meghozatalára.
- Társadalombiztosítás pénzügyi alapjai (tb-alapok):** a tb-alapok a társadalombiztosítás rendszerének működtetése során az állam nevében beszedendő költségvetési bevételek és teljesítendő költségvetési kiadások elszámolására szolgálnak. A tb-alapokhoz tartozik a Nyugdíjbiztosítási Alap és az Egészségbiztosítási Alap. A Nyugdíjbiztosítási Alap az öregségi nyugdíj – ideértve a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben meghatározott szolgálatfüggő nyugellátást is –, a hozzátartozói nyugellátás és a törvényben meghatározott méltányossági kifizetések fedezetére szolgál. Az Egészségbiztosítási Alap a társadalombiztosítási ellátások közül az egészségbiztosítási (pénzbeli, természetbeni) ellátásokat finanszírozza.
- Társadalombiztosítási járulékok:** az egészségügyi és nyugdíjjárulékok, melyeket részben a munkavállaló, részben pedig a munkaadó fizet be a társadalombiztosítási alapokba, és fedezetül szolgál a nyugellátásnak és az egészségügyi rendszer működésének.
- Társasági adó (tao):** olyan jövedelemadó, amelyet gazdasági tevékenységet folytató személy fizet a gazdasági tevékenységből származó jövedelme után, vagyis a társaságoknál képződő vállalkozási nyereség (profit) az adó alapja.
- Társasági szerződés:** a gazdasági társaság (bt., kkt., kft.) alapításához társasági szerződés, részvénytársaság alapításához alapszabály, egyszemélyes társaság alapításához pedig alapító okirat és a társaságnak a cégnyilvántartásba való bejegyzése szükséges. A társasági szerződést közjegyzői okiratba vagy ügyvéd, illetve az alapító jogtanácsosa által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni.
- Teljesíteldíj-mutató (THM):** az ügyfél hitelfelvétellel kapcsolatos összes költségét %-os formában kifejező mutató. Ténylegesen megmutatja, hogy mennyibe kerül a hitel.
- Terhelés:** az ügyfél számlaegyenlegének a megadott összeggel való csökkentése.
- Termelés:** inputok segítségével outputok létrehozása, vagyis a termelési tényezők felhasználásával, átalakításával a termék, szolgáltatás létrehozásának folyamata.
- Termelési tényezők:** azok az erőforrások, más néven inputok, melyeket áruk és szolgáltatások előállítására (azaz termelésre) használnak. Öt fajtája van, melyek mindegyike szükséges a termeléshez: természeti erőforrás, tőke, munkaerő, a vállalkozói készségek és a döntéseket megalapozó információk.
- Termelő:** bárki, aki a szükségletkielégítéshez termékeket/szolgáltatásokat állít elő és értékesít.
- Termék:** minden szükségletkielégítésre alkalmas dolog, mely a piacgazdaságban döntően áru formáját ölti.
- Természeti tényezők:** természeti kincsek, energiák, folyamatok, amelyeket az ember a termelés során felhasznál. Két fő típusa a kimerülő, korlátozott mennyiségű (ásványkincsek) és a megújuló (termőföld, vízenergia) erőforrások.

- Természeti környezet:** a vállalat működését befolyásoló természeti erőforrások helyzete, a kimerülő erőforrások rendelkezésre álló készlete, a környezetszennyezés állapota, problémájának társadalmi szintű kezelése.
- Tervgazdaság:** egy olyan gazdasági rendszer, ahol nem a piac, hanem a gazdaság összes szektorát az állam vagy a kormány szabályozza (úgynevezett „tervekkel”).
- Tökéletes verseny:** olyan piacforma, ahol nagyszámú vevő és eladó van a piacon, az eladók homogén termékeket kínálnak, és nincs korlátozva az iparágba való be- és kilépés.
- Tőke:** olyan termelési eszközök összessége, amelyeket az ember állított elő, hogy velük új javakat hozzon létre (gép, autó, pénz, üzem stb.)
- Törlesztőrészlet:** a felvett hitel után fizetendő kamat, díj/ költség és tőketörlesztés együttes, időszakonkénti összege.
- Tőzsde:** helyettesíthető tömegárú koncentrált piaca, ahol a kereskedelem szervezett keretek között, meghatározott rend szerint történik.
- Tőzsdeindex:** egy piac alapvető mozgásáról folyamatosan tájékoztató mutató.
- Tőzsdén kívüli kereskedelem (OTC, over the counter):** magában foglal minden olyan kereskedési módot, amely nem kötődik a tőzsdékhez.
- Transzferek:** ellenszolgáltatás nélküli jövedelemátengedés, amikor a kormányzat jövedelmet (segélyek, támogatások, juttatások) juttat a gazdasági szereplőknek.
- Transznacionális vállalat:** olyan nagyvállalat, melynek tulajdonosi köre nem nemzetközi. Sokszor egy-egy család vagy szűk baráti társaság birtokolja a vállalatot, és az sem ritka, hogy nem részvénytársaság formájában tevékenykedik, tehát a lehetősége sincs meg annak, hogy multinacionálissá váljon.
- Túlkereslet:** az a piaci helyzet, amikor adott ár mellett (az egyensúlyi árnál alacsonyabb) a vevők többet szándékoznak megvásárolni, mint amennyit az eladók eladásra felkínálnak.
- Túlkínálat:** az a piaci helyzet, amikor adott ár mellett (az egyensúlyi árnál magasabb) az eladók többet szándékoznak eladni, mint amennyit a vevők szándékoznak megvenni.
- Uniós módszertan szerint számított egyenleg (hiány) és adósság:** a Maastrichti Szerződés konvergencia-kritériumainak megfelelő hiány (3 százalék) és adósságráta (60 százalék) a GDP-hez viszonyítva. Az uniós módszertan szerinti ESA (vagy EDP) hiánymutató eltér az államháztartási törvényben meghatározott hiánymutatótól. Az eltérés módszertani okokra vezethető vissza, jellemzően a szervezeti kör különbözőségére, illetve az eredményszemléletű számbavételre. Az uniós statisztikai szabványok szerint definiált kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört foglal magában, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel.
- Üzleti terv:** egy vállalkozás jövőbeni elképzeléseit foglalja össze írásban, és elemzi a megvalósítási lehetőségeket.
- Vagyon:** egy (természetes vagy jogi) személy pénzben meghatározható javainak összessége.
- Vagyonbiztosítás:** a biztosítások egyik legelterjedtebb típusa, mely különböző vagyontárgyakban bekövetkezett károsodás esetén biztosít fedezetet. Leggyakoribb fajtája az épületbiztosítás és a gépjármű-biztosítás.
- Vagyoni típusú adó:** a lakás és nem lakáscélú építményekre, illetve telekre kivetett adó, amelyekre vagy négyzetméter alapú adót kell fizetnie a tulajdonosnak, vagy a forgalmi értéke alapján %-osan határozzák meg a fizetendő adót.
- Valuta:** egy ország pénze, fizetőeszköze, érme- és papírpénze a nemzetközi forgalomban.
- Valutaárfolyam:** egy ország fizetőeszközének piaci ára egy más ország pénzében kifejezve. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az árfolyam azt mutatja meg, hogy egy egységnyi külföldi fizetőeszközért (devizáért) hány egységnyi belföldi fizetőeszközt kell adni.

Vágtató infláció: az infláció középső fokozata, ilyenkor az árszínvonal-változás éves mértéke két vagy három számjegyű.

Vám: olyan ellenszolgáltatás nélküli jövedelemátengedés, melyet az ország vámhatárán átléptetett vámáru után fizetnek a gazdaság szereplői az államnak.

Vegyes gazdaság: olyan gazdaság, amelyben vegyes koordináció valósul meg. Az állami és magán-szféra is részt vesz a termelésben. A piaci verseny működteti alapvetően a gazdaságot, de kormányzati közreműködéssel. A vállalatok javarészt tehát magánkézben vannak.

Veszélyközösség: az azonos vagy hasonló kockázatnak kitett emberek csoportja, akik a kockázat megosztása, a jövőbeni károk enyhítése érdekében közösséget alkotnak.

Világpénz: azt a pénzt nevezzük így, mely a pénzfunkciókat (elszámolási, csere, fizetési és felhalmozási eszköz) nemcsak egy adott gazdaságban, hanem a nemzetközi áruforgalomban is betölti.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ACZÉL Petra (2007): A hír mint értékrend reprezentáció. In Andok Mónika szerk.: *A médiahír mint rítus*. Eger, EKF Kiadó Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Scientiarum Medialium. 32–44.
- ALLAN, Stuart (2010): *News Culture*. McGraw Hill, Open University Press.
- ANDOK MÓNICA (2013): *A hírek története*. Budapest, L'Harmattan Kiadó.
- ANDOK MÓNICA (2015a): Klasszikus szerzők új irányok a média normatív megközelítésében. In SZÉCHENYI Ágnes – BUZINKAY Géza szerk.: *(Magyar) Nemzet és Európa. Tanulmányok a 70 éves Martin József tiszteletére*. Eger, Lyceum Kiadó. 9–16.
- ANDOK MÓNICA (2015b): Átható médiakommunikáció. In ACZÉL Petra – ANDOK MÓNICA – BOKOR Tamás: *Műveljük a médiát!* Budapest, Wolters Kluwer. 39–97.
- ANDOK MÓNICA (2016): *Digitális média és mindennapi élet. Konvergencia, kontextus, közösségi média*. Budapest, L'Harmattan Kiadó.
- ANTAL Zsolt – GAZSÓ Tibor – KUBINYI Tamás – PELLE Veronika (2015): *Médiabefolyásolás – az új kislexikon*. Budapest, Századvég Kiadó.
- ANTAL Zsolt (2007): A szerkesztői szelekció következményei. In ANTAL Zsolt – GAZSÓ Tibor – KITTA Gergely szerk.: *Média és társadalom*. Budapest, Szent István Társulat. 107–117.
- ANTAL Zsolt (2010): Állami sajtótámogatási rendszerek – regionális és kisközösségi médiumok támogatásának modelljei. *Jog-Állam-Politika*, 2. évf. 4. sz. 91.
- ANTAL Zsolt (2011): *Közszolgálati média Európában. Az állami feladatvállalás koncepciói a tájékoztatásban*. Szeged, Gerhardus Kiadó.
- ANTAL Zsolt (2017a): A közintézmények közérthetősége – az állampolgári bizalom és az intézményi kommunikáció összefüggései. *Jog-Állam-Politika*, 9. évf. 3. sz.
- ANTAL Zsolt (2017b): Közszolgálati kommunikáció, közbizalom és mediaszabályozás. *In medias res*, 6. évf. 2. sz. 319–338.
- BAGDIKIAN, Ben H. (2012): *Az új médiamonopólium*. Budapest, CompLex Kiadó.
- BAJOMI-LÁZÁR PÉTER (2008): *Média és Társadalom*. Budapest, Jaffa kiadó.
- BAYER József (2002): Globális média, globális kultúra. *Magyar Tudomány*, 47. évf. 6. sz. 748–761.
- BÉKÉSI Imre (1982): *Szövegszerkezeti alapvizsgálatok*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- BERNÁTH László szerk. (2008): *Bevezetés a műfajismeretbe*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- BERNÁTH László szerk. (2008): *Bevezetés a műfajismeretbe*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.
- CARLYLE, Thomas (2003): *Hősökről*. Budapest, N-Press Kiadó.
- CHRISTIANS, Clifford G. – GLASSER, Theodore L. – MCQUAIL, Denis – NORDENSTRENG, Kaarle – WHITE, Robert A. (2009): *Normative Theories of the Media. Journalism in Democratic Societies*. Urbana and Chicago, University of Illinois Press.
- CURRAN, James (2010): A média és a demokrácia kapcsolatának újragondolása. In POLYÁK Gábor szerk.: *Médiapolitikai szöveggyűjtemény*. Budapest, AKTI–Gondolat Kiadó. 338–378.
- DOMOKOS Lajos (1994): *A nyomtatott és az elektronikus újságírás elmélete*. Budapest, Domokos Press.
- FRIEDLANDER, Jay Edward – MARSH, Harry – MASTERTSON, Mike (1987): *Excellence in Reporting*. West Publishing Company. 50.
- GANS, Herbert J. (1979): *Deciding What's News. A study of CBS Evening News, NBC Nightly News, Newsweek and Time*. New York, Pantheon.
- HALLIN, Daniel C. – MANCINI, Paolo (2004): *Médiarendszerek*. AKTI–Gondolat Kiadó.
- HARLE Tamás (2012): *Az újságírás mestersége és művészete*. Budapest, Kék Európa Stúdió.

- HARRISS, Julian – LEITER, Kelly – JOHNSON, Stanley P. (1985): *The complete reporter: fundamentals of news gathering, writing, and editing, complete with exercises*. Macmillan Publishers Ltd.
- HERMAN, Edward S. – CHOMSKY, Noam (1988): *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York, Pantheon. Magyarul: HERMAN, Edward S. – CHOMSKY, Noam (2011): *Az egyetértés-gépezet. A tömegmédiák politikai gazdaságtana*. Budapest, L'Harmattan Kiadó.
- HORVÁTH János (2001): Etika, jog, újságírás, média. In SÜKÖSD Miklós – CSERMELY Ákos: *A hír értékei. Etika és professzionalizmus a mai magyar médiában*. Média Hungária Könyvek 2.
- KISS Zsolt Péter (1993): A hírérték. *Valóság*, 36.évf. 9. sz. 85–97.
- KOTROCZÓ Róbert (2001): A nemzet hírfőnöke. Kozma Miklós hírelvei 1920–1942. In SÜKÖSD Miklós – CSERMELY Ákos szerk.: *A hír értékei. Etika és professzionalizmus a mai magyar médiában*. Média Hungária Könyvek 2. 93–105.
- LENTNER Csaba (2014): *Közpénzügyek és államháztartástan*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati és Tankönyvkiadó.
- Magyarország Alaptörvénye 39. cikk (2) bekezdés
- MAGYARY Zoltán (1923): *A magyar állam költségvetési joga*. Budapest, A Magyar Tudományos Társaság Sajtóvállalata. MCQUAIL 2003
- MCQUAIL, Denis (2010): A média irányítása. Az irányítás kérdései és formái. In POLYÁK Gábor szerk.: *Médiapolitikai szöveggyűjtemény*. Budapest, AKTI–Gondolat Kiadó. 75–102.
- MCQUAIL, Denis (2015): *A tömegkommunikáció elmélete*. Budapest, Osiris Kiadó.
- SCHUDSON, Michael (1978): *Discovering the News: A Social History of American Newspapers*. New York, Basic Books.
- SCHUDSON, Michael (1995): *The Power of News*. Harvard University Press.
- SUMSER, John (1996): *Morality and Social Order in Television Crime Drama*. London, McFarland Publishing. Magyarul egy fejezete: SUMSER, John (1999): Erkölcs és társadalmi rend a tévékrikmikben. *Replika*, 35. sz. 55–68.
- SÜKÖSD Miklós – CSERMELY Ákos (2001): *A hír értékei. Etika és professzionalizmus a mai magyar médiában*. Média Hungária Könyvek 2.
- SZIGETHY András – CSERHALMI Imre – FÖLDES Anna – HORVÁT János – FARKAS Zoltán (1995): Információs műfajok. In *Műfajismeret*. Budapest, Magyar Újságírók Országos Szövetsége-Bálint György Újságíró-iskola.
- TUCHMAN, Gaye (1972): Objectivity as a strategical ritual. An examination of newspapermen's notion of objectivity. *American Journal of Sociology*. Vol. 77. No. 4. 660–679.
- VAN CUILENBURG, Jan – MCQUAIL, Denis (2010): Médiapolitikai paradigmaváltások. Egy új hírközléspolitikai paradigma felé. In POLYÁK Gábor szerk.: *Médiapolitikai szöveggyűjtemény*. Budapest, AKTI–Gondolat Kiadó. 236–260.
- VAN CUILENBURG, Jan – MCQUAIL, Denis (2010): Médiapolitikai paradigmaváltások. Egy új hírközléspolitikai paradigma felé. In POLYÁK Gábor szerk.: *Médiapolitikai szöveggyűjtemény*. Budapest, AKTI–Gondolat Kiadó. 236–260.
- VAN DIJK, Teun A. (1988): *News as Discourse*. Hillside, NJ., Erlbaum.
- WARDLE, Claire – DUBBERLEY, Sam – BROWN, Pete (2014): *Amateur Footage: A Global Study of User – Generated – Content in TV and Online News Output*. Columbia Journalism School. Tow Center for Digital Journalism.
- WHITE, David Manning (1950): The „Gatekeeper”: a case study in the selection of news. *Journalism Quaterly*, Vol. 27. No. 4. 383–390.
- WHITE, David Manning (1950): The „Gatekeeper”: a case study in the selection of news. *Journalism Quaterly*, Vol. 27. No. 4. 383–390.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa.

Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó • www.dialogcampus.hu • www.uni-nke.hu • 1083
Budapest, Ludovika tér 2. • Telefon: 06 (30) 426 61 16 • E-mail: kiado@uni-nke.hu • A kiadásért felel:
Petró Ildikó ügyvezető • Kiadói szerkesztő: Szarvas Melinda • Felelős szerkesztő: Karácsony Fanni •

Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

ISBN 978-615-5889-25-7 (PDF)

ISBN 978-615-5889-26-4 (EPUB)

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében jelent meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE